هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

42

ساڵی/ 2007 – **بەرگی چل و دوو**

چاپی یەکەم/ ساڵی 2007

پێرِیست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (2)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/7/24 ل5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (3)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/7/31 ل19

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (4)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/8/1 ل83

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (5)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە 2007/8/2 ل161

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (6)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – شەممە 2007/8/4 ل231

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (7)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2007/8/5 ل293

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (8)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/8/6 ل419

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی (9)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/8/28 ل497

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/9/4 ل531

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/9/10 ل559

3- ماددەی سێیەم: ماددەی دوو و ماددەی سێ لە یاساکە دەکرێتە یەك ماددەو بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

أ- (هەر پێشمەرگەیەکی کەمئەندام تەواوی مووچەو دەرماڵەکانی بۆ سەرف دەکرێت وەك دوا مووچەی لە کاتی خزمەت وەری گرتووە لەگەڵ خەرج کردنی دەرماڵەی تایبەتی پەککەوتەیی بە رێژەی پلەی پەککەوتن).

ب- بڕی کۆی یەك ساڵی تەواوی مووچەکەی وەکو پاداشت بۆ یەك جار بۆی سەرف دەکرێت بێ بەرامبەر.

ج- ئەو پەککەوتانەی کە برگەی (2)ی ماددەی دوو دەیانگرێتەوە دەرماڵەی پەککەوتەی تایبەتیان بۆ سەرف دەکرێت بە رێژەی 50٪ی تەواوی مووچەکەی.

4- ماددەی چوارەم: هەمان ماددەی یاساکەیەو بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

(هەر پێشمەرگەیەکی پەککەوتە کە پلەی پەککەوتنی لەنێوان 25٪ - 49٪ جگە لەو کەسانەی کە ئەندامێکی دیوی دەرەوەی لەشی لە دەست داوە دەگوازرێنەوە بۆ یەکە جێ نەگۆڕەکان (الوحدات الثابتة) تایبەت بە پێکهاتەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان، یان بەپێی یاسای خانەنشینی پێشمەرگە رەفتاری لەگەڵ دەکرێت.

5- ماددەیەك زیاد بکرێت و ژمارەی پێنجی بۆ دابنرێت بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

(هەر پەککەوتەیەکی کەمئەندام کە ماددەی دووی ئەم یاسایە هەموار کراوە دەیگرێتەوە لە کاتی مردنی بە شەهید تۆمار دەکرێت بەم شێوەیەی خوارەوە:

أ- ئەگەر کەم ئەندام بوونی لە ئەنجامی برینداری لە کاتی شەڕو پێکدادان بیت لەبەرەکانی شەڕ، دۆسییەکەی دەگوازرێتەوە بۆ وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفال کراوەکان و هەموو ئەو مووچەو دەرماڵەو دەرماڵەی تایبەتی کەمئەندامی بۆ پاشنشینەکان (خلف)ی خەرج دەکرێت وەك ئەوەی لە دوا مووچەی پێش مردنی وەری گرتووە.

ب- ئەگەر کەمئەندام بوونی لە کات و بەهۆی خزمەت بووبێت، ئەوە دۆسییەکەی دەگوازرێتەوە بۆ وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفال کراوەکان و تەنها مووچەو دەرماڵەی بۆ پاشنشین (خلف)ی خەرج دەکرێت بەبێ دەرماڵەی تایبەتی پەککەوتنی.

6- ماددەیەك زیاد بکرێت و ژمارەی شەشی بۆ دابنرێت و بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

أ- دابین کردنی پێداویستیەکانی ژیان و هۆکارەکانی خۆش گوزەرانی بەشێوەیەك لەگەڵ پەککەوتەیەکەی بگونجێت، بەپێی رێنماییەکی تایبەت کە لە لایەن دەزگا پەیوەندیدارەکان دەردەکرێت بۆ ئەم مەبەستە.

ب- لەکاتی پێویست بۆ جێ بەجێ کردنی کارەکانی کار گوزارێك بۆ کەم ئەندام لەو حاڵەتانە دابمەزرێت بە مەرجێ پەککەوتەیەکەی 100٪ بێت و ئەوانەی (ئیفلیجی تەواو – لە دەست دانی دوو قاچ سەرووی ئەژنۆ – لە دەست دانی هەر دوو دەست – لە دەست دانی دوو چاو – تووشبوون بە نەخۆشیەکانی شیزو فرینیای تەواو بەهۆی برینداری).

هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

44

سالی/ 2007 – بەرگی چل و چوار

چاپی یەکەم/ ساڵی 2008

پێرست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (14) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/10/22 ل5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (15) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/10/23 ل31

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (16) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/10/24 ل43

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (17) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/10/30 ل85

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (18) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/10/31 ل119

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (19) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/11/5 ل147

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (20) خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە 2007/11/8 ل187

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (21) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/11/12 ل209

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (22) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/11/14 ل259

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (23) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/11/19 ل327

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (24) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/11/20 ل365

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (25) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/11/21 ل429

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (26) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/11/26 ل485

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (27) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/11/27 ل523

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (28) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/12/3 ل555

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (29) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2007/12/4 ل559

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (30) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2007/12/5 ل615

4. زەوییەکان بەبڕیاری وەزیری کشتوکاڵ دوای ساغ بوونەوەی بوونی مەرجە یاساییەکان، لەلایەن لیژنەی کشتوکاڵییەوە کە بۆ ئەم مەبەستە پێك دێت تۆمار دەکرێن و بە بەدەلێکی رەمزی کە دەبێتە بنەڕەتی وەرگرتنی رەسمی یاسایی لە فەرمانگەکانی تاپۆ دا.

5. پێویستە فەرمانگەکانی تاپۆ تۆمار کردنەکە جێبەجێ بکات، بەپێی حوکمەکانی ئەم ماددەیە و بە بڕیارێك کە لە وەزیرەوە دەردەچێت و تۆمارەکانیش بەو پێیە هەموار دەکرێن.

6. ئەو رووبەرە زەویانە بەدەر دەبن لە حوکمەکانی ئەم یاسایە کە دابەش کراون و گرێبەستیان لە سەرکراوە لەو زەوییانەی تەرخان کراون بۆ مەبەستی سوودی گشتی.

ماددەی دووەم:

مافی دەسکاریی نابێ بچەسپێندرێ لەسەر رووبەری زەوییەك کە زیاتر بێ لە رادەی ئەو دابەش کردنەی کە لە ماددەی شازدەمی یاسای چاکسازیی کشتوکاڵی ژمارە(117)ی ساڵی 1970دا هاتووە.

ماددەی سێیەم:

1. رادەی بەرزیی مافی دەسکاری کردن لەو زەویانەی کراونەتە موڵکی دەوڵەت و ئەو زەویانەی کراونەتە موڵکی سرف بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە لە هەرێمی کوردستاندا بەم شێوەیە دەبێ:

یەکەم: لە زەوی دێمی(پشت ئاو) 2000 دوو هەزار دۆنم زەوی کە بە هەموو جۆرە بەروبوومێك دادە چێندرێ.

دووەم: لە زەوی بەراو:

(400) چوار سەد دۆنم لەو زەویانەی بە هۆی ئامێر ئاو دەدرێن.

(300) سێ سەد دۆنم لەو زەویانەی بەبێ هۆ ئاو دەدرێن.

2. ئەگەر خاوەنی مافی دەسکاریی یاخود زەوی بە موڵك کراو موڵکێکی سرفی کەوتە دەست کە رووبەرەکەی لە رادەی دیاری کراو لە بڕگە(1)ی ئەم ماددەیە لە ئەنجامی میرات گرتن زیاتر بوو، ئەو رووبەرە زیادەی لێ وەردەگیرێتەوە و بەناوی دەوڵەت بۆ مەبەستی کشتوکاڵی تۆمار دەکرێ.

3. لە کاتی گۆڕینی رێگەی ئاودانی زەوی، جا خاوەنەکەی بیگۆڕێ یان دەوڵەت، ئەوا خاوەن مافی دەسکارییەکە یاخود خاوەنی زەویەکە مافی وەرگرتنی ئەو رادەیەی هەیە کە لە بڕگە (1)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە.

ماددەی چوارەم:

1. رادەی ئابووری موڵکایەتی زەوی کشتوکاڵی یا مافی دەسکاری کردنی تێیدا بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێ:

1. (50) پەنجا دۆنم لە زەوی کشتوکاڵی دێمەکار.

2. (3) سێ دۆنم لە باخەکان.

3. (5) پێنج دۆنم لە زەوی کشتوکاڵی بەراو.

4. (10) دە دۆنم لەو زەویانەی کە بەهۆی ئامێر ئاو دەدرێن.

2. ئەو رووبەرە زەویانەی کە لە ناو ئەو رووبەرانەی لە بڕگە(1)ی ئەم ماددەیەدا چەسپاون لە رەسمی دادوەریی نەهێشتنی (شیوع) دەبوردرێن.

ماددەی پێنجەم: ئەگەر میرات رووبەری زەوییە کشتوکاڵیەکەی پارچە پارچە کرد بۆ ئەو رادانەی کە لە ماددەی چوارەمی ئەم یاسایەدا دیاری کراون، پێویستە لەسەر میراتگران ئەم زەوییە لە ناوخۆیاندا پاکتاو بکەن و بەناوی یەکێك لەو میراتگرانە یان یەکێکی تر تۆمار بکرێت.

ماددەی شەشەم: ئەوەی تەجاوزی لەسەر زەوی کشتوکاڵی کرد بێ هیچ مافێکی بۆ تۆمار ناکرێ.

ماددەی حەوتەم: بەبڕیاری وەزیری کشتوکاڵ، لیژنەی زەوی وزار و سەرپەشتی کردن و بەدواداچوون پێك دەهێنرێ بۆ جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە بەپێی پێویست و لەبەر رووناکی ئەو رێنماییانەی کە وەزارەتی کشتوکاڵ دەریان دەکات.

ماددەی هەشتەم: وەزیری کشتوکاڵ بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاریی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

ماددەی نۆیەم: کار بەهیچ دەقێك ناکرێ گەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ.

ماددەی دەیەم: پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکات.

ماددەی یازدەم: ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچوونیەوە جێبەجێ دەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان) بلاّودەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەم پرۆژەیە ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی کشتوکاڵ، بەڕێز کاك رەشاد نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەیەك لە عەرەبی بە کاملی نەهاتووە لە کوردیەکەی، هەتا سەدا سێیەکەی تەحدید کردووە لە کاتی ئیتفا، بە کامیلی دەرس نەکراوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، حەز دەکەیت ئەو ماددەیەش بخوێنەوە، دواتریش پێش ئەوەی ئاراستەی لیژنەکان بکرێتن کوردیەکە چاك بکرێتن تکایە، بە عەرەبیەکەی بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة: في حالة شمول هذا الارض بالاطفاء فيعوض صاحب حق التصرف بنسبة 3٪ من مساحة الارض المطفاة.

بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی حەوت/ لە کاتی کوژانەوەی ئەو زەویانەدا خاوەنی رەفتار کردن لەسەر ئەو زەویانە بە رێژەی لە 3٪دا لەو رووبەرەی کەوا کوژاوەتەوە قەرەبوو دەکرێنەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بۆ لیژنەی یاسایی بۆ خوێندنەوەی یەکەمی ئەو پرۆژەیە، ئەو پرۆژەیە ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی کشتوکاڵ و هەروەها لیژنەی دارایی و ئابووریش دەکرێت، رەنگە مولاحەزاتیان هەبێت، هەندێکی شتی پەیوەندی بەوا نەوە هەیە، هەموو ئەندامانی پەرلەمانیش، داوا دەکەم کۆپیەکانی روون بکرێنەوە، چونکە هەندێك خەتی ناخوێندرێتەوە پێش ئەوەی بلاّو بکرێتەوە، ئەگەر نوسخەیەکی تر لە حکومەت داوا بکەین روونتر بێت، ئەو تەوزیع بکەین، دەچینە سەر خاڵی دووەم/خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای هەموار کردنی یاسای ژمارە (9)ی ساڵی 1992، یاسای رێزلێنانی پێشمەرگە.
داوا لە لێپرسراوی لیژنەی پێشمەرگە، یاخود ئەوەی کە بەو مەسئولیەتە هەڵدەستێت بێت دانیشێت، کاك شێردڵ فەرموو، داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم مادده بە مادده ئەسڵی پرۆژەکە بخوێنێتەوە، دواتریش رەئی هەردوو لیژنە بخوێندرێتەوە، ئینجا گوێبیستی رەئی برادەران دەبین.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر ئیجازەم بدەنێ سەرۆکایەتی، پێش ئەوەی بچینە موناقەشە کردنی ماددەکان تەوزیحێك بدەم بۆ برادەران، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، تەبیعی ئەو پرۆژەیە هاتە لیژنەی یاسا، ئێمە وەکو لیژنەی یاسا زائیدەن لیژنەی پێشمەرگە، لەگەڵ جەنابی وەزیر چەندین کۆبوونەوەمان ئەنجامدا سەبارەت بەو یاسایانەی کە هاتۆتە ناو پەرلەمانەوە، بەلاّم دوای ئەوەی کە گفتوگۆمان لەسەر یاسایەکان کرد بەشێوەیەکی تەفسیلی و موناقەشەی یاسایەکەمان کرد بەند بە بەند، هاتینە ئەو قەناعەتەی کە پێویستە راپۆرتێکی هاوبەش ئامادە بکەین، فیعلەن ئەو راپۆرتە هاوبەشە ئامادە کراوە، ئەو راپۆرتە تەعبیر لە رەئی لیژنەی یاساو لیژنەی پێشمەرگە دەکات لە هەمان کاتدا تەعبیر لە رەئی وەزارەت دەکات، بۆیە خاڵی یەکەم کە دەمەوێت تەوزیحی بکەم، ئەو تەوزیحەیە، ئەو راپۆرتەی کە ئامادە کراوە تەعبیر لە رەئی هەموو لایەکمان دەکاتن، کە ئێستا بۆ ئێوەی بەڕێزی دەخوێنمەوە.
خاڵی دووەم/ کە دەمەوێت ئیشارەتی پێ بدەم بەڕاستی ئەو پرۆژە یاسایانەی کە هاتووە بە تەعدیل هاتووە، دوای ئەوەی ئێمە تەماشای پرۆژەکەمان کرد دەبینین ئەو ماددانەی کە تەڵەبی تەعدیل کراوە زۆر زیاترە لە ئەسڵی پرۆژەکە، کە پێشتر لە لایەن پەرلەمانی کوردستانەوە پەسند کراوە، بۆیە ئێمە وا رێککەوتین ئەسڵەن یاسایەکە ئەوی پێشتر لەغو بکەین، ئەو یاسایەی کە ئێستا دامانڕشتووە تەعدیلەکە لەناویەتی زائیدەن ئەو ماددانەی کە تەعدیلیش نەکراوە لە یاسای پێشتریش، ئەویشمان خستۆتە ناوی، واتا بە پرۆژە یاسایەکی تازە کە تەعبیر لە رەئی هەموو لایەکمان دەکات پێشکەش بە ئێوەی بەڕێز دەکەین، دوا رەئیش رەئی ئێوەو ئەندامانی پەرلەمانە، جا ئەگەر پێتان باش بێت ماددەی یەکەم و موقەدیمەی راپۆرتەکەی خۆمان دەخوێنمەوە، دوایی برای بەڕێزم کاك عەونی بە عەرەبی دەیخوێنێتەوە.

بۆ/سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عێراق

ب/ راپۆرتی هاوبەشی لێژنەی یاسایی و پێشمەرگە

لێژنەی یاسایی لەگەڵ لێژنەی پێشمەرگە بەیەکەوە لە رۆژی پێنج شەممەی رێکەوتی 3ی گەلارێزانی 2707ی کوردی بەرامبەر بەرۆژی 2007/10/25 کۆبوونەوە بۆ لێکۆڵینەوە لە پرۆژەی یاسای هەموارکردنی یاسای رێزلێنان لەپێشمەرگەی ژمارە (9)ی رۆژی 2007/9/10 و دوای وتووێژ و تاوتوو کردن بە ئامادەبوونی وەزیری پێشمەرگەی هەرێمی کوردستان و نوێنەرەکانی وەزارەت و راوێژکارانی،

لێژنە راپۆرتی خۆی وراسپاردەكانی لەبارەی پرۆژەكەوە بەتێكرایی دەنگ و بە رێككەوتن لەگەڵ وەزیردا بەم شێوەیە پێشكەش دەكات.
لەبەر ئەوەی هەموار كردنە پێشنیازكراوەكە جەوهەری یاساكە بەشێوەیەكی تێكڕایی دەگرێتەوەو ماددەی نوێی گرتۆتە خۆ و هەموار كردنەكە پتر لە 60٪ی یاساكە دەگرێتەوە، بۆیە لێژنە بە رێككەوتن لەگەڵ بەرێز وەزیردا وادەبینێ پرۆژەی یاسایەكی نوێ بۆ رێزلێنان لە پێشمەرگە دابڕێژرێ و پێشنیازی هەڵوەشاندنەوەی یاسای كۆن بكرێ و بەم جۆرە دابڕێژرێتەوە.

یاسای رێزلێنانی پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم) بۆ هەرێمی كوردستان ـ عێراق

ژمارە( )ی ساڵی 2007

ماددەی یەكەم: مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناكانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە.
یەكەم/ شۆڕش: شۆڕشی رزگاریخوازی كوردستانی كە لە (1961/9/11)ەوە هەڵگیرساوە.
دووەم/ پێشمەرگە: (زێرەڤانی هەرێم) ئەو تێكۆشەرە سیاسیە چەكدارە شۆڕشگێڕەیە كە بەویستی ئازادانەی خۆی بەشداربی لەشۆڕشی رزگاریخوازی كوردستاندا كردووە، بۆ هێنانەدی مافە نەتەوەییەكانی گەلی كوردستان یان هەروا بەردەوامە لە خزمەتكردن لەڕیزەكانی هێزەكانی پێشمەرگەی كوردستان (زێرەڤانی هەرێمی كوردستان) .
سێیەم/ شەهید: ئەو پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم)ەیە كە لەكاتی شۆڕشدا و لەپێناویدا شەهید بووە.
چوارەم/ رێزلێنان: بەرز راگرتنی خەبات و تێكۆشانی پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم)ە.
ئەوە ماددەی یەكەم بوو كە بۆ ئێوەی بەڕێزم خوێندەوە، فەرموو كاك عەونی.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

الى/ رئاسة المجلس الوطني لكوردستان – العراق

م/ تقرير مشترك للجنة القانونية والپێشمرگە

اجتمعت اللجنة القانونية مع لجنة شؤون الپێشمرگە بصورة مشتركة يوم الخميس 3/ گەلاڕێزان/2707 كوردى المصادف ليوم 25/10/ 2007 لدراسة مشروع قانون تعديل قانون تكريم الپێشمەرگە رقم 9 لسنة 1992 المحال اليها بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية المرقمة (1) بتأريخ 2007/9/10 وبعد المناقشة والمداولة بحضور وزير الپێشمرگە في اقليم كوردستان وممثلي الوزارة ومستشاريه تقدم اللجنة تقريرها وتوصياتها بشأن المشروع بأجماع الآراء وبعد الاتفاق مع الوزير وبالشكل التالي:
بما أن التعديل المقترح يمس جوهر القانون بشكل كلي ويتضمن مواداً جديدة وتتجاوز التعديلات اكثر من 60٪ من القانون وبناء عليه ترى اللجنة وبالاتفاق مع السيد الوزير صياغة مشروع قانون جديد لتكريم الپێشمرگە وأقتراح الغاء القانون القديم ويصاغ كالآتي:

قانون تكريم الپێشمرگە (حرس الاقليم) لاقليم كوردستان-العراق

رقم ( ) لسنة 2007

المادة الاولى/ بقصد بالمصطلحات التالية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون.
اولاً: الثورة: الثورة التحريرية الكوردستانية التي اندلعت منذ 1961/9/11.

ثانياً: اليێشمرگه (حرس الاقليم): هو ذلك المناضل السياسي المسلح الثوري الذي ساهم بأرادته الحرة في الثورة التحررية الكوردستانية لتحقيق حقوق شعب كوردستان القومية أولايزال مستمراً في الخدمة في صفوف قوات پێشمەرگە كوردستان(حرس اقليم كوردستان).

ثالثاً: الشهيد: اليێشمرگه (حرس الاقليم) الذي استشهد اثناء الثورة ومن جرائها.

رابعاً: التكريم: اعلاء نضال وكفاح اليێشمەرگە (حرس الاقليم).

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان پرسیارێكمان لەلا دروست بووە لە رووی قانونیەوە ئەو پرۆژەی كە هاتووە هەموار كردنە، ئێستا ئەوە پرۆژەیە نازانم چۆن، تازەیە بە رەئی ئێوە ئیشكال دروست ناكات، ئەگەر هەموار بكرێت دواتر ئیقتیراحێك بكرێتن تەعدیلەكە بگۆڕێت بە هین باشترە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێستا ئەگەر تەماشای قانونی تەكریمی پێشمەرگە بكەیت، مادده ئەساسیەكان شەش ماددەیە، ئەوەی لە لایەن ئەو پەرلەمانەوە پەسند كراوە، ئێستا ئەوەی كە پێشنیار كراوە نۆ ماددەیە، یەعنی دەكرێت نۆ مادده تەعدیلات بێت و ئێمە بچینەوە سەر ئەسڵی قانونەكە، ئەمە یەك.

دوو/ چەندین جار لەو پەرلەمانە ئەوە پیادە كراوە، ئەگەر تەعدیلاتەكە لە 60٪ و 70٪ زیاتر بوو، دەبێت ئەسڵی یاسایەكە ئیلغا بكرێت، ئەوی تر بێتە گۆڕێ، ئەوە لە پەرلەمان پیادە كراوە، ئێستاش بە قەناعەتی من نەك لە 60٪، ئێمە نووسیومانە لە 60٪ لە 80٪ی قانونەكە تەعدیل كراوە، بۆیە ئەوەمان پێشنیار كرد، ئێمە لە لیژنە لە نیتاقی تەعدیلەكە نەچووینە دەرەوە، لە زیمنی نیتاقی تەعدیلەكەینە زائیدەن ئەو ماددانەی كە تەعدیلیش نەكراوە خستومانەتە سەر ئەو یاسایە، بۆیە وامان بە باش زانی، وابزانم چ تەئسیر لە مەسەلەكە ناكات، جەنابی وەزیریش لێرەیە، ئەگەر چ مولاحەزەو رەئیان هەبێت.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەوە یاسایەكی گرنگە، وەكو یاسای وەزارەتەكانی تر نییە، ئەگەر ئیجازە بدەیت، من دەمەوێت تۆزێك لەسەری بە تەفسیلی قسە بكەم، ئێمە سەرەتا لیژنەیەكی پسپۆری لە لیژنەی پێشمەرگایەتی بە سوود وەرگرتن لە یاسای چەندین دەوڵەتی تر بەتایبەتی لە عێراق و گونجاندنی لەگەڵ یاسای وەزارەتی دیفاعی عێراق، یاسایەكیان داڕێشت و دانا، دوایێ لە فەرماندەیی گشتی بە سەرۆكایەتی جەنابی قائیدی عام موناقەشەی زۆریان لەسەر كرد، لەدواییدا هاتن پرسیان بە ئێمە كرد، دیسان لێرە كۆبوونەوە لە پەرلەمان لەگەڵ لیژنەی پێشمەرگەو لیژنەی یاسایی، دوای چەندین كۆبوونەوە، خۆشیان چوونە ئەنجومەنی وەزیران، لە ئەنجومەنی وەزیرانیش پاش موناقەشەیەكی دوورو درێژو تێرو تەسەل هێنایانە

پەرلەمان، لە پەرلەمانیش درایە لیژنەی یاسایی و درایە لیژنەی پێشمەرگایەتی، هەردوولامان چەندین کۆبوونەوەمان لەسەر کرد، زۆر شت هەبوو زیادمان کرد، تەقریبەن ئەوەندی پێمان کرا پرسیارمان کرد لە خەڵکی زۆر شارەزاو لە زابتی کۆنی عێراقی و ئەوانە، لە پێشمەرگەی کۆن، بە هەموو لایەك توانیمان ئێمەو لیژنەی قانونی راپۆرتێك بنووسین، لە دوای ئەوە بە سوپاسەوە بەڕێز وەزیری پێشمەرگەو وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە بەخۆیان و هەیئەتەکەیان و ئەوانەی ئەو یاسایەیان داڕشتووە دوو رۆژ لەسەر یەکتر هاتنە ناو پەرلەمان لە هۆڵی لیژنەی یاسایی موناقەشەیەکی یەکجار زۆرمان لەسەر کرد، یەعنی شتەکان زۆر گۆڕانکاری هاتە سەر هەر سێ یاسایەکان، یاسای رێزلێنانی پێشمەرگە، یاسای خانەنشینی کەم ئەندام، یاسای خزمەت و خانەنشینی پێشمەرگەش، لەبەر ئەوە ئێمە داواکارین کە ئەو راپۆرتە بە ئەساس وەربگیرێت، لەبەر ئەوەی پێشمەرگەیەکی زۆریش چاوەڕێی ئەوە دەکەن، کە ئەو یاسایە دەربچێت، بۆ ئەوەی موناقەشەکانیش کەم بکەینەوە، بەڕاستی زۆر زۆر قسەمان لەسەر کردووە، هەر تێبینی و پرسیارێکیش هەبێت ئێمە هەرسێ لامان ئامادەین، ئەو راپۆرتەی هی هەرسێ لامانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هەر بۆ ئەوەی وەخت بەفێڕۆ نەدەین و لە نەصی قانونەکەش و نیزامی داخیلی خۆشمان دەرنەچین، من ئەو پێشنیارەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە، کە بە ئیتیفاق لەگەڵ وەزیریان کردووە، بۆ گۆڕینی هینەکە کە نووسراوە مەشروع قانونی تەعدیلەکە رەقم (9)ی ساڵی 1992، لیژنەکە پێشنیاریان کردووە کە تەعدیل بکرێتن بکرێتە قانونی تەکریمی پێشمەرگە (حرس اقلیم کوردستان) رەقەمی بۆ دادەنێن بۆ ساڵی 2007، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ موافیقە لەسەر ئەوەی کە ئەو تەعدیلە بکرێتە قانون بەو شێوەیەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە ئاماژەیان پێ کردو خوێندیانەوە بە موافەقەتی وەزیری پێشمەرگەو وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ موافیق نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ موافەقەت کرا کە ئەو موقتەرەحە قبول بکرێتن، ئینجا بڕۆن بۆ سەر مادده بە مادده، بۆ ئەوەی موناقەشەی بکەین، ماددەی یەکەم کە خوێندرایەوە بە کوردی و عەرەبیەکەی خوێندرایەوە، کێ قسەی هەیە، کاك بارزان فەرموو.

بەڕێز بارزان محمد قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەسەر دوو خاڵی (أ وب) مولاحەزەم هەیە، یەکەم/ (الثورة التحريرية الكوردستانية التي اندلعت منذ 1961/9/11) فەترەیەکی مەحدود بووە، راستە بیدایەتەکەی وا بوو، بەڵام دەبێت ئیزافەی تری بۆ بکرێت، چونکە ئەگەر بەپێی ئەو قانونە بێت، سەورەی ئەیلول بێت، من مەعاشم بەر ناکەوێت.

دوو/ (من اجل تحقيق الحقوق القومية لشعب كوردستان)، شەعبی کوردستان هەر کورد نییە، شەعب کوردستان لە حقوقی قەومیش نییە، مەسەلەن شەهید فرانسۆ هەریری مەسیحی بووەو شەهید تەیمور تورکمان بووە، یەعنی ئەوە هەر باسی حقوقی قەومی کورد نییە، ئەو صیغەیە بگۆڕێت باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جارێ كە دەڵێت (منذ) یەعنی بەردەوامە، لە فلان تاریخەوە تاكو ئەمڕۆكە هەر حیسابە، عەرەبیەكە زۆر مەفهومە، شەعبی كوردستانیش كە دەڵێت بە كوردو توركمان و كلدان و ئاشووریش هەمووی دەگرێتەوە، دوایێ لە ماددەیەكی تریشدا شەرحی دەكات، كاكە حەمە فەرموو.

بەڕێز محمد حاجی محمود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

مەسەلەی ئەوەی كە ئێستا لیژنەی قانونی و هەموو لایەك ئیشارەتیان پێدا، ئەو مەوزوعە باس كراو پێشتر هەرسێ لا باسیان كردووە، لەگەڵ وەزارەت، پێم وایە ئەوان خۆیان شارەزان لەو مەوزوعە، چیان باس كردووەو كردویانە بە صیغەیەكی هاوبەش، بەڵام ئەوەیە هەندێك لەو مولاحەزاتانە هەبوو، مەسەلەن مومكینە كوردی و عەرەبیەكە فەرقی هەبێت، كەوا كوردستان یەعنی هەموو لایەك بگرێتەوە، چونكە شەهیدەكان مومكینە شەهیدی غەیری كوردیشی تێدا بووە، بۆیە تەنها ئەوە بكرێت، ئیتر باقی تر شتەكان پێم وایە باشە، من سەیرم كرد یەعنی بە تێرو تەسەل هاتووەو دەستخۆشیان لێ دەكەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، كاك ئارێز فەرموو.

بەڕێز ئارێز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سەرەتا لەناوی یاسایەكە من پێم باشە ئەو دوورو درێژیە كورت بكەینەوە، یاسای ڕێزلێنانی پێشمەرگە، تەنیا یاسای ڕێزلێنانی پێشمەرگە بێت، زێرەڤانی هەرێم، خۆمان دەزانین بۆ زێرەڤانی هاتۆتە سەر هەرێم لە دەستووری عێراقیدا باسی زێرەڤانی هەرێم دەكات، لەبەر ئەوەی هەر بە هەرێمەكانی تریش كراوە، جۆرێك هێزی چەكداریان هەبێت، بەڵام ئێمە چ تاریخ، چ ناوەڕۆك هەمووی شتێكی جیاوازە، لەبەر ئەوە ئێمە لە لای خۆمان ناسراوە، لەبەر ئەوە پێشمەرگە بێتن، دوایێش لە یەكێك لە خاڵەكاندا كە پێناسەی پێشمەرگە دەكرێت لەناو دوو كەوانە نووسراوە زێرەڤانی هەرێم، لەبەر ئەوەی لە سەرەوە ئەوانە پێویست ناكاتن، كە ئێمە پێناسەی پێشمەرگەمان كردووە، ئەوە یەك.

دوو/ بۆ هەرێمی كوردستان ئێمە یاسایەكە بۆ پێشمەرگە دەردەكەین، بۆ هەرێم دەرناكەین، لە پەرلەمانی كوردستان بۆ خەڵكی كوردستان دەریدەكەین، لەبەر ئەوەی بە ڕەئی من یاسای ڕێزلێنانی پێشمەرگە كە لە پەرلەمانی كوردستان دەردەچێت، یەعنی پێشمەرگەش تەواو بەسیەتی، یەعنی هەرێمی كوردستان بمێنێت بۆ هەرێم نییە، لە هەرێمی كوردستانە، چونكە یاسایەكە بۆ هەرێم دەرناكرێت، بۆ پێشمەرگەی هەرێمی كوردستان دەردەكرێت، ئەوە خاڵی یەكەمم بوو.

خاڵی دووەم/ پێشمەرگە لەناو كەوانە نووسراوە زێرەڤانی هەرێم، مەبەستم لێرە ئەوەیە لە پێناسەكەی هاتووە، پێویست ناكات لێرە دووبارەی بكەینەوە، ئەوەش لەبەر مەسائیلی دەستووری عێراقی، ڕەنگە قانونی عێراقی ئەوەی بوێت، دەنا ئەوەشی ناوێت، ئەو تێكۆشەرە چەكدارە شۆڕشگێڕەیە، ئەوە داڕشتنەوەی دەوێتەوە، كە بە ئازادانەی خۆی لە شۆڕشی ڕزگارخوازی كوردستاندا بەشداری كردووە، بۆ هێنانەدی دیموكراسی و مافە نەتەوەییەكان، دیموكراسی خۆمان دەزانین لە سەرەتای دروست بوونی شۆڕشی ئەیلولدا دروشمی سەرەكیمان دیموكراسی بووە، نەك هەر بۆ كوردستان، بۆ هەموو عێراقیش و پێشێل كردنی

مافەکانمان بەهۆی نەبوونی دیموکراسی بووە، یەعنی دروشمی سەرەکیەکەمان لەو کاتەوە تا ئێستا، جا چ بۆ خود موختاری بێت، چ بۆ مافی خۆچارەنووسی بێتن، دیموکراسی بووە، لەبەر ئەوە من پێم باشە وشەی دیموکراسی بخرێتە پێشی نەتەوەییەکان.

سێیەمیش/ لێرە دیسان کە پێناسەی شەهید دەکرێت، ئێمە پێناسەی شەهید دەکەین، ئەو پێشمەرگەیە دیسان دووبارە ئەو زێرەڤانیەی پێویست ناکاتەوە دووبارە لێرە بنووسرێتەوە لە پێناسەکەمان کردووە، کە لە کاتی شۆڕشدا لە پێناوی گەلی کوردستاندا شەهید بووە، نەك لە پێناویدا گیانی لە دەست داوە، چونکە ئەوە شەهیدە، یەعنی هەتا لە پێناوی گەلی کوردستاندا گیانی لە دەست داوە، چونکە خۆی شەهید نییە، دەڵێت شەهید بووە، ئەوە گۆڕانێکی تێدا بکرێت، گۆڕانکارییەکی ئاسانە.

لە خاڵی چوارەم/ بە هەمان شکل رێزلێنان بەرز راگرتنی خەباتی تێکۆشانی پێشمەرگەیە، دیسان زێرەڤانی پێویست ناکات، چونکە ئێمە لە سەرەتا گوتمان لە یەك لە پێناسەکان جارێك ناومان هێناوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نوقتەیەکی جەوهەری بوو مەسەلەن دیموکراسیەکە دەستت خۆش بێتن، بەلام لە نوقتەکەی تر کە دەڵێت شەهید، مەقصەدتت ئەو شەهیدانەی کە رێزی لێ دەگریت، دەبێت لێرە تەعریفی بکرێت، نەك هەموو شەهیدێك، ئەو شەهیدە بەپێی ئەو قانونە، دەبێت تەعریفی بکەیت، چونکە شەهیدی تریش هەیە، لە زینداندا شەهید بووە ئەویش شەهیدە، کاك شێخ جەعفەر قسەت هەبوو فەرموو.

بەڕێز شێخ جعفر علی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە ئێمە کە وشەی زێرەڤانی هەرێممان داناوە بۆ لە دوای پێشمەرگەوە، یەکەم/ ئەوە لە دەستوورەوە هاتووە، دوای ئەوە ئێمە دەمانەوێت سوود وەرگرین لەو تەکریمانەی کە لە عێراق لەو تێکۆشەرانە دەکرێت، یان ئەو زابتانە دەکرێت، یان ئەو سەربازانە دەکرێت، ئەگەر لە کاتێکدا ئێمە بە خیلافی دەستوور ئەوە بنووسین لە پاشەرۆژ ناتوانین ئەو داوایانە لە عێراق بکەین، لە کاتێکدا لە تەکریمی قواتی موسلەحینی عێراق دەکرێت، چونکە ئێمە بەشێکین لە قواتی مەسلەحەی عێراقی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، فەرموو کاك شێردڵ.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە کە ناوی زێرەڤانیمان هێناوە، ئەگەر تەماشای بکەین دەڵێت پێشمەرگە، دوایی بە عەرەبیەکەی دەڵێت (لایزال مستمراً في الخدمة)، یەعنی کە پێشمەرگە بووە ئێستاش لە خدمەیە، خدمەکەی ئێستا لە لای ئێمەو لە لای عێراقیش زێرەڤانە، ئەگەر ئەو زێرەڤانەی بۆ زیاد نەکەین وەك جەنابی وەزیر کاك شێخ جەعفەر گوتی، یەعنی ئەو شتانە ئێستا ئیستیفادەی لێ ناکات، لەبەر ئەوەی زۆر پێویستە، چونکە خۆی موستەمیرە، کەواتە لەناو زێرەڤانیش موستەمیرە، دەبێت ناوی زێرەڤان بێنین و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زەعیم فەرموو.

بەڕێز عمر عثمان ابراهیم (زەعیم علی)/وەزیری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە تەبعەن وەختی یاسامان دانا پێشی ئەوەی یاسا دابنێین، تەقریبەن هەشتا، نۆوەد کۆبوونەوەمان لەگەڵ بەغدا کرد، کە کەلیمەی پێشمەرگە دەهات هەندێك خەڵکی شۆڤینی تێدا بوو پێی ئیستیفزاز دەبوو، کەلیمەی پێشمەرگە بە تەنیا قەبولیان نەبوو، لەبەر ئەوەی پاسەوانی هەرێم، یان حەرەسی ئیقلیمی کەوا وەکو لە دەستووری عێراقیدا هاتووە، ئەسڵەن ئەوان دەیانگوت دەبێت بڵێین تەنیا حەرەسی ئیقلیم، ئێمەش دەمانگوت دەبێت حەرەسی ئیقلیم پێشمەرگەش لەگەڵی نەیەت، ئینجا بە ئینگلیزی، بە عەرەبی، بە کوردی لە هەر کاتێك کە ناوی دێت حەرەس ئیقلیم پێشمەرگەش ناوی لەگەڵ بێت، یان پێشمەرگە بێتە ناوی حەرەس ئیقلیمی دێت ئەوە تەحصیل حاصلە لە دەستووری عێراقی تەسبیت کراوە، ئێمە دانیشتمان لەگەڵ ئەمریکیەکان و لەگەڵ بەغدا لەسەر ئەو موستەڵەحاتە پێك هاتینە، ئینجا ئێمە لێرە ناتوانین ناوەکە ئیلغا بکەین، چونکە زەرەر بە خۆمان دەگات، ئەمە بۆ ئەمڕۆش نییە، بۆ ئایندەشە، هەموو حقوقی پێشمەرگەش لە خۆی دەگرێتەوە، لەبەر ئەوە ئەو موستەلەحە زۆر دەوڵەمەندمان دەکات و حقوقمان جێ بەجێ دەکات و پێویستە بمێنێت و لەسەری بڕۆین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کوێستان خان فەرموو.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەر بڕگەی یەکەم شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستان کە لە 1961/9/11 هەڵگیرساوە، ئایا تا 1991/3/5 تا ئێستا بەردەوامە، ئەوە دەبێت بنووسین.

لەسەر خاڵی دووەم پرسیارێکم هەیە، بڕگەی دووەم، ئایا ئەو پێشمەرگانەش دەگرێتەوە کە لەناو شار چەکدار بوون و لیژنەی ئیغتیالات بوون، یەعنی ئەوە پرسیارمان لێ دەکرێت، سەردانی نووسینگەی سلێمانیان کردووە، بۆ ئەوەی وازیح بێت، من لەسەر مەسەلەی شەهید، پێشتر تەعریفی شەهیدمان کردووە، پێم وایە ئەم تەعریفەی شەهید جێی خۆی نییە، چونکە بە تەنها شەهید ئەوە نییە لە کاتی شۆڕشەوە لە پێناوی ئەوە شەهید بووە، ئەوانەی کە لە زیندانە، ئەوەی لە تیرۆر شەهید بووە، پێم وایە ئەو تەعریفە لێرە کەموکورتی تیایە، فراوانتر بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دیارە کە دەڵێین پێشمەرگە، ئەوەی لە وەزارەتی پێشمەرگە، لە دامودەزگاکانی پێشمەرگە ناوی تۆمار کرا بێت ئەوەیە پێشمەرگە، ئینجا چ داخیل بێتن، چ لە هینەکە تۆمار کرا بێت، پێشمەرگە ئەوەیە.

دووەمیش/ دووبارەی دەکەمەوە کە نووسراوە (منذ) یەعنی تا ئەمڕۆش، هەتا تەحدیدت نەکرد بێتن، ئەگەر بیگوتبوایە سەورەی ئەیلول، ئەوە تەحدیدی دەکرد تا ساڵی 1975، بەڵام کە دەڵێت (منذ) شۆڕشەکە بەردەوام بووە، لە پاشی 1976شەوە کە بەردەوام بووە، هەردووکی دەگرێتەوە، شۆڕشی ئەیلول و شۆڕشی تازەش، یاخود شۆڕشی گوڵان کە یەکێتی پێی دەڵێت شۆڕشی تازە، پارتی پێی دەڵێت شۆڕشی گوڵان، هەردووکی دەگرێتەوە، شۆڕشی ئەیلولیش هی هەردووکمانە، هی هەمووانە، ئێستاش دەگرێتەوە، بەڵێ نوقتەی نیزام فەرموو.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هینەکەم ئەوەیە ئایا تا 1991/3/5 یان بەردەوام تا ئێستا، من مەبەستم ئەوەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەردەوامە تا ئێستا، تکام وایە لیژنەکان و جەنابی وەزیرو وەزیر هەردوو وەزیر مولاحەزاتەکان کۆ بکەنەوە،دواتر کە تەواویان کرد، ئینجا رەئیەکان بڵێن، بۆ ئەوەی وەخت کەسب بکەین، گوڵناز خان فەرموو.

بەڕێز گوڵناز عزیز قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان تێبینیم هەیە، ئەو هەموو تاریخە بۆ پێشمەرگە سەری لێ شێواندین، بۆ نموونە بۆچی ئەوە لێرە لە 1961/9/11، ئێمە لە ساڵی 1945ەوە لە قوربانی دانین، بۆ نموونە کوردێکی زۆر بەشداری شۆڕشی موهابادی کردووە، لەو کاتەوە شۆڕشی چەکداری دەستی پێ کردووە، راستە لەوێ تیایەتی، بەڵام ئەو هەموو تاریخەی ناوێت، هەر بکرێت لە ساڵی 1945ەوە تا ئێستا، ئینجا ئەوانەی لە دوای 1991/3/5 پێشمەرگەن بۆ ئێستا پێناسەیان بۆ کوێ دەچێت؟ راستە نووسراوە ، بەڵام ئەگەر یەك تاریخ بێت جوانترە، ئەوە لە رووی داڕشتنەوە، لێرە دەڵێت دووەم/ پێشمەرگە ئەو تێکۆشەرە سیاسیە شۆڕشگێڕانەیە، لە لای من وایە ئەگەر بڵێت ژن بێت، یان پیاو بێت، چونکە ئێمە ژنانێکمان هەیە بەشداری شۆڕشەکەیان کردووە، پێم خۆشە لە ماددەی یەکەمەوە ناویان بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوانە تەبعەن گوتمان لە سەرەتای پێشمەرگەی ئەیلولدا ناوەکەش پەیدا بوو، ئەوانی تریش ئەگەر پێویست بکات رێزلێنان خۆ تەنیا ئەوە نییە، دەتوانیت بڕیارێکی بۆ دەربکەیت، ئەگەر کەسێکی وا هەبێت رێزی لێ بنێیت بە قانون، بەڵێ لە جێگایەکی تریش نووسراوە، حوکمی ئەو قانونە ئەوانیش دەگرێتەوە، گێلاس خان فەرموو.

بەڕێز گێلاس محی الدین محمد غریب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من قسەکانم کرا زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کاك محەمەد رەفعەت فەرمووو.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ماددەی یەك لە بڕگەی (أ) زۆر پێم وایە ئەو یازدەی ئەیلولەی ساڵی 1961 شتێکی بۆ زیاد بکرێت، بۆ ئەوەی شۆڕشی نوێی گەلەکەمان بگرێتەوە، جگە لەوە بە رەئی من ئەگەر ئیزافەی هەرێمی کوردستانی عێراقی بۆ بکرێت، بۆ ئەوە وەرگرێت باشترە، ئەوە یەك.

دوو/ لە بەشی پێشمەرگە، کە دەڵێت ئەو چەکدارە تێکۆشەرە شۆڕشگێڕانەیە کە بەویستی خۆی بەشداری کردووە لە شەڕی رزگاریخوازی کوردستان، ئەویش عێراقیێکی بۆ زیاد بکرێت، چونکە کوردستان من پێم وایە ئێمە هەرێمکین لە عێراق، لەبەر ئەوە بە رەئی من ئەو عێراقەی بۆ زیاد بکرێت شتێکی باشە.

لە بڕگەی (ج) لە رێزلێناندا، بەرز راگرتنی خەبات و تێکۆشانی پێشمەرگە ژن بێت، یاخود پیاو، ئەوەی بۆ ئیزافە بکرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، هەر بۆ تەوزیح پرسیاریان کرد کێی دەگرێتەوە؟ لە ماددەی سێیەم نووسراوە هەرچەندە دەچینە سەری دەڵێت ئەو قانونە ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە بەشداریان کردووە لە بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان تاکو 1991/3/5، یەعنی واتا (منذ) یازدەی ئەیلول تا 1991/3/5.

دووەمیش/ ئەوەی گوتی ساڵی 1945 ماددەی دووەمیش دەڵێت ئەو قانونە ئەو پێشمەرگانە دەگرێتەوە کە لە مەسیرەی بارزانی لە بەینی 1945 تا 1958یش بەردەوام بوون، ئەوانیش دەگرێتەوە، کەواتە یەعنی پرسیارەکان ئەگەر تەماشای قانونەکەمان کرد بوایە، پرسیارەکان تێدا روون بوون، ئەوە لە ئەسڵی پرۆژەکە هەیە لە ماددەی سێ (یشمل هذا القانون البێشمرگە الذین اشترکوا في المسیرة البارزانیة 1945، 1958) زۆر بە روونی باسی کردووە، بەڵێ لە ماددەی دوو، کاك خورشید فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش سەد لە سەد تەئیدی رەئی برایانی وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە ئەو موستەلەحاتەی کە دەزانێت هاتووە زیاد بکرێت باشترە، نەك کەم بکرێتەوە، بۆ ئەو هۆیانەی کە باسیان کرد، بەڵام من پرسیارێکم هەیە لە هەردوو برا وەزیرەکان و لیژنەی پێشمەرگە، زێرەڤانی دەچێتە سەر میلاکی وەزارەتی دیفاعی عێراقی لە ناحیەی تەسلیحی، لە ناحیەی مەعاشی و تەجهیزاتی، هەموو حقوقێکی دەچێتە سەر میلاکی وەزارەتی دیفاعی عێراقیش، ئەو قانونانەی هەمووی هەیە، بەتایبەتی ئەو برادەرانە کاك زەعیم عەلی لە ئێمە باشتر دەزانێت، پرسیارەکەم ئەوەیە ئایا ئەو قانونەی ئێمە دەریدەکەین وەزارەتی دیفاعی عێراقی دەستکاری ئەو قانونەی پێشووی حکومەتی بائیدی کردووە، یان هەر ئیستیمراری لەسەرە، یان گۆڕانکاری لەسەر دەکات، یان ناکات، ئایا ئەو قانونانەی ئێمە هەرچەندە باسەکەی ئێمە لەگەڵ بەغدا

قسەمان كردووە، بەلاّم ئەو قانونە هەیە، چونكە زێرەڤانی ئێمە جەنابی وەزیریش دانشتوونە حەتمەن مولتەزمن بە قەوانینی خدمەی عەسكەری لەویٚ، دەبێت سەد لە سەد ئەوەی جیٚ بەجیٚ بكرێت لەویٚ، مادام حقوقیان هەیە، مەعاشیان لەویٚ هەیە، چەكیان لەویٚ هەیە، هەموو حقوق و تەقاعودیان لەویٚ هەیە، دەبێت لەویٚ تەحدید بكرێت، نابێت یەك ملی مەتر فەرقی هەبێت لەگەڵ قانونی عێراقی، خدمەی عەسكەری عێراقی، چونكە ئێمە ئیلتیزاممان هەیە، ئێستا رەنگە لە وەزارەتەكان میزانیەی خۆمان هەیە، دەتوانین هەندێك شتی خۆمان بكەین، بەس ئەو وەزارەتە میزانیەی تایبەتی خۆی نییە، لەسەر میزانیەی هەرێمیش نییە، ئەوە دەبێت ئاگامان لیٚ بێت بە هیچ شێوەیەك تەناقوز نەكات لەگەڵ قانونی خدمەی عەسكەری عێراقی، قانونی تەقاعودی عێراقی، قانونی عقوباتی عێراقی تەناقوزاتی تێدا نەبێت، چونكە ئەوە موشكیلەیەكی گەورە گەورە بۆ ئێمە دروست دەكات و گوێشمان نادەنیٚ، ئێمە حقوقمان لەبەر دەستی ئەوانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سوپاس، كاك بەلێن فەرموو.

بەڕێز حمد عبدالله محمود(بەلێن):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من بۆ فەقەرەی دووەم كە دەڵێت كە ئەو تێكۆشەرە چەكدارە سیاسیە شۆڕشگێڕەی كە بە ویستی خۆی بەشداری لە شۆڕشی رزگاریخوازی كوردستاندا كردووە، بۆ هێنانەدی مافە نەتەوەییەكان، بە رەئی من بكرێتە بۆ هێنانەدی مافە دیموكراسیەكانی گەلی كوردستان، یەعنی نەتەوەیەكان بكرێتە دیموكراسیەكانی گەلی كوردستان، فەقەرەی سێیەمیش/ دەڵێت لە كاتی شۆڕشداو لە پێناویدا شەهید بووە، لە پێناو ئامانجەكانیدا شەهید بووە، نەك لە پێناویدا شەهید بووە، لە پێناوی ئامانجەكانی شۆڕشدا شەهید بووە.

سەبارەت بەو تاریخانەی كە هاتیە، بەڕاستی من نازانم ئەو نووسراوە لە 1961/9/11ەوە، ساڵی 1945یش بۆ 1958 بە ماددەیەكی تایبەت هاتووە، دواتر كۆتاییەكەی هێناوە بە 1991/3/5، یەعنی دوای ئەو تاریخە، ئەوانەی بەشدارن و پێشمەرگەن، زێرەڤانین، دوای ئەو تاریخە ئەوە نایانگرێتەوە، حوكمەكانی ئەو یاسایە نایانگرێتەوە ئەی حوكمەكانی كام یاسا دەیانگرێتەوە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

چرۆ خان فەرموو.

بەڕێز چرۆ علی حمد امین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە پێناسەی شەهید بكرێت بەو ئەو پێشمەرگەیە كە لەكاتی شۆڕشدا، لە كاتی سەنگەردا شەهید بووە بە تێرو تەسەلتر دەیبینم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

خۆی بە عەرەبیەکە دەڵێت (الپێشمرگە الذي استشهد اثناء الثورة) یەعنی لە کاتی شۆڕشدا، ئەگەر کوردیەکە وا نەهاتبێت، ئەو مولاحەزەی هەردووکتان دەگرێتەوە، عەرەبیەکە وەکو خۆی مولاحەزەی ئەوەیە لە کاتی شۆڕشدا شەهید بووە، کاك جەعفەر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفی معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من دوو تێبینیم هەیە، تەعریفەی شۆڕش وەکو برادەران باسیان کرد، ئەگەر دەمج بکرێت باشترە، کە دەڵێی 1961/9/11 تا 1991/3/5 ئەوە بکرێت بە یەك فەقەرە باشترە، نەك جیاواز، ئەوەی شەهید، ئێمە لە یاسای وەزارەتی شەهیدو ئەنفال تەعریفەیەکمان هەیە بۆ شەهید، ئەو تەعریفە لەگەڵ ئەمە دژی یەك رادەوەستن پاشان، دەبێتە موشکیلە بۆ ئێمە، چونکە ئێمە بە موناقەشەیەکی زۆر لێرە شەهیدمان چاك کرد، گوتمان شەهید بریتییە لەو کەسەی کە شەهیدی سەنگەرو خەباتە، لێرە خەباتەکەی لێمان لابردووە جارێکی دیکە، ئەوان لە رێکخستنەکان من پێشمەرگە بوومە بەشی هەرە زۆریان کە شەهید بوون بەو نەوعە بووە، لەبەر ئەوە یان ئەمە لابرێت لێرە، ئیعتیماد بکەینە سەر ئەو یاسایەی وەزارەتی شەهیدو ئەنفال، یان ئەگەرنا دەبێت چاك بکرێت، لە رێزلێنانەکەش یەك موشکیلە دروست دەبێت، ئێستا جەنابت بەپێی ئەم رێزلێنانە جەنابت شمولی ئەم ئیمتیازاتانە ناکەیت، یەعنی کە تۆ باسی رێزلێنان دەکەیت، دەبێت شتێکی بۆ زیاد بکرێت لە هەر شوێنێك هەبێت، مەبەستم ئەو پێشمەرگانەیە کە لە رابردوو پێشمەرگە بوون، ئێستا لەناو زێرەڤانی هەرێمدا نەماون، ئەگەر ئەوەی بۆ زیاد نەکەین ئەوە شمول ناکەن بەو رێزلێنانە، ئەو دوو، سێ تێبینیەم هەبوو، یەکەم/ دەمج کردنی 1961/9/11 تا 1991/3/5 ئەوە دەمج بکرێت، بکرێت بە یەك فەقەرە، ئەوەش یان تەعدیل بکرێت، یان هەڵگیرێت لێرە، ئەوەی رێزلێنانەکەش ئەگەر بڵێین لە هەر شوێنێك ئەمڕۆ کار دەکات ئەو پێشمەرگانە لە ئیدارە، لە حزبدا، لەکوێیە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محەمەد حەکیم فەرموو.

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیم هەبوو یەکێکیان جەنابت وەڵامت داوە، ئەوەی شەهید تەعریفی لە ماددەی سێ یاسای مافی شەهید کراوە، لێرە پێویست ناکات و جەنابت روونت کردەوە.

دووەم/ کاك عەونی کە بە عەرەبی خوێندیەوە لە تەعریفی پێشمەرگە فەرمووی (ولا یزال مستمراً في الخدمة في صفوف قوات پێشمرگە کوردستان) مامۆستا کاکە خوێندیەوە بەکوردیەکەی ئەوەی تێدا نەبوو، نازانم ئەوە لە کوردیەکەی دانەبوو، جا ئەوە زیادە، یان چۆن بوو، چونکە لە کوردیەکەی تێدا نییە، وەزارەتی پێشمەرگە ئەویش ئەوەیە بۆ تەحدید کردنی ئەو کەسانەیەو ئەو پێشمەرگانەی لە مێژوویانەدا هەبوون، لیژنەیەك لەو حزبانەی پێش راپەڕین بەتایبەتی بۆ پێشمەرگەکانی پێش راپەڕین لیژنەیەك لە

ئەحزاب هەبێت، بە حەقیقەت ئێمە دەستخۆشی لە یاسایەکە دەکەین و شتێکی چاکە هەرچی شتێکمان لە دەست بێت بۆ پێشمەرگە، چونکە ئێمە لەو ئەزمەیەی کە ئێستا هەمانە خەبات و رەنجی پێشمەرگەیەو خوێنی شەهیدانمانە، بەڵام یەك داواشمان هەیە ئێمە زۆر جار کێشەمان لەگەڵ یاسادا نییە، کێشەمان لەگەڵ تەنفیزی یاسادا هەیە، داوامان ئەوەیە هەمووشمان شاهێدی دەدەین کە زیاتر پێشمەرگەی بەتایبەت پێش راپەڕین یەکێتی و پارتی وەکو جەنابت فەرمووت هەردووکیان یەعنی خەباتیان هەبووە، بەڵام داواشمان ئەوەیە لە وەزارەت، کە ئەو پێشمەرگانەی لایەنەکانی تر بەتایبەت ئێمە کە چەند ساڵە هەوڵیان بۆ دەدەین و پێشمەرگەکانمان بەتایبەتی ئەوانەی پێش راپەڕین هیچیان بۆ نەکراوە، هیچ مافێکیان بۆ دابین نەکراوە، بۆیە داوامان ئەوەیە بە چاوێکی دادگەرانە تەماشای ئەو پێشمەرگانەی کوردستان بکرێت، هەر یەکێ بە پشکی خۆی، ئەگەر کەمیش بێت لە یاد نەکرێن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك غەفور فەرمووو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت ئەو یاسایە منیش لەگەڵ رەئیەکەی کاك ئارێز دابووم، بەنیسبەت لابردنی زێرەڤانی هەرێم، ئێستا شتەکە روون بووەوە لەگەڵ لابردنی زێرەڤانی، ئەو یاسایە تایبەت کراوە کە لە شۆڕشی ئەیلولەوە دەست پێ دەکات تاکو 1991/3/5، کەواتە ئەو کاتی زێرەڤانی هەرێم نەبووە، ئەوە خاڵێك.

دووش/ بەڕێز وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە ئەوەی راگەیاند، کە گوتی بۆ ئەوەی سوود وەربگرین لە مەسائیلی تر، کە لە زیمنی دەستووری عێراقی پێشمەرگە بە زێرەڤانی ناوی هاتووە، دەڵێم ئایا ئێستا زێرەڤانی کوردستان، کە لەسەر وەزارەتی بەرگری عێراقیش، ئەوە بۆ سێ مانگی هەر مووچەیان وەرنەگرتووە، یەعنی تا ئێستاکە نەتوانراوە ئەوەی هەیە، زێرەڤانی کوردستان ئیدارە بکرێت و وەزارەتی بەرگری عێراق وەکو پێویست بە دەنگیانەوە نەهاتووە، دواتر ئەوەی کە پێشبینی دەکرێت بەشێك لە زێرەڤانی بەتایبەت ئەوەی بۆ پاسەوانی بارەگا حزبیەکانن، هیچ ئیمتیازێکی زێرەڤانی لە وەزارەتی بەرگری عێراق دێت نایانگرێتەوە، نە جل و بەرگ، ئەوانە هیچیان بۆ حیساب ناکرێت، بەڕاستی بەشێك خزمەتیشیان بۆ حیساب ناکرێت، ئەوە چۆن چارەسەر دەکرێتن.

بەنیسبەت بڕگەی یەکەمیش لە ماددەی یەکەمدا/ شۆڕش: شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستان، بکرێتە شۆڕشی رزگاریخوازی نیشتمانیی کوردستان، لەبەر ئەوەی شۆڕشێکی نیشتمانیی بووە، خەڵکی کوردستان جگە لە کورد نەتەوەکانی تریش تیدا بەشدار بووینە، زۆر رێك تریش دەبێت ببێتە شۆڕشی رزگاریخوازی نیشتمانیی کوردستان کە لە 1961/9/11 هەڵگیرساوە.

بڕگەی دووەمی/ بەنیسبەت پێشمەرگە، زێرەڤانی هەرێم، ئەو تێکۆشەرە سیاسیە چەکدارە شۆڕشگێڕەیە کە بە ویستی ئازادیانەی خۆی بەشدار دەبێت لە شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستان، بۆ هێنانەدی مافە نەتەوەیی و نیشتمانی و دیموکراسیەکان، نیشتمانیەکەی بۆ زیاد بکرێت، دواتر ئەو یاسایە لە 1991/3/5ە وەك لە ماددەی سێ باس کراوە لە دوای ئەو ماددەیە، لەگەڵ ماددەی دوو کە دێت، منیش لەگەڵ ئەوە دام کە هەردوو مادده دەمج بکرێن، بەڵام لێرەدا پرسیارێك هەیە ئەی ئەوانەی کە بەشداری راپەڕینی خەڵکی

کوردستانیان کرد دوای ئەو مێژووە، ئەوان دەکەونە کوێی ئەوە؟ بەڕاستی لێرە قفل کراوە مەسەلەکە باس دەکات لە 1991/3/5، دواتر خاڵێکی تر، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان گوتی دەمانگەڕێننەوە وابزانم بە نازناز خانی گوت بۆ شێخ سەعیدی پیران، زۆر زۆر ئاساییە ئەگەر لێرە شوێنێك بکەینەوە لەو یاسایەدا ماددەیەك هەبێتن ڕێبەرانی شۆڕشی کوردستان لە هەر بەشێکی کوردستان بێت قازی محەمەد بێت، شێخ رەزای دەرسیم بێت، شێخ سەعیدی پیران بێت، شێخ عوبیدەاللە بێت، عەبدوسەلام بارزانی بێت، ئەوانە هەموویان تەکریم بکرێن بەپێی ئەو یاسایە، لەبەر ئەوەی ئەوانیش ڕۆڵێکی کارایان هەبووە لە دەستپێکی بزووتنەوەی رزگاریخوازی نیشتمانیی کوردستان و بەشداری خەباتی چەکداری و خەباتی شۆڕشگێڕیان کردووە، کارێکی زۆر زۆر ئاساییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆرە شوکریە فەرموو.

بەڕێز د.شوکریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من چەند تێبینیەکم هەیە، یەکەم/ کۆمەڵێك زاراوەمان داناوە، وەکو موستەلەحات، یاخود وەکو جەنابتان دەڵێن تەعبیر، خۆی موستەلەحە، زاراوەیەکی تایبەتە، یەکەم/ لەو پرسیارە کە ئێمە تەحدیدی سنوورێکی دیاری کراو دەکەین بۆ پێناسەی شۆڕش کە لە 1961/9/11، کە ئێمە سنوورێك دادەنێین بۆ ساڵ هەتا لە نامەی ماستەرو بەحسی تەخەروجدا لە دکتۆرا، دکتۆر دلێرو ئەوانە ئاگادارن کە سنووری باسێك دادەنێن دەڵێن لە ئەوەندەوە تەحدیدی ساڵەکە دەکەین، پێویستە دوو، سێ نوقتە دانێین (هتد) یەعنی ئیتر لەوێوە هەتا کەی، یەعنی ئیتر بەردەوامە، یەعنی هەتا کەی بەردەوامە، ئەمە خاڵی یەکەم.

پرسیارێکی ترم هەیە، بۆ مەسەلەی پێشمەرگە لەگەڵ ئەوە نیم مەسەلەی پاسەوانی هەرێمە، یان زێرەڤان دابنێت، ئەوە شەڕێکی گەورە لە بەغدا کرا لەسەر مەسەلەی پێشمەرگە، تا موستەلەحەتەکە چەسپا، بۆ ئێمە داینەنێین و جیایی بکەینەوە وەکو موستەلەحێکی ترو پێناسەیەکی تری بۆ بکەین، ئێستا ئێمە لەسەر سنوورەکان وەکو لە ڕۆژنامەکاندا دەیخوێنمەوە، ئەوە دوازدە هەزار پێشمەرگە لەسەر سنوورە، بۆ ئێمەش هەروەکو پێشمەرگەیە، بەڵام جیای بکەینەوە جوانترە، بۆ ئەوەی موستەلەحاتەکان جیا بکەینەوە، ئەمە خاڵێك.

خاڵێکی تر/ لە مەسەلەی پێشمەرگە کە دەڵێت ئەو تێکۆشەرە سیاسیە، بەڕێزتان ئاماژەتان بە ساڵی 1945 کردووە، کەواتە لە ساڵی 1945ەوە وەکو موستەلەحێك وشەی پێشمەرگە هاتە ئاراوە، کە قازی محەمەد یادی بەخێر بێت بەدوای ئەو زاراوەیە دەگەڕا کە کەسێك ئەگەر گیانی خۆی پێش مەرگی خۆی بخات دەبێت ناوی بنرێت چی؟ کەواتە پێشمەرگە دۆزرایەوە، ئینجا کە من وا بە باش دەزانم راو بۆچوونم ئەوەیە بۆ پێناسەی پێشمەرگە بڵێی ئەو تێکۆشەرە سیاسیە چەکدارە شۆڕشگێڕەیە کە گیانی پێش مەرگی پێشکەش بە کوردستان کردووەو لە شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستان بۆ بەدیهێنانی مافە دیموکراسی زیاد بکرێت، مافە دیموکراسی و نەتەوەییەکانی گەلی کوردستان بە ویستی خۆی بەشداری کردووە، ئەمە خاڵێك.

خاڵێکی تریشم هەیە، بەڕاستی بۆ مەسەلەی ڕێزلێنان کە لێرەدا من هەست دەکەم بەڕاستی هەر پیاوی گرتۆتەوە، ئێمە دەزانین ئەوە نموونەمان هەیە لەو ئافرەتە بەڕێزانە کە سجنیان بینوەو هەڵواسینیان بینیوە لەناو شۆڕشدا، من لەوێدا شتەکانی خورشید شێرەو یاداشتەکانی ڕۆژمێری پێشمەرگەیەکی کاك

حەمەی حاجی مەحمود چۆن وەسفی ژنە پێشمەرگەیەك دەكات، كە لە شۆڕشە یەك بە دوای یەكەكاندا چ دەورێكیان بینوە، هیچ دەوریان لە پیاو كەمتر نییە، یەعنی هەتا بارزانی نەمر كاتێ كە قسە دەكات دەڵێت ئەو ژنەی كە نان بۆ پێشمەرگە دەكات دەوری لە پێشمەرگە كەمتر نییە، كەواتە لێرەدا ئەمە جیا كردنەوەیە، ئینجا بەڕێزان من وا بە جوانی دەبینم بۆ خاڵێك جیا دەكرێتەوە بۆ ئەو بانووانە، بانوو چیە، ئەمە موستەلەحێكە لە فارسیەوە وەرمانگرتووە، با خانم دابنێن، یان خوشكان دابنێن، ئەگەر پێتان ناخۆشە ژن، یان ئافرەت بەكار بێنن، ئینجا لە خاڵی ڕێزلێناندا بەرز ڕاگرتنی خەبات و تێكۆشانی پێشمەرگەی پیاو و خانمانە، بۆ من ماددەی چواری هەمووی بۆ دانێم پرسیارێكیشم لە وەزیرە بەڕێزەكان هەیە بۆ دانانی ئەو مەدالیەو نیشانانە دەڵێت نیشانەیەكی لە خاڵی (د)دا كە وەسفی مەدالیا دەكات، نیشانەی ڕێزلێنان نیشانەیەكی تایبەتە بە پلەی جیا جیا، كە پاداشتی جیا جیای هەیە، جا حەز دەكەم ئەوانە بۆم ڕوون بكەنەوە، ئایا ئەو پلە جیا جیایانە مەبەستیان لە دەستە، لە لق، لە بەتالیۆن، هێز ئەمانەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كە دەڵێیت پێشمەرگە هەردووكی دەگرێتەوە، پێویست بەو تەفسیلە ناكات، چونكە بە ژنیش دەگوترێت پێشمەرگە، كاك سەعدەدین فەرموو.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سەرەتا داوای لێبووردن دەكەم سەبارەت بەوەی دوێنی لەنێوانمان ڕوویدا، مولاحەزەم لەسەر ئەو قانونەی ئەوەیە لە عەرەبیەكەی دەڵێت (ذلك هو)، (هو ذلك) نابێت زیادە، یەعنی بەس (ذلك المناضل) (هو)ەكە ڕەش بكرێتەوە، (مستمر في الخدمة) یەعنی نازانم بۆ ئیلا كەلیمەی خدمە بەكار هاتووە (ومستمر في النضال والخدمة)، یەعنی خدمە عیلاقەی بە خدمەو چەند ساڵ بەشداری كردووەو، چەند ساڵ بەشداری نەكردووە، عیلاقەی بەو شتانەوە هەیە، ئێمە تەعریفی پێشمەرگەی دەكەین كە پێشمەرگە لە ڕوحی چی كردووە، یەعنی ئەو ڕوحیەتەی كە هەیبووە، یەعنی (مستمر في المسيرة) یان (مستمر في النضال) هەردووكی دەگرێتەوە، لە (الارادة الحرة) ویستی ئازادانە، یەعنی ویستی خۆی بێت، ویستی بوێرانە، یان بوێرانە، یان ئازادانە بێت، نەك یەعنی ویستی ئازادیانە، كەلیمەیەكی زۆر ڕێك ناكەوێت، لەو ماددەی كە باسی شۆڕش دەكات، یان كە باسی پێشمەرگە دەكات هەر ئەوەش لەگەڵی باس بكرێت، یەعنی ماددەی دووەم و ماددەی سێیەمیش لەگەڵی باس بكرێت، كە پێشمەرگە كێیەو لە كوێوە پێی دەگوترێت پێشمەرگەو هەتا كوێش پێی دەگوترێت پێشمەرگە؟ نەك لە ماددەی سەربەخۆ باسی بكاتن بڵێ لە ئەوەندەوە دەستی پێ كردووەو ڕێك ناكەوێت و لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئیعتیزارەكەت مەقبولە، پێم وایە ئیعتیزار كردن یەعنی ڕەخنە لە خۆ گرتن، ڕەخنە لە خۆگرتنیش یەعنی ئازایەتی، لەبەر ئەوە دەستت خۆش بێت، كاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بوزو هەركی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من زۆربەی وتەکانم گوترا، هەندێکی ناچارم دووبارەی بکەمەوە، لەبەر ئەوەی هەندێك پێشنیارم لەگەڵدا هەیە، سەرەتا ئەوەی گوڵناز خان باسی کرد بە حەقیقەت لێرە شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستان لە 1961/9/11 ئەوە ئەسڵەکەیە لە ماددەکە، لێرە دەچینە ماددەی دوو ئیستیسنائێکی داوەتێ ئەوەی ساڵی 1945 تا ساڵی 1958، خۆی وا جوانترە ئەگەر تەنها ئەسڵەکە هەبێت وای دەڕێژی.

دوو/ لێرە پرسیارێك دێتە گۆڕێ، ئەویش ئەوەیە لە ساڵی 1958 و 1959 و 1960 شۆڕش نەبووە، یان ئەگەر خەباتی چەکداری لە شاخدا نەبێت، بەڵام هەوڵدان بۆ دروست کردنی ئیزافەو تێکۆشانی ناو شار هەبووە، بۆیە لەگەڵ پێشنیارەکەمە بگوترێت (الثورة التحررية الكوردستانية التي اندلعت منذ عام 1945) ئەمە یەك.

دوو/ (ثانياً/ الپێشمرگە) یەعنی لە کوردیەکە هیچ خەلەلی نییە، ئەو پێشنیارەی دکتۆرە شوکریە باسی کرد، بەڵام لە عەرەبیەکە ئەگەر بڵێن (هو ذلك المناضل او المناضلة) ئەگەر ئەو کەلیمەمان ئیزافە کرد، ماددەی شەش زیاد دەبێتن، ئەو وەختە پێویستیمان بە ماددەی شەش نییە.

سێ/ ئەوەی (السياسي المسلح الثوري) هەڵبگیرێتن، یەعنی بڵێن (هو ذلك المناضل الذي ساهم) ئەو وەختیش ئەوەی ناو شاری کردووەو هی شاخیش.

چوارەم/ (او لايزال مستمر في الخدمة) ئەمە شتێکی زیادە، لەبەر ئەوەی تەکریمی پێشمەرگە، ئەوەی موستەمیر بێت و موستەمیر نەبێت هەر حیساب دەکرێت، پێم وایە (او لايزال مستمراً) ئەوە زیادە.

پێشنیاری ئەخیریم ئەوەیە (اعلاء) بکرێتە (تثمين وتقدير) سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دکتۆر کەمال ئاخیر کەس قسەی دەکات.

بەڕێز محمد قادر عبدالله (د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

روون کردنەوەیەك دەربارەی پێشمەرگەو زێرەڤانی هەردووکی زۆر زۆر دروستە، وەکو لە لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە کە ئیشارەیان پێ کردووەو لە مەشروعەکەشدا هاتووە، کە بەپێی دەستووری عێراق ماددەی (121) فەقەرە پێنج دەڵێت (پاسەوانی هەرێم) یەعنی (حرس الاقليم) لە دەستووری عێراق و خۆشمان دەنگمان بۆ داوەو موتەفیقین لەسەری بەو شێوەیەی هاتووە، لە ماددەی (120) لە دەستووری عێراق سەلاحیەتی بە هەرێم داوە دەستووری خۆی دابنێت، ئێمە لە دەستووری هەرێمی خۆمان ناوی ئەو پاسەوانە سەلاحیەتی خۆمانە لەم پەرلەمانە دایبنێین، ناومان ناوەتە پێشمەرگە، بۆیە هەردووکی یەك دەگرێتەوەو هیچ عەرقەلەیەکی قانونی بۆ بەرێوە چوونی ئیشەکان لەناو عێراق نابێت، ئەگەر ئەوها بمێنێت، ئەگەر حەرەس ئیقلیم لەنێوان قەوس بێت هیچ زەرەرێك لە ئێمە نادات، ئەوەی بەڕێز کاك ئارێز باسی کرد کە دیموکراتی پێشمەرگە کە خەباتی کردووە، بۆ بەدیهێنانی ماڤی دیموکراسی و نەتەوەیی، زۆر دروستە ئەگەر نەڵێین هەر دروستە، چونکە کە دەڵێیت بەشداری کردن لە شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستان،

هەدەفەکەی ئەو شۆڕشە مەعلومە چیە، بەڵام ئیزافە کردنی بەهێزتری دەکات و جوانتری دەکات، تەئیدی داڕشتنەکەی لیژنەی یاسایی دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، پێش ئەوەی قسە بدەم بە جەنابی وەزیرو لیژنەکان، ئاماژە بەو موداخەلاتانە دەکەم کە کران، نوقتەی نیزامت هەیە کاک زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نوقتە نیزامەکەی من خەلەلێکی قانونییە، پێم وایە لە لیژنەی یاسایی بەسەرماندا تێپەڕیوەو لێرە ڕاستی بکەینەوە باشترە، ماددەی ماددەی یەکەم: ماددەی پێناسەکانە، ئەو دەستەواژانە دەنووسرێت کە لەناو ئەو قانونە چەند جار دووبارە دەبێتەوە، ئێمە کەلیمەی شەهیدمان چەند جار پێناسە کردووە، بەبێ ئەوەی یەکجاریش لەناو یاسایەکە هاتبێت، بۆیە ئەو پێناسەی شەهید لە جێی خۆی نییەو سەهومان کردووە، لەوێ لابچێت باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من لە بیدایەتی قسەم مولاحەزەی ئەوەم کردو قسەشم کردو وەڵامیشم دایەوە، لێرەدا زەرورییە بێنیت، چونکە لێرە مەقصەدمان ئەو شەهیدەیە کە ئەو ڕێزلێنانە دەیگرێتەوە، شتەکان زۆر ڕوونە، دوایێ تەبعەن ئەگەر موختەسەرێك بوایە لەو ڕەئیانەی کە تەرح کران، جارێ پێش هەموو شتێك قانونەکە، قانونی تەکریمی پێشمەرگە قەوسێك بکرێتەوە حەرەس ئیقلیم کوردستانی عێراق، یەعنی پێویست ناکات حەرەسی ئیقلیم (لاقلیم کوردستان)، ئەمە یەك.

دوو/ دوو جۆر ئاماژە بە حەرەس ئیقلیم کرا، فیعلەن مادام لەسەرەوە نووسراوە قانونی تەکریمی پێشمەرگە (حرس اقلیم کوردستان) پێویست ناکاتن، لە خوارەوە بکرێتن، ئەوە شەتب بکرێتەوەو داواش کرا کە شەتب بکرێت، ئەو مولاحەزەیەش وەربگرن، مادام نووسراوە قانونی تەکریم حەرەسی ئیقلیم، پێویست ناکات، دەڵێی پێشمەرگە جارێکی تر پێویست ناکات قەوس بکرێتەوە بڵێی حەرەسی ئیقلیم، چونکە لەسەرەوە قانونەکەت وا نووسیووە، نوقتەی زۆر گرنگ لە لای من ئەوەیە ئاماژەش پێکرا، ماددەی یەکەم ئەوەلەنەکە (الثورة التحررية الكوردستانية التي اندلعت منذ 1961/9/11) دواتر ماددەیەکی تایبەت دانراوەو مودە دانراوە (لغايه 1991/3/5) کە ئەوە هەندێك برادەریش ئاماژەیان پێ کرد، ئەوە غەڵەتە، چونکە خەڵك هەیە 11/6 شەهید بووە، خەڵك هەیە پاش کۆچ ڕەوەکە شەهید بووە لە شەڕدا کە دەباباتی حکومەت هاتۆتە قەڵاچۆڵان، هاتۆتە شەقلاوە شەڕ بووە، ئەوە سەید کاکە لێرەیە لە مانگی چواردا شەڕی وا کرا بوو شەهیدیشمان هەبوو، ئەی ئەوانە چۆن؟ یەعنی بەو پێیە ئەو خاڵەی تێدا بێت نایانگرێتەوە، دوایێ لە دژی ئیرهابدا، کۆمەڵێك شەهیدمان هەیە، لە شەڕی تەحریری عێراقدا، کۆمەڵێك شەهیدمان هەیە، لەبەر ئەوە ئەو ماددەیەی دێینە سەری پێم وایە زیادە، بۆیە نەیێتە ئێرە، ڕەئی جەنابی وەزیر و لیژنەکانیش وەردەگرین، لەسەر وشەی پێشمەرگەش حەرەس ئیقلیمەکە گوتمان هەڵبگرێتن، عەرەبیەکە (هو ذلك المناضل) پێویست ناکات (السياسي المسلح) (مناضل) مەعلومە سیاسییە، سیاسی و موسلەح زیادە، (ثوري)ەکە مەعلومە، پێشمەرگە خۆی سەورییە، ئەوەشی ناوێت (وذلك المناضل الذي ساهم بارادته الحرة في الثورة التحررية الكوردستانية لتحيقيق حقوق شعب كوردستان الديمقراطية والقومية او

لایزال مستمراً في النضال) في خدمه نا، (ولایزال) زیادیشه، ئەگەر هەڵبگیرێت، پێویست ناکات، چونکه مونازیله هەتا دەمرێتن، مەفروزه هەر مونازیل بێتن (ولایزال) زیاده، شەهید دیسان گوتمان له پێناسەی شەهید دراوه، بەڵام مەقصەدمان لێره ئەوەیه، ئەو شەهیدەیه که ڕێزلێنانەکه دەگرێتەوه، لەبەر ئەوه به تەئکید لێره کاك زانا خراپ نییه، ئەگەر چی کراوه، بەڵام مەقصەدمان لەوەیه که بەس ڕێزلێنان بگرێتەوه، تەحدیدیش کراوه، لەناو ئەو قانونه شوێنێکی تر ناوی شەهید نەهاتووه، ئەگەر لەناو قانونەکه نەهاتبێت قسەکەی کاك زانا ڕاسته، ئەگەر لەناو قانونەکه هیچ ناوی نەهاتبێت ئەو بڕگەیه زیاده، کاك شێروان مولاحەزه بکەن ئەگەر ناوی شەهید نەهاتبێت، من ئێستا مولاحەزاتی ئەندامانی پەرلەمانم خولاصه کرد لەگەڵ مولاحەزاتی خۆمان، له جیاتی ئێوه خۆیان نووسیوویانه، ئەوەی که ئیجماعی لەسەره زیاتر له دوو، سێ کەس هەر کەسه قسەیەکی کرد بێت، ناتوانم هەمووی بڵێمەوه، بەڵام ئەوەی سێ کەس، چوار کەس گوێوویەتی دەبێته هینێك، مەفروزه عەرزی بکەین و پێیان بڵێینەوه، بۆیه جگه لەوەی که مولاحەزەیەکی خۆشم تێدا هەبوو، بەس برایانی وەزیر لەگەڵ لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگه مەفروزه مولاحەزەی ئەندامانیان نووسی بێتەوه، جا داوایان لێ دەکەم پێشەکی قسه دەدەم به جەنابی وەزیر، بۆ ئەوەی قسه بکاتن، فەرموو کاك شێخ موداخەلەتان هەیه لەسەر ئەندامانی پێشمەرگه.

بەڕێز شێخ جعفر علی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگه:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پەرلەمانتاره بەڕێزەکان.

بەڕاستی ئێمه ڕێزمان هەیه بۆ هەموو ئەو موناقەشاتانەی کران، زۆرمان پێ باش بوو ڕەئیەکانیان له گۆڕین و لەو پێشنیارانەی که کردیان، بەڵام لەگەڵ ئەوەش پێمان خۆش بوو، یەعنی چۆن تەئکیدیان دەکردەوه لەسەر گۆڕینی زاراوه، یان لەسەر کەلیمەیەك دەبوایه تەئکیدیش لەسەر تەکریمی پێشمەرگه بکرایه، ئێمه چاوەڕێی ئەوەمان دەکرد، که زیاتر هەوڵ بدرێت ئەو حەقه زیاد بکرێت و تەکریمی پێشمەرگه زیاد بکرێت، نەك تەنها جانبێکی بگرێت و جانبێکی تری هین بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێمه هێشتا نەهاتووینه سەری، ببووره، ئەمه یەکەمه، هێشتا نەهاتووین، ئێمه بەس موناقەشەی ماددەی یەکەم دەکەین، فەرموو.

بەڕێز شێخ جعفر علی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگه:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

که دەڵێین پێشمەرگه ژن و پیاو که پێشمەرگه بێت هەموو مافێکی هەیه لەو یاسایه، لەسەر شتێکی تریش قسەم هەیه، که پله جیاجیاکان نازانم کێ بوو باسی کرد، به تەئکید که ئێمه تەکریمی پێشمەرگه دەکەین، هەموو پێشمەرگەیەك وەك یەك تەکریم ناکەین، هەیه سی ساڵه پێشمەرگەیه، یان سی و پێنج ساڵه پێشمەرگەیه، هەیه بیست و پێنج ساڵه پێشمەرگەیه، یان بیست ساڵه پێشمەرگەیه به تەئکید فەرق و جیاوازی هەیه له تەکریمەکه، لەبەر ئەوه خانه خانه دەکرێت ئەو تەکریمه بۆ ئەو پێشمەرگانه بەگوێرەی خەبات و تێکۆشان و ماندوو بوونیان، هەروەها که دانراوه تا 1991/3/5، دیاره تاکو 3/5 شۆڕشی ئێمه

به زورفێکی زۆر سەختدا تێپەڕیووە، پێشمەرگایەتی کارێکی ئاسان نەبووە، تاکو 3/5، یەعنی تا پێش ڕاپەڕین و ئەوانە، بۆیە ئێمە ئەو ڕێژەیەمان تەحدید کردووە، بۆ ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانەی کە لەو ڕۆژە سەختانە پێشمەرگایەتیان کردووە تەکریم بکرێن و حەقی خۆیان بدرێتێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک زەعیم فەرموو.

بەڕێز عمر عثمان ابراهیم (زەعیم علی)/وەزیری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من یەك مولاحەزەم هەبوو، تەبعەن شتەکە زۆر جار لە ئیعلام لەناو خەڵکان، لە موقابەلات شائیعێك هەیە، کە دەڵێن پێشمەرگە ئەوە سێ مانگە مووچەی وەرنەگرتووەو مووچە نادرێت، دەمەوێت ئەوەی بزانن ئەسڵی نییە، یەعنی هیچ وەختێك دوو مانگ بەسەر نەچووە، پێشمەرگە تاخیر بووە تا دوو مانگ، بڕواتان هەبێت هیچ وەختێك داخیلی سێ مانگ نەبووە، تەبعەن ئەوەش لەبەر زۆر هۆ خۆتان دەزانن، هەندێك جار مەسەلەکە لە وەزارەتی پێشمەرگەیە، بودجەکە درەنگ دێت، یاخود کامل نییە، تا کۆ دەکرێتەوە، بۆ ئەوەشمان پێشمەرگە ئاخیر کەس بدرێت، چونکە وەزارەتەکان هەموو وەختێك، چونکە وەختی خۆی دەدرێت پێشمەرگە دەمانەوێت لەوەش خۆمان تەزحیەو خۆ بەختی خۆی، یەعنی خۆ بەخت کردنی خۆی لە ناحیەی ماددی و لە ناحیەی ژیانیشەوە نیشانی خەڵکەکە بدات کە ئاخیر کەس پێشمەرگە مەعاش وەردەگرێت، تەبعەن هیچ وەختێك نەبۆتە سێ مانگ، ئەوە یەك.
نوقتەی دووەم/ دەربارەی ئیمتیازات کە بە جیشی عێراقی دەدرێت، ئێمە وا خەریکین لەو ڕۆژانە دەچینە بەغدا دادەنیشین، تەبعەن ئێمە لێرە دادەنیشین یەك، دوو جەلسە جەنابی سەرۆك خۆی حازر بووە، جەنابی کاك نێچیرڤان حازر بووە، بەهەردوو لایەنەکەوە، یەعنی هەردوو برایانی پارتی و برایانی یەکێتی موناقەشەی زۆر لەگەڵ مالیکی کراوە، لەگەڵ موەفق روبەیعی کراوە، لەگەڵ وەزارەتی دیفاع کراوە، ئێمە پرۆژەکانمان هەمووی تەسبیت کردووە، خەریکین لەو ئاخیرەی، لەو ڕۆژانە بچینە بەغدای تەسبیتی بکەین، ئەو نیسبەتەی 13٪کە دەدرێتە ئەوەی سیادی حیصەی پێشمەرگە کە چەند تێدا وەربگیرێت، ئینجا ئەو وەختی هەموو ئیمتیازات کە دەدرێتە وەزارەتی دیفاع، دەدرێتە سەربازێکی عێراقی لە ناحیەی تەجهیزە، تەسلیحە، هەموو ئەو پێکهاتانەی حقوقی کە دەدرێتە جنودیەکی عێراقی، دەدرێتە پێشمەرگەش، بەس ئەو هەنگاوە هێشتا کۆتایی پێ نەهاتووە، ئێمە لە کار داینە ڕۆژانە، ئەوەش بۆ ئاگاداری ئەو برادەرانە، ئەو برا پەرلەمانتارانەی کە پرسیاریان لێ کردین، وەڵامەمان دانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

گێلاس خان نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز گێلاس محی الدین محمد غریب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دوو، سێ ئەندامی پەرلەمان تەئکیدیان لەسەر زیاد کردنی ئەو وشەی چ ژن بێت، چ پیاو بێت لە خاڵێ دوو کردەوە، لە خاڵی دوو تەئکیدیان کردەوە، کە چ ژن بێت، چ پیاو، ئەگەر ئەوەی بۆ ئیزافە بکرێت، ڕەنگە ماددەی شەش ئیلغا بێتەوە، جا بەناوی ژنانیشەوە داواکارین ئەو وشەیەی بۆ زیاد بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من بەس پرسیارێك لە جەنابت دەکەم، ژنێکی پێشمەرگە پێی دەڵێی ژنە پێشمەرگە، یان دەڵێی پێشمەرگەیە، دەیان ژنی پێشمەرگە هەبووە، قەت نەمانگوتووە ژنە پێشمەرگە، گوتوومانە پێشمەرگە ڕێزلێنانەکە عەفوم دەکەیت، وەڵامی کاك سەرداریش بدەمەوە خۆشی قانونییە، لە قانوندا هەر وشەیەك بە موفرد هاتبێت موئەنەسەکەش دەگرێتەوە، یەعنی کە دەڵێی مونازیل، مونازیلەش دەگرێتەوە، وەنەبێت ئیلا دەبێت پیاو بێت پێی بڵێی مونازیل، کاك زرار نوقتەی نیزامی هەیە فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشەکی بەخێرهاتنی هەردوو وەزیری بەڕێز دەکەم، بەس یەك داواکاریم هەیە لە جەنابی وەزیری پێشمەرگەی هەرێمی کوردستان کاك زەعیم عەلی بۆمان ڕوون بکاتەوە، ئەو پاسەوانانەی سەر بە زێرەڤانین، کە سەر بە وەزارەتی پێشمەرگەن هی ئەندامانی پەرلەمان، یەك لە پاسەوانەکان پاسەوانی خۆمە سێ مانگ و بیست تاکە ڕۆژە مووچەیان وەرنەگرتووە، ئایا ئەوانەی پاسەوانی ئێمەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زرار عەفوم دەکەیت، ئەوەلەن/ ئەوە نوقتەی نیزامی نییە، دووەمیش/ دەبوایە داوای قسە بکەیت لە سەرەتاوە قسەت بدەمێ لە خیلالی قسەکەی خۆت ڕەخنەو پرسیارەکەش بکەیت، لەگەڵ ئەوەشدا با کاك زەعیم وەڵامت بداتەوە، بەس دەبوایە داوای قسە بکەیت، فەرموو کاك زەعیم.

بەڕێز عمر عثمان ابراهیم (زەعیم علی)/وەزیری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەلەن/ ئێمە کە دەڵێین پاسەوانی هەرێم زیاتر لەگەڵ ئەو خەڵکانەی کە لە یەکەکانی وەزارەتی پێشمەرگە دایە، پاسەوانی شەخصی هی مەقەرات، هەتا پاسەوانی دەوائیر، ئەوە جاران تێکەڵ بوون لەگەڵ وەزارەتی پێشمەرگەو پاسەوانی لق و مەڵبەندەکاندا، هی ئەفرادە، هی وەزارەتە، هی پەرلەمانتارانە، ئەوانە پەیوەندییان بە وەزارەتی پێشمەرگەوە نییە، ئەوانە تشکیلێکی تایبەتمان بۆ دروست کردن، پێکهاتەیەکی ڕێك و پێك لە هێزێك، لە بەتالیۆنێك پێکمان هێناون سەر بە زێرەڤانین کە وەزارەتی داخیلیە مەعاشیان دەدات، لەبەر ئەوەی ئێمە مەبەستمان ئەوانە نییە، کە ئەوان سێ مانگە مەعاشیان وەرنەگرتووە، پەیوەندی بە وەزارەتی پێشمەرگەوە نییە، دەتوانن لە وەزارەتی داخیلی پرسیار بکەن و حەقیان وەرگرن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبداللە حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەسەرەتاوە گوتم ئەوە سێ قانونە، سێ یاسایە، یاسای ڕێزلێنان، یاسای خانەنشینی کەم ئەندامان، یاسای خزمەت و خانەنشینی پێشمەرگە، سێ یاسا بە یەکەوەن، عادەتەن لەناو جەیشی دنیا هەرسێکیان بە یەکەوە موناقەشە دەکرێت، بەلاَم زورفەکەی ئێمە وایە یەك یەك باسیان بکەین، هەندێکیان ئێستا پرسیاریان کرد لە خانەنشینی پێشمەرگە دەکرێت، بەنیسبەت تەعریفەکان، تەعریفی شۆڕش و پێشمەرگەو شەهید لە مانگی یازدەی ساڵی 1992ەوە لە سەرەتای دەست بەکار بوونی پەرلەمانی کوردستان، ئەو تەعریفانە کراون، یەعنی چووینە ناو تاریخ و ناو قاموس و ناو ئەوروپاو هەموو دنیا باسی ئەوە دەکات، ئەوە یەك.

بەنیسبەت ئەوەی باسی ساڵی 1945مان کردووە، ساڵی 1945 ئەوانەی بەشداریان لە مەسیرەی بارزانی نەمر کردووە، کە ئەوە مەسیرەیەکی زۆر زۆر گەورە بوو، لەبەر ئەوە قەرارێکی تایبەتی بۆ دەرچووە لە پەرلەمانی پێشوو، یەعنی ئێمە نەمانهێناوە، قەراری پێ دەرچووەو بۆتە یاسا، بەنیسبەت پێشمەرگەو زێرەڤانی، ئێمە تەعریفی پێشمەرکەمان کردووە، ئەو خەباتگێڕێکی سیاسییە، بەلاَم ئێستاکە کە خەڵك وەردەگرین بچینە سەر یاسای پێشمەرگەو خزمەتی پێشمەرگەو خانەنشین، دەبێت ئەو کەسەی دێتە ناو هێزی پێشمەرگە ئەو کاتە سیاسی نییە، یەعنی ئەوە نەما هی حزبەکەی خۆی بێنێت، ئێمە دەمانەوێت هێزێکی کوردستانی دروست بکەین، لە هەموو چین و توێژەکانی کوردستان دێتە ناوی، کەواتە ناتوانین نەڵێین زێرەڤان، ئێمە ناتوانین ئەو کاتە نەڵێین زێرەڤان، لەبەر ئەوە چەند جار زێرەڤان دووپات بکەینەوە دەبێت، چونکە بۆ داهاتووە، بەنیسبەتی کاك خورشید باسی کرد، ئێمە ئەو قانونە بە هەموو لایەکمان زۆر ئیستیفادەمان لە دوو قانونی عێراقی کردووە، یەکێکیان لە زەمانی ئەحمەد حەسەن بەکری، کە لە دوای شەڕ لەگەڵ ئێمە قانونێکی زۆر باشیان داناوە، ئەوەکەی تریش ئێستا، ئێستاش زیاتر دەوڵەمەندیان کردووە، یەعنی قانونەکەی ئێمە بەو دوو قانونە دەچێت، یەعنی هەمووی دەگونجێت ئەوان ئەوەمان لێ قەبول دەکەن، بەلاَم لەوانەیە بڵێین پێشمەرگە لێمان قەبول نەکەن، بەنیسبەت کاك غەفور، ئەوانەی کە پێشتر قیادەی حەرەکەی کوردستانیان کردووە، ئەوە لە ئاخیری حکومەتی کوردستان، یان سەرۆکی هەرێمی کوردستان دەتوانێت شتێکی تایبەت بکات بۆ ئەوانەو پاداشتێکیان بدەنێ، ئەو عیلاقەی بە وەزارەتی پێشمەرگەوە نییە بەڕاستی، وەزارەتی پێشمەرگە وەزارەتی عەسکەرییە، لەوەو پاش هەوڵ دەدەن کە میزانیە لە وەزارەتی پێشمەرگەی بەغداوە بێت، لەبەر ئەوە ئێمە ناتوانین لە حدودی عێراقەوە دەربکەین، بەنیسبەت نیشانە، دکتۆرە شوکریە، ئەوە کاك جەعفەر هەندێك روونی کردەوە، بەلاَم خۆی نیشانە هەر مەدالیا نییە، بەداخەوە ئێمە لە کوردی وەکو کاك دکتۆر نوری گوتی ئەوانە پێی دەڵێین مەدالیە، چونکە ئەوە شتێکی فەرەنسیە، ئیدی شتەکانی ترمان تەرجومە نەکردووە، چونکە ئەوە نۆتە، ویسامە، نۆت ئەنواعی هەیە، وەك کاك شێخ جەعفەر فەرمووی لە چ شەڕێك بەشداری کردووە، شەڕەکە چەند گەورە بووە، ویسامیش هەیە، ویسام چەند نەوعی هەیە، ئیحتیمالە ئێمە ویسامێك دروست بکەین بەناوی کوردستان، یان بەناوی قائیدێکی گەورەی کوردستان، جا ئەوە دەرەجە یەك و دەرەجە دوو و دەرەجە سێی هەیە، هەر یەکەش نەوعە ئیمتیازێکی هەیە، هەندێکیان سواری تەیارە دەبن بە بەلاش، هەندێکیان عیلاج دەکرێن بە بەلاش، هەندێکیان پارەیان دەدرێتێ خزمەتی عەسکەریشیان بە بەلاش وەردەگرێت، کوڕی لە زەمالات و شتی وا وەردەگیرێت، دەنێردرێتە خارج، ئەو ئیمتیازانەی هەیە، لەبەر ئەوە بڵێین بە پلەی جیا جیا، پلە جیا جیایەکە هی ئەوەیە ئەوە کوڕاسەیەکی تایبەتی هەیە، کوڕاسەکە لە وەزارەتی پێشمەرگە هەیە، یەعنی پێویست بەوە ناکات بێین لێرە باسی بکەین، بەنیسبەت ژن و پیاویش، ئێمە باسمان کردووەو شتیشمان بۆ داناوە، کە دێینە سەر یاسای خانەنشین و پێشمەرگەش لەوێش باسی ژن دەکرێت، بەلاَم ئەگەر

گوێتان لێ بێت، ئێستا ئەو هێزانەی هاوپەیمانان لە عێراقن، دەڵێن مارینز، ناڵێن ژن و پیاو و شتی وا، بەڵام خۆی لەناو هێزەکەدا هەیە، لەبەر ئەوە ئەو دووبارە کردنەوەیەی ناوێت، ئەگەر دووبارەمان کردەوە یەعنی سیقەمان نییە بەڕاستی، چونکە هەر دەڵێن جەیشی عێراقی، جەیشی مصری، جەیشی ئیسرائیلی، خۆی جەیشی ئیسرائیلی زۆربەی موجنەداتن، بەڵام هەر دەڵێ جەیشی دیفاعی ئیسرائیلی، لەبەر ئەوە ئەو تەئکیدەی پێ ناوێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك جەعفەر نوقتەی نیزامیت هەیە، فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفى معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی کاك شێخ جەعفەر گوتی ئەگەر ئەو دمجە نەبێت، شوڕشی نوێ و شۆڕشی گوڵان تەهمیش دەکرێت لە شۆڕشدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك جەعفەر ببوورە، ئەوە نوقتەی نیزام نییە، ئەوە شەرحێکە دەیکەیت، کەی ئەوە نوقتەی نیزامییە؟ ئێستا ماددەکە بەو شێوەیەی هەردوو لیژنە موافیق بوون لەسەری، جەنابی وەزیری پێشمەرگەو وەزیری هەرێمیش بۆ کاروباری پێشمەرگەش، یەکەم کاك شێروان ئەگەر ئینتیباهی بکەن قانونەکە قانونی تەکریمی پێشمەرگە (حرس اقليم كوردستان – العراق) رقم () لسنه 2007

المادة الاولى/ يقصد بالمصطلحات التالية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون.

اولاً: الثورة: الثورة التحريرية الكوردستانية التي اندلعت منذ 1961/9/11.

ثانياً: البيێشمرگە (حرس الاقليم) شەتب دەبێت لەوێ (هو ذلك المناضل الثوري الذي ساهم بأرادته الحرة في الثورة التحررية الكوردستانية لتحقيق حقوق شعب كوردستان الديمقراطية والقومية) ئەویتر شەتب دەبێت.

ثالثاً: الشهيد: البيێشمرگە الذي استشهد اثناء الثورة ومن جرائها.

رابعاً: التكريم: اعلاء نضال وكفاح البيێشمەرگە.

ئینجا نازانم رەئیتان لەسەر ئەوەی کە موستەلەحی شەهید کە لە قانوندا نەهاتبێت، موقتەرەحێك هەیە شەتب بکرێتن، رەئیتان چیە.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی یاسایەکە عیلاقەی بە رێزلێنانەوە هەیە، شەهیدیش، یان کەسوکاری شەهیدەکە موستەحەقی ئەو رێز لێنانەیە، بەڵام ئەو شەهیدەی کە لە قانونی حقوق و ئیمتیازاتی شەهید پۆلین کراوە، ئەوە مەوزوعێکی ترە، ئەوەش مەوزوعێکی دیکەیە، عیلاقەی بە رێزلێنانەوە هەیە، پێمان وایە بمێنێتەوە باشترە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانی چۆنە کاک شێروان، تۆ لە بیدایەتەکەی دەڵێی ماددەی یەکەم (يقصد بالمصطلحات المعاني التالية) کە لە قانونەکەی هیچ ناوی شەهید نەهاتبێت، بۆ تەعریفی بکەین، لە قانونەکەی لە هیچ شوێنێك ناوی شەهید نەهاتووە، کاک ئارام نوقتەی نیزامی هەیە.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە پێویستە پێناسەی شەهیدی تێدا بێت، لەبەر ئەوەی ئەگەر بچینە سەر ماددەی چوارەم لە رووی قانونیەوە شەهیدیش دەگرێتەوە، ئەو تەکریمەی بە نیزامی داخیلی دەست نیشانی دەکەن وەزارەت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

عەفوم دەکەیت، نوقتەی نیزام دەکرێتن لە جیاتی ئەوەی ماددەیەك هەبێتن، بڵێ ئەو تەکریمەش شمولی شەهیدیش دەکات، نەك تەعریف، ئەگەر ماددە ئیزافە بکەین بڵێین ئەو قانونە شمولی شەهیدانیش دەکاتن، کاک شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەو قانونە لە پێشەوە شمولی شەهیدان دەکات، بەڵام ئەگەر شەهیدەکە مەوجود نەبێت دەدەنە نەوەکەی، کوڕەکەی بێت، کچەکەی بێت، خێزانەکەی بێت، لەبەر ئەوەی دەبێت ناوی شەهید بێت، جا ئەگەر ناوی شەهیدەکە زیاد بکەین لە دوایی بۆ تەئکید کردن باشترە، دەنا خۆی هەموو شەهیدێك یەعنی ئەو رێزلێنانەی دەبێت بۆی بکرێت، خۆی مەوجود نەبێت دەدرێتە نەوەکەی، خۆشتان مومکینە دیتبێتان، لەبەر ئەوەی لە عێراق منداڵێکیان دەهێنا لە باوەش دایکەکەی بە منداڵەکەیان وەدەکرد، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە دەبێت فەقەرەیەك ئیزافە بکرێت، ئەو قانونە شەهیدیش بگرێتەوە، کاک زەعیم، کاک شێخ ئێوە رەئیتان چیە؟ دەبێت لە شوێنێك ناوی بێتن، کە ئەم تەکریمە، رێزلێنانە شەهیدی پێشمەرگەش دەگرێتەوە، کاک شێروان لە قانونی پێشوو کە جەنابت ئاماژەت پێ کرد لە ماددەی حەوتەم دەڵێ نووسراوە (يتم تكريم الشهداء) کەواتە تەعریف هاتووە، بۆیە بەس لێرەدا نەهاتووە، ئەو جوملەیەش لێرە ئیزافە بکەن (يتم تكريم الشهداء والمعوقين والپێشمرگە من ذوي الاحتياجات الخاصة) یەعنی موعەوق عەینی شتە دەیگرێتەوە (يتم تكريم الشهداء والپێشمرگە ذات الاحتياجات الخاصة) لە جیاتی موعەوقین، کاک ئارێز فەرموو.

بەڕێز ئارێز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ببووره، جەنابت کە خوێندتەوە ئەو چەکدارە شۆڕشگێڕە، ئەگەر چەکدارەکەی پێوە نەبێتن مانای پێشمەرگە ناگەیەنێت، گوتم ئەوەی زیاد بکرێتن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کە دەڵێیت (هو ذلك المناضل الثوري الذي ساهم بأرادته الحرة في الثورة التحررية الكوردستانية) کە گوتت (الثورة التحررية الكوردستانية مناضل)یش، مامۆستا ئەنوەر نوقتەی نیزامیت هەیە فەرموو.

بەڕێز ملا انور محمد غفور:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەوزوعی هاتنی شەهید لێرە، منیش هەر لەسەر ئەو ڕەئیەمە کە زیادە، چونکە پێشمەرگە ئەگەر شەهیدیش بێت لە پێشمەرگایەتی ناکەوێت، چونکە ئەگەر ئێمە دائیرەی شەهید بکەینەوە، شەهیدەکانی تریشمان هەیە زیاتر، لەبەر ئەوە پێویست ناکات هاتنی تەعریفی شەهید لێرە، لەبەر ئەوەی نەهاتووە، چونکە پێشمەرگە ئەگەر شەهیدیش بێت هەر پێشمەرگەیە، نابێتن بە شتێکی دیکە، ئەو دەرەجەیەی هەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مامۆستا سەعد فەرموو.

بەڕێز سعد خالد محمد امین/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەر تەئیدەن بۆ قسەکەی کاک ئاریز، کە پێم وایە ئەوە نابێت تێپەر بێت، بەڕاستی ئەوە دەبێت تەعریفەکەی زۆر بە وازیحی لێرە بکرێت، یەعنی فیعلەن تێکۆشەرێکی سیاسی چەکدارە،شۆڕشگێڕەکەشی لێرە لابدرێت کێشە نییە، چونکە مەعلومە خەڵکێك چەکدار بوو بێت و پێشمەرگە بوو بێت لە بزووتنەوەی شۆڕش بوو بێت، ئەوە بە تەئکید، بەڵام بەڕاستی چەکدارێکی یەعنی تێکۆشەرێکی سیاسی چەکدار، هەتا سیاسیەکەش تێدا نەبێت بە ڕەئی من تێکۆشەرێکی چەکدار زۆر زەرورە، چونکە ئەو تەعریفە، بۆ ئەوەی تێکەڵ نەکرێت لەگەڵ خەڵکی تر.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لێرە دە ئەندامت بۆ دەژمێرم پێشمەرگە بووینەو چەکداریش نەبووینە، خۆشم یەکێکم لەوانە، سیاسی لە ئیعلام ئیش دەکەیت، لە جەریدە ئیش دەکەیت، لە ئەنواع ئەشکال شت دەنووسن، مونازل کە لە حەرەکەی تەحروری بێتن، شەرت نییە، چەکدار ئەوەی لە جەبهەیە، تۆ کە وتت کەلیمەی مونازل گەورەتریشەو شاملتریشە، بەشدارە لە بزووتنەوەی شۆڕشگێڕی کوردستان، هەمووی دەگرێتەوە، دەیان ژنیش هەبوو بەشدار بوون نەدەچوونە شەڕو هین و ئەوانە، ئێستا پێتان باشە دوایێ فەقەرەیەك ئیزافە بکەن تەکریمی پێشمەرگە، کەواتە ئەو فەقەرەیە دەمێنێتەوە، تەکریمی پێشمەرگە ئیزافە دەبێت لە شوێنێکی تر بۆ ئەوەی لە پێناسەکەدا شەهید بمێنێتن، کاک زەعیم فەرموو.

بەڕێز عمر عثمان ابراهيم (زەعيم على)/وەزيرى پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ئێمە پێمان باشە، چونكە حەرەكەكە حەرەكەيەكى چەكدارى بوو لە تەركيبەيدا، لە ئەساسدا بوو بە خەبات و چەك و خەباتى تێكۆشان و چەكدارى و ئەو مافانەى بە دەست هێناوە، راستە خەڵكێك هەبووە چەكدار نەبووە، بەس خزمەتى چەكدارى كردووە، لە پێناوى خەباتى كردووە، ئەگەر كەليمەى چەكدار بمێنێت حەرەكەكى موسەلەحييە.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

پەرلەمانى پێشوو چى گوتووە كاك شێردڵ بيخوێنەوە.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

پەرلەمانى پێشوو بەو شێوەيە پێشمەرگەى تەعريف كردووە (الپێشمرگە: كل من التحق بالثورة وناضل سياسياً او عسكرياً لتحقيق اهدافها ولم ينحرف عن اهداف الثورة، ولم يتعاون مع اعداء الحركة التحررية الكوردستانية).

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

ئەمە هەردووكى دەگرێتەوە، ئەوەى داوايان كرد موسەلەحيش دەگرێتەوە، هەموو ئەو كەسەى كە ئيلتيحاقى كردووەو شۆڕش، خەباتى كردووە، هى سياسى و عەسكەرى، يەعنى چەكدارى لە پێناوى ئامانجەكانى لەو ڕێگايەدا لاى نەداوە لە ئامانجەكانى شۆڕش، هاوكارى نەكردووە لەگەڵ دوژمنانى بزووتنەوەى رزگاريخوازى كوردستان، ئەو پێناسە كۆنە باشترە، ئەو پێناسەى پێشوو لێرە تەسبيت بكرێت، ئێستاكە جارێكى تر دەيخوێنمەوە بۆ ئەوەى بيخەينە دەنگدانەوە، قانون تكريم الپێشمرگە (حرس الاقليم) كوردستان – العراق رقم () لسنه 2007

المادة الاولى: يقصد بالمصطلحات التالية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون:

اولاً: الثورة/ الثورة التحررية الكوردستانية التي اندلعت منذ 1961/9/11.

ثانياً: الپێشمرگە/ كل من التحق بالثورة وناضل سياسياً او عسكرياً لتحقيق اهدافها ولم ينحرف عن اهداف الثورة، ولم يتعاون مع اعداء الحركة التحررية الكوردستانية.

ثالثاً: شهيد/ الپێشمرگە الذي استشهد اثناء الثورة ومن جراءها.

رابعاً: التكريم/ اعلاء نضال وكفاح الپێشمرگە.

ئەو ماددەيە بەو گۆڕانكاريانەى كە لەبەر رۆشنايى موداخەلاتى ئێوە كرا، فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

ئێمە ئەو حەرەس ئیقلیمە ناتوانین لابدەین، چونکە ئەو هێزەی ئێستا تەعامولی وەکو حەرەسی ئیقلیم لەگەڵ دەکرێت، تەعریفەکەشی تەعریفی پێشمەرگەی نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاکە عینوانەکەت دانا بە حەرەسی ئیقلیم، کەواتە قانونی تەکریمی پێشمەرگە قەوست کردۆتەوە لە قانونەکە گوتووتە حەرەسی ئیقلیم، لەهەر شوێنێکدا ناوی پێشمەرگە هات یەعنی حەرەسی ئیقلیم، پێویست ناکات ئەوەندە هین بکرێت، لە قانونەکەی سەرەوە ناوت لێ ناوە قانونی پێشمەرگە قەوسێکت کردۆتەوە حەرەسی ئیقلیمی کوردستان، کاک شێخ فەرموو.

بەڕێز شێخ جعفر علی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دووبارە کردنەوەی ئەو موستەلەحەی زێرەڤان بە لامەوە گرنگە، چونکە ئێمە لەو موناقەشاتانەی کە لەگەڵ عێراقیشدا کردوومانە، ئەوانیش تەئکیدیان دەکردەوە، مادام لەسەرەوە نووسراوە پێشمەرگە، ئیتر لە خوارەوە نووسیمان حەرەسی ئیقلیم، یەعنی پێشمەرگە، هیچ پێویست بە نووسینی ناکات، ئەوە حەرەسی ئیقلیمییە، ئێمەش پێمان داگرت لەسەر ئەوەی کەوا لە کوێ بە ئینگلیزی نووسرا، دەبێت بە کوردی بنووسرێت پێشمەرگە، بە عەرەبی نووسرا، دەبێت بنووسرێت پێشمەرگە، بە هەموو نەوعەکان دەبێت بنووسرێت پێشمەرگە، لەبەر ئەوە یەعنی لە پاشەرۆژدا ئەوانیش ئیلحاحی ئەوە دەکەن، دەڵێن مادام لەسەرەوە نووسیمانە حەرەسی ئیقلیم پێشمەرگە لە دواییدا پێویست ناکات بنووسرێت حەرەسی ئیقلیم، یەعنی هینەکە دەگرێتەوە، لەبەر ئەوەی موناقەشەی زۆر زۆرمان لەسەر ئەوە کردووەو پێمان داگرت هەتا ئەوەمان چەسپاندن، لە کوێ حەرەسی ئیقلیم بێت، دەبێت ناوی پێشمەرگەش هەبێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو.

بەڕێز ئارێز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماوەی پێشمەرگایەتی ئێمە دیاریمان کردووە، لە 1961/9/11 تا 1991/3/5، ئەسڵەن ئەو وەختە ناوی زێرەڤانی هەر نەبووە، ئێمە هەر بۆ پێشمەرگەی دادەنێین ناوی زێرەڤانیشی لەسەر نەبووە، زۆر کۆنترە، ئەگەر ئەوە بێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نەخێر هێشتا نەگەیشتونەتە سەر ئەوە، پێشمەرگە گوتمان لە 1961/9/11 بەشداری کردووە، مادام وایە ئەو موقتەرەحە دەخەمە دەنگدانەوە، کە حەرەسی ئیقلیم بمێنێت، یان نەمێنێت، نوقتەی نیزام چیە کاک خورشید فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو تەئکید دەکەمەوە، ئەوە زەرەرێکی زۆرمان پێ دەگەیەنێت، چونکە خەڵك لێمان قەبول ناکات، ئەگەر هەر خۆمان بین و لە دەستە خۆمان بێت قەبول ناکەین، وەکو کاك جەعفەر فەرمووی، ئەو موشکیلەی لە بەغدا بۆمان دروست دەبێت، تکاتان لێ دەکەم ئەو موشکیلەیە دروست نەکەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی رەئیەکە رەئی ئەندامانی پەرلەمانە، چەند ئەندامێکی پەرلەمان داوا دەکات کە لە خوارەوە ئەو حەرەس ئیقلیمیانە شەتب بکرێت، جەنابی وەزیریش و لیژنەکانیش دەڵێن بمێنێت باشترە، کاك زرار نوقتەی نیزامت هەیە فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە ئەمڕۆ ئەم یاسایە دەردەکەین، بۆ ئەوەی هێزی پێشمەرگە سوودمەند بێت، ئەگەر ئەو وشەیە بنووسین چ زەرەری هەیە، با بینووسین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەل جار کاك ئارێز تەقدیمی کرد، موسیڕی لەسەر رەئیەکەت.

بەڕێز ئارێز عبداللە احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من نەمگوتووە تێیدا نەبێت، دەڵێم یەك جار تێدا بێت بەسە، پێویست بەو هەموو دووبارە کردنەوەیە ناکات، فەرقی هەیە لەگەڵ ئەوەی تێدا بێت، یان تێدا نەبێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە لەگەڵ مەبدەئەکە موشکیلە نییە دووبارە بوونەوەکەی، مادام قەبوڵتە تێدا بێتن باشە، با تێدا بێتن، با بنووسرێت، لەسەر داوای حکومەت کە دەڵێ تێدا بێت، تەبعەن ئەوان باشتر هین دەکەن لەگەڵ بەغدا موفاوەزاتیان کردووە، مادام پێیان وایە ئەوە قازانجترە بۆ پێشمەرگە کە ناوەکە بێتن، بۆ ئەوەی بتوانن زیاتر سوود بگەیەننە پێشمەرگە لەو سوودانەی کە لە بەغداوە بۆیان دێتن با بمێنێتن، کەواتە جارێکی تر دەیخوێنمەوە، بۆ دوا جار تکایە، پێش ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە.

المادة الاولى: يقصد بالمصطلحات التالية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون:

اولاً: الثورة/ الثورة التحررية الكوردستانية التي اندلعت منذ 1961/9/11.

ثانياً: الپێشمرگە (حرس الاقليم)/ كل من التحق بالثورة وناضل سياسياً او عسكرياً لتحقيق اهدافها ولم ينحرف عن اهداف الثورة، ولم يتعاون مع اعداء الحركة التحررية الكوردستانية.

ثالثاً: الشهيد/ الپێشمرگە (حرس الاقليم) الذي استشهد اثناء الثورة ومن جراءها.

رابعاً: التكريم/ اعلاء نضال وكفاح الپێشمرگە (حرس الاقليم).

ماددەکە دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەکەی تر تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم: حوکمەکانی ئەم یاسایە هەموو ئەو پێشمەرگانە دەگرنەوە، کە لە کاروانی قارەمانێیەتی بارزانی لەنێوان ساڵانی 1945 تا 1958دا بەشداریان کردووە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية: تسري احكام هذا القانون على البێشمرگه الذين اشتركوا في المسيرة البطولية البارزانية بين عامي 1945 – 1958.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیە لە قانونی پێشتریشدا هەبووە، کەسیش باوەڕ ناکەم ئیختیلافی لەسەر هەبێت، فەرمووو کاك ئارێز.

بەڕێز ئارێز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەنیا لە رووی داڕشتنەوەیە، حوکمەکانی ئەم یاسایە هەموو ئەو پێشمەرگانە دەگرنەوە نییە، حوکمەکانی ئەم یاسایە، هەموو ئەو پێشمەرگانەش دەگرێتەوە، چونکە قانونەکە خاص بۆ ئەوانە نییە، بۆ چل و پێنج و ئەوانە، ئەو پێشمەرگانەی کە لە کاروانی قارەمانێیەتی بارزانی لەنێوان ساڵانی 1945 تا 1958دا بەشداریان کردووە، تەنیا لە رووی داڕشتنەوە مولاحەزەم هەبوو، بە عەرەبیەکەش (ایضاً)، چونکە ماددەیەکی زیادەیە، تایبەت نییە بە ئەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

راستە ئەوە (ایضاً)ەکەی ئیزافە بکەن، واتا دەگرێتەوە، کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بوزو هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە کە لێرە دەڵێن (المسيرة البطولية البارزانية)، من پێم وایە بچووك کردنەوەیە بۆ ئەو خەباتەو تێکۆشانەی ئەو فەترەیە، خەباتی ئەو برا بارزانیانە لەو فەترەیە تەبعەن بەشێك بووە لە خەباتی گەلەکەمان، ئەگەر بڵێین (المسيرة البطولية لشعبنا بقيادة البارزاني) رێکترەو سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە قانونی پێشووشدا هەیەو ئەوە شتێکی موحەددەدەو چ موشکیلەیەکی نییە، ئەگەر قسەی تری لەسەر نەبێت دەیخەمە دەنگدانەوە بەو مولاحەزەی کاك ئارێزیش کە دەڵێت (تسري احكام هذا القانون)

کوردیەکەی دەگرێتەوە بیکەن، کێ لەگەڵدا دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، ماددەی سێ تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێیەم: حوکمەکانی ئەم یاسایە ئەوانە دەگرێتەوە کە چونەتە پاڵ بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان تا 1991/3/5.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەمە تەبعەن پێشتر لە ماددە یەکدا کە موناقەشە کرا، ئاماژە بەو مەوزوعە درا، من خۆشم رەئیم وایە ئەو ماددەیە هەر ئیلغا بکرێت، لەبەر ئەوەی پاش ئەو ماددەیە خەڵکانێك شەهید بووینە، دەتوانم ئاماژەی پێ بکەم پێشمەرگەکانی خۆم شەش کەس شەهید بووە لە یەکی شوبات ساڵی 2004، یەعنی ئەوە نایگرێتەوە، شەوکەتی حاجی مشیر شەهید بووە بە دەستی تیرۆریستان، ئەو ماددەیە هەڵبستێتن وەزارەتی مالیە خۆی دەتوانێت تەقدیر بکات، کێیە ئەو شەهیدەی کە لەو فەترەیەدا شەهید بووە دەیگرێتەوە پێشمەرگەشە، (تسري احکام هذا القانون علی الذین التحقوا لغاية) ئەوەندە، هەیە پاشی ئەوەش ئیلتیحاقی کردووەو دوایێ شەهید بووە نایانگرێتەوە، لە شەڕی دژە تیرۆر شەهید بووە، نایانگرێتەوە، کاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە قانونێکمان هەیە قانونی خزمەت و خانەنیشینی پێشمەرگە، ئەو شتانەی داهاتووی هەمووی تێدایە، دوایێ ئەوە هی پێشمەرگەیە، ئەو پێشمەرگانەی لەناو شۆڕش بەشداریان کردووەو ئێستاش بەردەوامن، یەعنی کاك شەوکەت و جەنابی تر هەموو کەس دەگرێتەوە، پێشمەرگە دەگرێتەوە، یەعنی هەتا ئەگەر شەهیدیش بووە، پێشمەرگەش دەگرێتەوە، کە لەو کاتی پێشمەرگە بووە دەیگرێتەوە، لەبەر ئەوەی ئەو پێشمەرگانەی کۆن هەمووی دەگرێتەوە، ئەوەی ئێستاش ئەو قانونە دەیگرێتەوە، مانای کەسیان لە هیچ شتێك کەمتر نابێت لە جەیشی عێراقی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من چوار پێشمەرگە با بڵێم هەیە لە مانگی شەشی ساڵی 1991 ئیلتیحاقیان کردووە، پێناسەشیان پێشمەرگەیەو دەورەشیان دیوەو لە شەڕیشدا بەشدار بوون، دواتریش لە شەڕی دژە تیرۆردا شەهید بوون، پێناسەیان پێشمەرگەیە، تەمەنی هەژدە ساڵ بووە لە ساڵی 1991 بۆتە پێشمەرگە، هەویەی پێشمەرگایەتیشی وەرگرتووە، لە پاشان لە شەڕی دژە تیرۆریستان لە ساڵی 1998 شەهید بووینە، نایانگرێتەوە.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە ویسام و نۆت و ئەو شتانەیە، ئەو ویسام و نۆتە نادرێتە هەموو شەهیدێکیش، نادرێتە هەموو پێشمەرگەیەك، هەندێك بوتوڵەی تایبەت هەیە کە دەیدرێتێ، خۆ ئەگەر تۆ تەوزیعت کرد، مانای وایە کەست تەکریم نەکرد، بەڵام ئەمانە شتی دیکە دەیانگرێتەوە، مەسەلەن لە وەزارەتی شەهیدان شتیان زۆر بۆ دەکرێت، هەتا لێرەش هەندێك شتیان بۆ دەکرێت، خدمەیان بۆ حیساب دەکرێت، مەعاشیان موزاعەف دەبێت، منداڵیان دەچێتە کولیە، ئەوانەش هەمووی ئیمتیازن، بەڵام ئەوەی مەسەلەی ویسامی رێزلێنان بۆ هەموو کەس نییە، چونکە ئەگەر بدرێتە هەموو کەس دروست ناکرێت، شەرت نییە یەکێك شەهید بێت موستەحەقی ئەو ویسامە بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زەعیم فەرموو.

بەڕێز عمر عثمان ابراهیم (زەعیم علی)/وەزیری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەروەکو کاك شێردڵ تەوزیحیدا، فیعلەن ئەوە شتێکی تایبەتمەندە، یەعنی لەناو دوو هەزار، سێ هەزار کەس یەکێك ئەو ئیمتیازە وەردەگرێت، یەکێکی تایبەت دەبینی لە حاڵەتێکی موعەیەن، لە سەنگەرەکانی شەڕدا، یان کردەوەیەکی تایبەت بەخۆیەوە دەگرێت، ئەو ئیمتیازاتەی دەدرێتێ، شتێك نییە دابەش بکرێت بەسەر هەموویاندا، بۆیە من تەئیدی رەئیەکەی کاك شێردڵ دەکەم، دەبێت ئەوە وەکو خۆی بمێنێتەوەو بەو شێوەیەی وەکو باسم کرد، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من رەئیەکەی خۆم سەحب دەکەم، ئەگەر کەس ئیعتیرازی لەسەر ئەوە هەیە، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز کریم مجید شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تەئیدی دەکەم ناچمە ناو موناقەشەوە، بەڕاستی ئەوە حورمەت و رێزی پێشمەرگەی تێکۆشەر لەوێوە دیاری کرد، کە تا ئەو تاریخە بەشدار بوو، چونکە رۆژە سەختەکانی پێشمەرگە ئەوانە بوون کە بەشدار لە رۆژەکانی گەلەکەماندا بەرگریان لە شەرەف و کەرامەتی میللەتەکە کردووە، بەڵام من پێم باشە صیاغەکەی بگۆڕن، حوکمەکانی ئەم یاسایە ئەو تێکۆشەرانە دەگرێتەوە کە بەشدار بوون لە بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان تاکو 1991/3/5، ئەو تێکۆشەرانە دەگرێتەوە کە بەشدار بووینە لە بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پەخشان خان فەرموو.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەمە صیاغەکەی ئەگەر فیعلەن، یەعنی هەر بۆ ئەوانە بێت کە هەتا 1991/3/5 بێت، دەبێت صیاغەکەی وابێت کە مەعلوم بێت، یەعنی لێرە روون نییە، وەکو برادەری پێش من باسی کرد، ئەگەر هەتا ئەو وەختە نەبێت بەردەوام بێت بۆ ئێستا، ئەوە تەعاروزی دەبێت لەگەڵ ئەو تەعریفەی هی پێشمەرگە کە کردمان، لەگەڵ ئەو پێناسەیەی کە کردمان، ئەگەر هەتا ئێستا بگرێتەوە، هەرچی ئەندامی حزب و هەموو شتێك دەگرێتەوە، سیاسیەن و عەسکەریەن، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەم یاسایە موحددە تاکو 1991/3/5، بەلاَم صیاغەکەی زۆر دیار نییە ئەوە دەگرێتەوە، یەعنی هەتا ئەو وەختە پێشمەرگە بوو بێت، دوایی قانونێکی تر رەنگە هەبێت، یان دابنرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئەنوەر فەرموو.

بەڕێز ملا انور محمد غفور خۆشناو:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت دیاری کردن هەر لە پێناسەی یەکەمی شۆڕشدا کە ساڵی 1961 تا دەگاتە ئێرە، بۆ دیاری کردنی سەقفێکی زەمەنییە لە بیدایەت بۆ نیهایەت حەددی ئەدناو ئەعلا، بۆیە ماددەی دووەمی بۆ دانراوە، کە ئەگەر بێتو ئەوە نەمێنێت مانای ماددەی دووەم زیاد دەکات، بۆیە ماددەی دووەم تاکو بە قانونێك بە ماددەیەك بێتەوە ناو مەوزوعی شۆڕش کە لە ساڵی 1945 تاکو 1958 ئەوە یەك.

پرسیارێکم هەیە بەنیسبەت ماددەی سێیەم، ئێمە لە تەعریفی پێشمەرگەدا باسمان کرد، ئەو کەسانەی کە لە نیزال بەردەوام بووینەو ئینحیرافیان نەکردووە، ئایا ئەوانەی کە ئینحیرافیان کردووە لەو مودە زەمەنیەدا دەتوانێت بێتەوە ناو عەینی ئەو مەوزوعە کە هاتۆتەوە ناو پێشمەرگە، چونکە لە تەعریفەکەدا وا هاتووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك حەسەن فەرموو.

بەڕێز حسن بابکر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە مەبدەئیەن بەڕاستی قانونەکە قانونێکی زۆر باشە، کە رێز لە پێشمەرگە دەگرێت، ئەو پێشمەرگەی کە لە ساتە وەختەکاندا دیفاعیان لە کوردو کوردستان کردووە، بەلاَم بەڕاستی یەعنی موشکیلە لە تەنفیزەکەیدایە، ئەوە هەردوو جەنابی وەزیریش لێرەنە، ئێمە وەك خەڵکێکی ئیسلامی کە لە پێش راپەڕین بەشدار بووین، زۆر لە مەسئولینی پارتی و یەکێتی و خەڵکێکی دیکەش کە لە ساحەکەدا بوون دەمانناسن، هەر لە هەشتاکانەوە لە مەنتیقەی قەرەداغ، هەورامان، خۆشناوەتی، قەندیل، یەعنی لەوانەیە جەنابیشت شاهێدیمان بۆ بدەیت لەو بارەیەوە، بەلاَم بەداخەوە ئێمە نازانین لەسەرێکەوە ئەم قانونەمان زۆر پێ باشەو پیرۆزبایی لێ دەکەین، بەلاَم ئەگەر وەکو رابردوو بڕوات، وەکو ئەو قانونەی کە لە ساڵی

1992 دەرچوو، دوایش هەتاکو ئێستا 2007ە پازدە ساڵە ئیجرائات دەکرێت، ئێمە هیچ ئیمتیازاتێکمان نییە، پێشمەرگەی ئێمە، خەڵکی ئێمە، ئافرەتەکانمان، یەعنی هەموو قسەی ئێمە ئەوەی کە ئەگەر قانون دەردەچێت لە کوردستان، پەرلەمانی کوردستان دەری دەکات با عام بێت و شامل بێت هەموو کەس بگرێتەوەو ئیحتیکار نەکرێت، پەرلەمان بە هی خۆمان بزانێت، پیرۆزبایی لە قانونەکە دەکەین، بەڵام لەسەرێکەوە دڵمان زۆر پێی خۆش نییە، بەوە کە شەریحەو جیل و خەڵکێکی زۆر ناگرێتەوە، هەر لە زەوی و زار تەوزیع کردنەوە، هەر لە شەهیدان و تەقاعودی لە زۆر شت، ئێمە هەتا دوای هاتنی ئەمریکاش کە ئێمە سێ هەزار پێشمەرگەمان هەبوو چەکمان پێ نەما، دواتر ئەو خەڵکەمان هەموو بچێتەوە ماڵەوەو کەسمان لە کۆمەڵی ئیسلامیدا کە خاوەنی قوەتێکی زۆر بووین هەموو حزبێکی چەکدار کە لە ساڵی 2004 چەکمان پێ نەماوە 2003 یەك نەجمەمان نییە، بەڵام کە تەماشا دەکەین لە هەردوو تەرەف، یەعنی ئەلحەمدللە دارو نەجمە وەك هین تەوزیع کراوەو رۆیشتووە، جا هەموو قسەکەمان ئەوەیە کە پیرۆزبایی لەو قانونە دەکەین، بەڵام با خەڵکی ئێمەش بگرێتەوە، ئێمەش بە مافی خۆمانی دەزانین و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەو قانونە شاملە بە تەئکید، ئەوە بۆ پارتی و یەکێتی نییە، بۆ سۆشیالیستیش نییە، کە کاکە حەمە دانیشتووە، بۆ هەموو پێشمەرگەیەکە، بزووتنەوەی ئیسلامی ئەو وەختی لە شۆڕشدا بەشدار بوون، پێشمەرگەکانیان تا ئەو تاریخە هینی کردووە، بەپێی ئەو قانونە دەیگرێتەوە هەرچی حزبێك بێت، قانون بۆ حزبێك دەناچێت و موتڵەقەن ئەوە نابێتن، کاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو روون کردنەوەی جەنابی وەزیر دای، ئەو تەکریمە تەنها چەند حاڵەتێکی دیاری کراو دەگرێتەوە، لەگەڵ داڕشتنی ماددەکە ناگونجێت هەموو ئەوانە دەگرێتەوە، کە چوونە پاڵ بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان، من وا لێی حاڵی بووم، کە پێشمەرگە دێرینەکان پێش راپەڕین هەمووی ئەم یاسایە دەیگرێتەوە، بەڵام جەنابی وەزیر چەند حاڵەتێکی تایبەتی کە بتوڵەیان نیشان داوەو کە ئەوەو ئەوە بووە، حەز دەکەین ئەوە بە تەواوی لەبەرچاومان روون بێت، من وا حاڵی بووم هەر کەسێك پێشمەرگە بێت پێش راپەڕین دەیگرێتەوە، دووبارە بۆمان روون بکاتەوە، سوپاسی دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەی من تێ بگەم لەم قانونە، ئەوە بۆ هەموو پێشمەرگە نییە، ئەوەی من تێی گەیشتم بۆ ئەو پێشمەرگانەیە کە دەورێکیان هەبووە، جێی دەستیان دیارە، لە شەڕدا، لە خەباتدا، یاخود شەهید بووینە، یاخود قارەمانێتیان هەیە، دەنگیان داوەتەوە، بە تەئکید هەموویان بگرێتەوە ئەوەی بۆ چیە، کاك شێخ جەعفەر فەرموو.

بەڕێز شێخ جعفر علی/ وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە بەڕاستی ئەوەی وەکو کاک شێردڵیش زۆر بە وازیحی باسی کرد، ئێمە ئەو قانونانەی کە دادەنێین بۆ تەنها پێشمەرگەی حزبێك، یان دوو حزب نییە، بۆ هەموو ئەو پێشمەرگانەیە کە هی هەموو حزبەکانن، ئێمە لە کۆبوونەوەیەکی فەرماندەیی گشتیش کە جەنابی کاک مەسعود سەرپەرشتی دەکرد باسی ئەوە کراوە، کە ئێمە هەموو ئەو حزبانە شەهیدەکانیان، کەم ئەندامەکانیان، تێکۆشەرەکانیان بۆ خانەنشین و ئەوانە، دەبێت حیسابی تایبەتیان بۆ بکرێت، هەروەها بەشداری کردنیشیان لە ناو هێزی پێشمەرگەی کوردستان، ناو پاسەوانی هەرێم بۆیان هەیە بەشداری بکەن، جگە لەوانەی کە خەڵکی ئیرهابی، یان سەر بەو مونەزەمانەی کە مونەزەمە ئیرهابیەکانن، بۆیە ئەو قانونە هەموو کەسێك دەگرێتەوە، بەڵام بە تەئکیدیش دەبێت ئەو قانونە خەڵکانێك بگرێتەوە کە شاز بێت لە خەڵکی تر، نەوەکو تۆ بێنیت دوو سەد هەزار کەس پێشمەرگایەتی کردووە، یان پێشمەرگەیە ئێستا بڵێی هەمووی تەکریم دەکەم و مەدالیایان دەدەمێ، یەعنی دەبێت ئەو خەڵکانە بن کە مواصەفاتی تایبەتیان هەیە، یان کارێکی گرنگیان کردووە، یان شتێکی شازن لە یەکێکی تر، بۆیە یەعنی ئێمە لە هەموو شتەکانماندا هەمووی شمولییە، قەت باسی یەکێتی و پارتی نەکراوە، باسی هەموو پێشمەرگەی کوردستان کراوە، هی هەموو حزبەکان، هەم بۆ کەمئەندام جارێکی تر دەڵێمەوە، هەم شەهید، هەم خانەنشین، هەم بۆ بەشداری کردن لە پاسەوانی هەرێم، جگە لەو کەسانەی کە عەلامەتی ئیستیفهامیان لەسەرە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئارێز فەرموو.

بەڕێز ئارێز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەمان بۆچوونی کاك جوتیارم هەبوو، کە ئێمە لە پێناسەی پێشمەرگە دەڵێین ئەوەی ئازادانە بەشداری دەکات، لێرەش بەشداری نەچێتە پاڵ ئەوە، مانەوەش هەرچەندە وابزانم دەمێنێتەوە، بەڵام بەڕاستی زۆر زۆر تەئکید دەکەمەوە کە ئەوە پێویستە، چونکە هی هەلومەرجە هەرە ناخۆش و هەرە نالەبارەکانی، یەعنی کە خەڵکی کوردستان پێدا تێپەڕ دەبێت، ئەو پێشمەرگانە تایبەتمەندییەکیان هەیە، بۆیە مانەوەیان تەئکید دەکەمەوە، یەعنی زۆر زۆر پێویستە، بڕواش دەکەم دەمێنێتەوە، یەك قسەشم هەیە، من حەز دەکەم، ئەگەر زۆر قسەش دەکەم سەبارەت بە پێشمەرگە پێشم دەکرێت قسە بکەم، چونکە بێگومان ئەو یاسایە بۆ هەمووانە، بڕوا ناکەم حزب هەبێت لە کوردستان پێشمەرگەی کۆنی نەبێت، ڕەنگە کەموکوری هەبێت، بەڵام خانەنشینی لەگەڵ برادەرانی کۆمەڵیش ئەوەی من ئاگادار بم بۆ ئاگاداریتان لە تەلەفزیۆنەوە ڕاستەوخۆ هەیە، خانەنشینیان هەیە، ڕێزیان لێ گیراوە، ڕەنگە غوبنێك هەبێت، بەڵام لەناو ڕێزەکانی هێزی پێشمەرگە یەکێتی و پارتیش خەڵکێکی زۆر هەیە گلەیی و گازاندە دەکات، هیوادارین بەو یاسایە ئەو گلەیی و گازاندانە نەمێنێت، بۆ ئەوەی یاسایەکانی تریش کە دێینە سەری وەزعیان باشتر بکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرمووو کاك حەسەن.

بەڕێز حسن بابكر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە وەك کۆمەڵی ئیسلامی کە نۆ مەڵبەندو چەندین مەکتەب و قواتێکی عەسکەری زۆرمان هەبووە، دوای ئیعلان کردنی کۆمەڵی ئیسلامی، زۆربەی برایان دەزانن، هەتاکو ئێستا (150) پێشمەرگەمان تەقاعود کراوە، ئەویش لە ئیدارەی ئەولا، سوپاسی هەردوولا دەکەین، تا رادەیەك هاوکاریان کردووین، بەڵام (150) پێشمەرگە بۆ حزبێك، ئەمە لەگەڵ ئێمە زۆر زۆر فەرقی هەیە لەگەڵ خەڵکێکی ناو پارتی، لەگەڵ خەڵکێکی ناو یەکێتی، کە تەقاعودیان کردوون، ئەوە یەك.

سەبارەت بە لەشکری کوردستان، ئێمە شانازی پێوە دەکەین کە موئەسەسەی عێراقی لە کوردستاندا، موئەسەسەیەکی عام بێت، هی کوردستان بێت، وەك چۆن پارتیەك، یان یەکێتیەك دیفاع لە میللەت دەکات، دیفاع لە گەل و نیشتمان دەکات سەبارەت بە تەهدیداتی تورکیا، هی خەڵکی دیکە، ئیرهابیەکان، ئێمەش بە شانازیەوە بەشداری دەکەین لە خەباتدا، ئەی بۆ دەبێت لەناو سوپای کوردستان ئێمە یەك نەفەرمان نەبێت، ئێستا نیمانە، داوا دەکەین مەسەلەن وەکو کۆمەڵی ئیسلامی کاکە ئێمە ئامادەین (500) پێشمەرگە لە سوپای یەکگرتووی کوردستان، با ئێمەش جنودی بێت، نازانین چی ناو لێنێین، کەواتە کەموکوریەکان هەن، واقیعەکە زۆر جاریش لە لای جەنابی سەرۆکی هەرێم، لە لای مەکتەبی سیاسی یەکێتی، لای جەنابی سەرۆکی حکومەت ئەو شتانەمان گوتوون، بەس بەڕاستی ئەم قانونە وەکو رابردوو تەتبیق بکرێت، جێی خۆی ناگرێت، ئومێد دەکەین وا نەبێت ئینشائەڵلا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك حەسەن خۆ قسەکانت قابیلی موناقەشەیە، رێزیشی هەیە، بەڵام ئێرە جێگای نییە، ئەگەرنا لە کۆبوونەوەیەکی سەرۆکایەتی، ئەحزابە سیاسیەکان قابیلی ئەوەیە موناقەشە بکرێت، لە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران، لەوێ قابیلی ئەوەی هەیە موناقەشە بکرێتن، لە کۆبوونەوەکانی دوو قۆڵیدا لەگەڵ جەنابی سەرۆکی هەرێم، مەکاتبی سیاسی لە بەینی یەکتری، لەگەڵ جەنابی سەرۆکی حکومەت باس بکرێت، ئێمەش موستەعیدین موناقەشە بکەین، بەڵام لە دانیشتنێکی تایبەتدا، نەك ئێستا، چونکە ئێستا لە بەرنامەی کارماندا تکام وایە تەرکیز لەسەر ئەوە بکەن ماددەی سێ دەڵێ (ئەو قانونە جێ بەجێ دەکرێت لەسەر ئەوانەی کە ئیلتیحاقیان بە بزووتنەوەی شۆڕشگێڕی کوردستانیان کرد بوو تا 1991/3/5)، تەرکیز لەسەر ئەو قسەیە بکەن، کێ لەگەڵ ئەوەیە، ئەگەر کەسێك ئیعتیرازی هەیە؟ چوار ناو ماوە ئینجا دوایێ قسەت دەدەمێ کاك زەعیم، فەرموو.

بەڕێز عمر عثمان ابراهیم(زەعیم عەلی)/ وەزیری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەر تەوزیحێك بۆ ئەو برایە، تەبعەن تا ئێستا ئێمە پێش ئەوەی ئیدارە ببێتە یەك، هەر حزبێك پێشمەرگەی خۆی هەبوو، بودجەی خۆی هەبوو، هەموو ئیمتیازاتەکان لە حزبەکە دەدرا ئەو پێشمەرگانە، پاشان دوو ئیدارە بووە یەك، ئێمە ئەوە خەریکین سەبر سەبر ئەو کارانەی ئێمە هاتین، بۆ ئەوەی قانونێك دەربکەین، نیزامێك دەربکەین، مەوزوعی تەحەزوبیش لە لەشکر نەمێنێت، بەلاَم پاش ئەو ختوانە کە لە بەغداش هاتینەوە ئینشائەللاّ ئەو شتانە بەسەرکەوتووانە ئیقرار کرا، هەتا جەنابی سەرۆك وەکو کاك شێخ جەعفەر تازە ئیشارەتی پێ کرد، گوتی نابێت پێشمەرگە مەوزوعی تەحەزوبی تێدا بمێنێت، دەیکەینە پێشمەرگەی سەرتانسەری کوردستان، یەعنی لەو سەرتانسەرییە، مەبەست برای تورکمان و برای مەسیحی و ئاشووری و ئێزیدی و هەتا هەمووی دەگرێتەوە پێکەوە بە یەك ئیمتیازیش، من لام وایە ئەو برایانەش تەقسیریان پێ نەکراوە، ئایا لە وەختی هەر یەك بودجەی خۆی وەردەگرێت لە حکومەتی هەرێم، وەکو حزبێك، دەتوانێت لە پێشمەرگەکانی خۆشی سەرف بکات، کە ئیجازەشی پێ دراوە بەپێی ئەوە، لەبەر ئەوەی مەوزوعی تەحزوب نامێنێت، بە یەك چاو تەماشا دەکرێت، دەرگای تەتەوعیش دەکرێتەوە، هەموو لایەنی کوردستانیەکان بە یەك چاو سەیر دەکرێن و دەتوانن بێن ببنە پێشمەرگەو ئەرکی سەرشانی نیشتمانی بەڕێوە ببەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر ئەو چوار ناوەی ماون قسەیان نەکردووە، ئەو چوار ناوەی ماون ئیعتیرازیان هەیە، کاك محەمەد حەکیم فەرموو.

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من یەك نوقتە بوو، بوو بە دوو، یەکەمیان/ ئەو داڕشتنی شێوازی یاسایەکە بە حەقیقەت، مەسەلەن ماددەی سێ دەڵێ حوکمەکانی ئەم یاسایە ئەمانە دەگرێتەوە، کە چونەتە پاڵ بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان، ئەگەر ئەوەی بۆ زیاد بکەین هەر یەکە بە مەرجەکانی خۆی، یەعنی بە مەرجەکانی رێزلێنان، چونکە بەڕاستی ئەگەر ئەوە نەڵێین یاسا هەموو کەسێك مافی پێشمەرگەی ئەیلول بەپێیەوە، هەموو پێشمەرگەی پێش راپەڕین بڵێ ئەوەتا دەڵێ هەموو ئەو پێشمەرگانە، ئەگەر قەیدێکی تێ بکەین برادەرانی یاسایی یەعنی قەیدێکی تێ بخەین بەپێی مەرجەکانی رێزلێنان، ئەوە نوقتەی یەکەم.

دووەم/ کاك شێخ باسی مونەزەماتی ئیرهابی کرد، دەڵێم کاك شێخ گیان، ئێمە بە حەقیقەت وەکو کۆمەڵی ئیسلامی بەکورتی دەریدەبڕم کێشەمان ئەوەیە تاکو ئێستا روون نەبۆتەوە، شۆڕشگێڕین، یان ئیرهابین، ئێمە لە دامودەزگاکانی حکومەتدا کێشەمان لەگەڵ قانون نییە، فیعلەن گشتیە، لە بەینی ئێمەو شیوعی و هەمووی شمول بکات، کێشە لە تەنفیزە، من ئەگەر پێشی خۆشە پاشی جەلسەکە ناوی بەرپرسێکی باڵای سەربازی پێ دەڵێم کە هەندێك موعامەلەی تەقاعودی ئێمەی چۆتە بەر دەستی فرێی داوەتە ناو تەنەکەی زبڵەوە، کێشە ئەوەیە ئەو بۆچوونە دەمانەوێت یەکلا بێتەوە، ئێمە چیتر برادەرێك لە خوارەوە لە

وەزارەتێك وەكو ئێرهابیەك تەماشامان نەكات، ئێمە لە حكومەت داین، ئێمە لە پەرلەمان داین، ئێمە دوو دەنگمان بە تەنها هێنا، بەس بە رەنجی خۆمان، دوایی لە بەغدا خستمان پاڵ حەفتاو پێنج دەنگی لیستی هاوپەیمانی، ئێمە ئەو هەڵوێستانەمان هەیە، حەقیەتی لەمەودوا دوای دەرچوونی ئەم قەراراتانە بەچاوێكی عادیلانەو دادگارانە تەماشای هەموو كەس بكرێت.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك محەمەد حەكیم هەمان قسە دووبارە دەكەمەوە، رەئیەكەت جێی رێزە، بەڵام ئێرە جێگای نییە.

دوو/ هەر كەسێك، هەر مەسئولێك لە سەیتەرە بێ قانونی دەكاتن، یان بێ ئیحتیرامی دەكات دوور لە رووی جەماعەت، مانای ئەوە نییە پەرلەمان لێی مەسئولە، حكومەت لێی مەسئولە، ئەو شەخصە لە نەفامی خۆیەتی لە رووی قانونەكە، ئەگەرنا ئێوە وەكو حزب، هەر حزبێكی تر لە حكومەت بەشدارن، لە پەرلەمان بەشدارن، قانون ئیحتیرامتان دەگرێت، هەندێك مەسائیل هەیە هی رابردووە، دەبێت بە تەئكید لابچێت، هەندێك مەسائیل لەسەر ئێوەیە، دەبێت لابچێت لە لایەنی ئێوەوە، هەندێك مەسائیل لەسەر حكومەت هەیە دەبێت لابچێت، بەڵام هەتا بەینی یەكێتی و پارتی ئاسایی كردنەوەی وەزعەكە چەند ساڵی خایاند، تا ئێستا ئاسایی بۆتەوە، ئینجا مەسەلەكە تەعامول لەگەڵ واقیع پێویست دەكاتن، موهیم ئەوەیە، ئێمە لێرە واجیبمان ئەوەیە قانونێك دابنێین یەكسانی بێتن هەموو لایەك بگرێتەوە، لە جێ بەجێ كردنەكەی دەبێت هەموومان بەشداری بكەین، كاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من قسەكانم گوترا، قسە ناكەم سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سەعدەدین فەرموو.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە ماددەی سێیەم، وابزانم ئەگەر بەس بەروارەكەی بگۆڕین ئیشكالەكە حەل دەبێت، دوایێش ئەو قانونە لە ئەسڵی مەوزوعەكە نەچێتە دەرەوە، دوو شتە، یەكێكیان تەعریفی پێشمەرگەیە، دووەم/ تەكریمە، لە تەعریفی پێشمەرگە لە سەرەتا دیاری كردووەو رۆنی كردۆتەوە، لە دووەمیش لە باسی تەكریم وەكو جەنابتان باستان كرد هەموو كەس ناگرێتەوە، جا ئەگەر هەر پێشمەرگەیەك بێتن، یەعنی ئەگەر كوڕە كوردێكی موسڵمان بێت خۆی بە كوشتن داوەو شەهید بووە، حەقە تەكریم بكرێتن، هەتا ئەگەر لەسەر چ لایەنێك بێتن و چ جیهەتێك بێت، ئەگەر یەكێكی تر داستانێكی قارەمانیەتی هەیە، ئەویش با ئەنواتی بدرێتێ و ئەگەر لەسەر هەر جیهەتێك بوو، لەسەر هەر لایەنێك بوو، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، من نازانم هەندێك مولاحەزاتتاندا بەتایبەتی كاك محەمەد حەكیم لەبیرم چوو پێی بڵێم ماددەی دواتر وەڵامت دەداتەوە، دەڵێ (منح للپێشمرگە حراس الاقلیم اوسمة وانواط ومدالیات خاصة تحدد

اشكالها ودرجاتها وامتيازاتها بقانون)، يەعنی هەموو پێشمەرگەیەك ناگرێتەوە دەرەجاتی دیار دەبێتن، قانونێكی پێ دەربچێتن، دكتۆر نوری فەرموو.

بەڕێز د.نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سەبارەت بە ماددەی سێیەم دەڵێ حوكمەكانی ئەم یاسایە ئەوانە دەگرێتەوە، كە چوونەتە پاڵ بزووتنەوەی رزگاریخوازی كوردستان تاكو ئەودەمە، بەپێی ئەو مەرجانەی كە لە ماددەی یەكەمدا هاتووە، چونكە لەوێ باسی ئەوەمان كردووە، كەوا ئەو كەسانەی بە خاوێنی ماونەتەوەو نەچونەتە پاڵ ریزی دوژمن، لێرە دەبێت ئەوە دەست نیشان بكرێت لەو ماددەیە، ئەگینا بە موتڵەقی دەڕوات، سوپاستان دەكەم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

پێشتر ئەوەمان كرد، ئەوەمان تەحدید كرد، لە ماددەی یەكەمدا تەحدیدمان كرد، كاك دكتۆر كەمال قسەی هەیە فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من هیچ مولاحەزەیەكم لەسەر ئەوە نییە، زۆر جوان هاتووە، تەنها ئەوەی پێشتر باس كرا، كە دەڵێت حوكمەكانی ئەو یاسایە كە چونەتە پاڵ، لە جیاتی ئەو پاڵ بكرێتە چونەتە ریزی جوانتر دەبێتن، چونەتە ریزی رزگاریخوازی كوردستان، تاكو 1991/3/5، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كوردیەكە وایە، بە عەرەبیەكی باش هاتووە، بە كوردیەكەی چاك بكەن، ئەو ماددەیە وەكو خۆی دەیخەمە دەنگدانەوە، دەیخوێنمەوە:

ماددەی سێیەم: (تسري احكام هذا القانون على الذين التحقوا بالحركة التحررية الكوردستانية لغاية 1991/3/5). ئەوەی كوردیەكەیش بە مولاحەزەی كاك دكتۆر كەمالیشەوە، كێ لەگەڵ ئەو ماددەیە دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەی چوارەم تكایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی چوارەم:

یەكەم: پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم) مەدالیاو نیشانەی تایبەتیان پێ دەدرێت، كە شێوەو پلەو تایبەتمەندیەكانی بە نیزام دەست نیشان دەكرێت.

دووەم: هەڵگرانی مەدالیا شوێنی تایبەتیان لە بۆنە گشتیەكان بۆ دابین دەكرێت، بەپێی پلەكانیان.

له پرۆژەکە بە یاسا هاتبوو، بەس دیار بوو بەڕێزان وەزیری پێشمەرگەو کاك شێردڵیش وای بە پەسند دەزانن کە بە نیزام بێت، لەبەر ئەوەی سەهلترەو ئیجرائاتەکەی سووکترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة:

اولاً: تمنح للپێشمرگە (حرس الاقليم) اوسمة وانواط ومداليات خاصة تحدد اشكالها ودرجاتها وامتيازاتها بنظام.

ثانياً: يتبوء حاملوا الاوسمة مواقع خاصة في المناسبات العامة كل حسب درجته.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لێرە دەزانن چۆنە، ئەگەر ئیجازەتان هەبێتن برادەرانی لیژنەی قانونی و کاك شێردڵیش، جەنابی وەزیریش، ئێمە تۆزێك بە دیقەت تەماشای بکەین، لە لایەك مەنحەکە ئێمە لە قانونی سەرۆکایەتی هەرێم داومانەتە سەرۆکی هەرێم، بەلاَم تەحدیدی شوکرو دەرەجاتی ئیمتیازاتی دەبێت بە قانون بێت، مەنحەکە رەئیسی ئیقلیم دەیکاتن، بەلاَم تەحدیدی شکلەکەی مەسەلەن دەڵێت دەرەجەی ئەوەیە دەبێت بە پرۆژەیەك بێتن ببێتە قانون، بەپێی ئەو قانونە مەنحەکە لە لایەن سەرۆکی هەرێم دەبێت، لە دەستووریشدا وا هاتووە، دەڵێت بەنیزام سەرۆکی هەرێم مەنحەکە دەکات، بەلاَم ئیمتیازاتەکەو، لە دەستووری عێراق چی هاتووە بیخوێنەوە فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەموو شتەکانمان کردووە لەگەڵ ئەوان بگونجێت (تحدد اشكال الاوسمة والانواط واسمائها ودرجاتها وامتيازاتها بنظام).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە خیلافی دەستوورە، لە دەستووری عێراقیدا وا نییە، دەڵێ (وقانون)، فەرموو کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لێرە باسی ئەوە دەکەین بۆ مەنحەکەیە، نەك بۆ دانانی مەدالیەکان، راستە دانانی مەدالیەکان تەحدیدی ئەشکال و دەرەجات و ئیمتیازات بە قانون دەبێت، بەلاَم لێرە بە نیزام بۆ مەنحەکەیە (تمنح للپێشمرگە اوسمة بنظام)، چونکە بەپێی قانونی سەرۆکایەتی هەرێم، سەرۆکی هەرێم بۆی هەیە مەنح بکاتن ئەویش بە قانون موعالەجە دەکرێتن، مانای دەبێت قانونێکی تایبەت هەبێت بۆ دانانی مەدالیەو ئەوسیمەو ئەنوات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەکو من لە بیدایەتی ئاماژەم پێ کرد، مەنحەکە لە قانونی سەرۆکایەتی هەرێم کە خۆمان پێشترە، کە دەڵێت مەنح، بەڵام تەحدیدی شکلەکەو ئیمتیازاتەکە دەبێت بە قانون، چونکە پارەی تێدایە، دەرەجەی تێدا هەیە، ئیمتیازاتی تری تێدا هەیە، ئەوەی عێراق غەڵەتە، بەپێی دەستووری عێراق تەناقوزە، نابێت بە نیزام بێت، رەنگە کۆنتریشە، ئەوە بڵێین (لرئيس الاقليم منح البيشمرگە (حرس الاقليم) اوسمة وانواط ومداليات وتحدد اشكالها ودرجاتها وامتيازاتها بقانون)، لێرە ئیقتیراحی تازەیە، قانونەکە راستترە، دەزانن چۆنە، مادام ئێمە مەنحەکەمان گوتووە لە قانونی هەرێم، یەعنی ئەوە بەدیهیەتە، مەنحەکە دەسەڵاتی سەرۆکی هەرێمە، لەبەر رۆشنایی ئەو باسەی کە کردمان (تحدد اشكال ودرجات وامتيازات واوسمة وانواط التي تمنح للپێشمرگە بقانون)، چونکە دەسەڵاتی سەرۆکی هەرێم دیاری کراوە لە قانونی سەرۆکایەتی هەرێم، بەس تەحدیدی شکلەکەو شتەکە دەبێت بە قانون بێت، کاک زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەبعەن ئەم ماددەیەی لەم یاسایەدا هاتووە، تەواوی یاسایەکە عاتل دەکات، یەعنی ئەو یاسایە رادەوەستێت هەتا ئەم یاسایەمان بۆ دێت و تەفاسیلەکە دێت، ئەوجا جێ بەجێ دەکرێت، خۆزگە لەو یاسایە یەکسەر ئەوانە بهاتبوایە چارەسەرمان کرد بوایە باشتر بوو، ئەوە لە لایەك.

لە لایەکی تر، تەحدیدی نەوعی مەدالیات و ئیمتیازاتی ئەوانە نا، مەرجەکانیشی، معیارەکان چیە؟ کێ دیاری دەکات ئەوە بتوڵەیە، یان بتوڵە نییە؟ دەبێت (وشروطها) ئەوەشی تێدا هەبێت.

تێبینی سێیەم/ خاڵی یەکەم لەوانەیە باش بێت، بەس خاڵی دووەم، تەفاسیلە، ئەویش هەر دەچێتە ناو ئەو یاسایە، پێویست ناکات لێرە باس بکرێت، هەڵگرانی مەدالیا شوێنی تایبەتیان هەیە، ئەویش دەچێتە ناو ئەو یاسایەی کە بە تەمانە پێشنیاری بکەن بۆمان، ئیتر نازانم چۆن عیلاج دەکرێت، (شروطها) ئیزافە بکرێت، ئەو پرۆژە یاسایەش دەبێت زوو حازر بکرێت، ئەگەرنا ئەو یاسایە عاتڵ دەبێت تا ئەو پرۆژە یاسایەمان بە دەست دەگات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕاستی ئەو مولاحەزەیە دەقیقە، ئەو قانونە فیعلەن دەبوایە ئەو تەحدیدی شکل و مەدالیات و دەرەجاتەو ئەوانەی تێدا بوایە، راستی دەوێت یەعنی قانونەکەتان ناو لێناوە رێزلێنانی پێشمەرگە، لەڕاستیدا ئەوانی تر زۆری ئینشائیاتە، ئەوە جەوهەرەکەی ئەوە بوو، کاک زەعیم فەرموو.

بەڕێز عمر عثمان ابراهیم (زەعیم علی)/وەزیری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کە دەڵێم بە قانون، ئەو قانونە تەبعەن پرۆژەیەکی تەواو کامل ئەو شتانەی جەنابیشت هەمووی لەوێیە، خۆی دەنوێنێت، هەم مەنحەکە، هەم شروتی مەنحەکە لەناو قانونەکەی خۆی دەنوێنێت، پاشان کامل دەبێت و ئیشی پێ دەکەم و پەیڕەو دەبێت بۆ جێ بەجێ کردنی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرمووو کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەر مولاحەزەیەکی بەسیتم هەیە، یاسایەکە بەگشتی یاسای تەکریمی پێشمەرگەیە، تەکریمەکە بەشێوەیەکی تەفسیلی لێرە هاتووە، کێ تەکریم دەکرێتن؟ شروتی تەکریمەکە چیە؟ بەلأم مەسەلەی مەدالیاو ئەنواتەکە ئەوە ئیمکان هەیە لە قانونیش بێت، ئەوە لە عێراق بەنیزام دەرچووە، ئەگەر لە زیمنی قانونەکە باشتر بوو، بەلأم ئەگەر بە قانونیش بێت زۆر باشترە لەگەڵ قانونی سەرۆکایەتی هەرێمیش یەکتری دەگرێتەوە، من هەر ئەو مولاحەزەیەم هەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پەخشان خان فەرموو.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێش ئەوەی ماددەکە بخرێتە بەر باس ویستم ئەو مولاحەزەیە بدەم کە برادەرانیش باسیان کرد، بەڕاستی ئەوەی کە کاك زانا گوتی، ئێمە ئەوەلەن شروتی تیا نییە، ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە، دوو/ چین ئەو دەرەجاتی تەکریمە، لەبەر ئەوەی یاسایەکە هیچی تیا نامێنێت، تەعریفەکانی دەمێنێت، لە کەی و بۆ کەی دەگرێتەوە؟ ئەو یاسایانەی تر هەڵدەوەشێنەوەو هەتا دوایی، لەبەر ئەوە من تەسەور دەکەم جەوهەری ئەو یاسایانە دەبێت شەرتەکان و دەبێت دەرەجات و ئەو شتانەی تیا بێت، جا ئەوە رەئیەکەمەو ئەوەش فیعلەن دووەمی/ هەڵگرانی وا دەبن و وا دەبن، ئەوە شتێکی ترە، جا من تەسەور دەکەم یان تەئجیلی بکەین، یان ئەو شەرت و شەرتەکانی چیە، دەرەجاتی چیە؟ بابە، پرۆژەیەکی تایبەتی بێت بۆ ئەو ماددەیە، چونکە ناکرێت ئێمە ئەو یاسایە هەر هین بکەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەرەتا من زۆر خۆشحاڵم لەوەی کە ئەمڕۆ یاسایەك هاتۆتە بەردەممان، کە ئەویش یاسای رێزلێنانی پێشمەرگەیە، دیارە لە حەقیقەتدا باوەڕی من وایە هەرچی ئێمە بیکەین هێشتا ناتوانین ئەو رێزە لە پێشمەرگە بنێین، کە شایستەیەتی، بەلأم ئەمە هەنگاوێکی زۆر لە جێی خۆیەتی، هەنگاوێکی بەرەو پێش چوونە، بەتایبەتیش بەنیسبەت ماددەی چوارەم من خۆشحاڵم کە بە یاسایەکی تایبەتی، یاخود بە نیزامێکی تایبەتی شێوازەکانی ئەو تەکریم کردنەو ئیمتیازاتەکانی کە دەکرێت، پێم وابێت دەکرێت

دیراساتێکی زیاترو وردەکارییەکی زیاتری بۆ بکرێت، بۆیە جێگیر بوونی ئەم ماددەیە وەك خۆی من بە شتێکی زۆر باشی دەزانم، لە هەمان کاتیشدا هیوادارم ئەو داوایەی خۆم دەخەمە بەردەم هەردوو بەڕێزی وەزیری پێشمەرگەو بەڕێز وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پێشمەرگە، کە تەنها ئیمتیازی بەخشینی مەدالیا نەبێت، بەڵکو ئەو مەدالیایەو ئەو رێزگرتنە بەڕاستی یەعنی لە سەرجەم دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێم بە هەماهەنگی لەگەڵ بەڕێز سەرۆکی حکومەت و جێگری سەرۆکی حکومەت و سەرجەم وەزیرە بەڕێزەکان لە وەزارەتەکان، یەعنی رێزێکی تایبەتی لەو پێشمەرگانە بگیرێت، کە ئەو مەدالیەیان پێ دەبەخشرێت.

خاڵی دووەمیش/ دەمەوێت پرسیارێك ئاراستەی بەڕێزیان بکەم، ئێمە باسی پێشمەرگەمان کرد، کە بتوڵەیەکی کردووەو کە قارەمانێك بووە، کە دەوری بینیووەو بەپێی کۆمەڵێك پێوەر کە بە نیزام دیاری دەکرێت، ئەوانە مورەشەح دەکرێن، بۆ ئەوەی کە تەکریم بکرێن، لە هەمان کاتیشدا باسی شەهیدمان کرد، بەلآم ئێمە کۆمەڵێك پێشمەرگەی قارەمانمان هەبووە بەدرێژایی بزاڤی رزگاریخوازی گەلی کورد کە بتوڵەشیان نواندووەو دەورێکی زۆر قارەمانانەشیان بینوە، بەلآم دواتر بە کارەساتی حادیسەی سەیارە، یاخود بە مردنی خۆی مردوون، ئایا ئەمانە شمولیان دەکات، بۆ ئەو رێزلێنانە، یاخود پێویستە لێرە کە ئێمە مەرجەکانی رێزلێنان دادەنێین ماددەیەکیش بۆ ئەوان داخیل بکەین، هیوادارم بتوانن وەلآممان بدەنەوەو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محەمەد حەکیم فەرموو.

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەکورتی دەڵێم ئێمە دیاریمان کردووە بەکێ دراوەو بەکێ دەدرێت، بەلآم خودی شتەکە کە مەدالیا نیشانەیە گرنگە، خۆی پێشنیارەکە ئەوەیە ئێمە یاسایەکە هەڵگرین، برایان هەردوو وەزیر لە حکومەت لەگەڵ هاوکاری لیژنەی پێشمەرگە یاسایەکمان لەسەر مەدالیاو نیشانە بە تەفسیل، ئەو کات لەوێش جێی دەبێتەوە، چونکە لەم یاسایە زیاتر ماددەی سێیەم و دووەم گرنگە، دەتوانین لەوێ جێی بکەینەوە کە بە کێ دەدرێت، بەس خودی شتەکە کە مەدالیاو نیشانەیە بە یاسایەکە بێت و قسەی لێ بکەین و یاسایەکی موفەسەڵ بێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك کەمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەم یاسایە زۆر زۆر لە جێگای خۆیەتی پڕ بەپێستی، ئەمە شەخصەکە تەشخیص دەکات، ئەو قارەمانە، ئەو پێشمەرگەیەی کە دەوری بووە، کە دەیگرێتەوە تەکریم بکرێت، نەوعی تەکریمەکە، نەوعی مەدالیەکە بە یاسایەکی کامل موکەمەل، رەنگە زۆر تەفسیلاتی تری بوێتن بە پرۆژەیەکی تایبەتی لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە لە رێگەی وەزارەتی پێشمەرگەوە بۆمان بێت و موناقەشەی لەسەر بکەین و قەراری پێ دەدەین، بەلاّم ئەمە ئێستا بۆ شەخصەکەیە، دەلێت ئەم پێشمەرگانەی کە لەم مەرحەلەیە پێشمەرگە بووینە، ئەم مواصەفاتانەی تیا بێت پێ دەدرێتن، بەلاّم ئێستا بێین مەدالیەکە رەنگی وا بێت و حجمی ئەوەندە بێت، ئەوەندە ئیمتیازی لێ بێت بە مانگێك تەواوی ناکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئارێز فەرموو.

بەڕێز ئارێز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەماوەی رابردوو لە کۆبوونەوەکان باس کرا، ئەگەر ئێمە قانونێك دەربکەین، برادەرانی لیژنەی قانونی باسیان کرد ناکرێت بڵێین بە قانون شتێکی تر دیاری دەکرێت، ئەگەر ئەوە رێگەی تێ دەچێت، ئەو بە قانون بڕوا دەکەن ئەشکال نابێت، ئەوە یەك.

ئەگەر ئەوەش نابێتن بۆ خۆ دەرباز کردن لەو وەزعە، من رستەکەم داڕشتۆتەوە کە پێویست ناکات یەعنی ئێمە یاسایەکەش تەواو دەکەین و نەوتەکەی بەپێی دەستوور هاتووە دیاری دەکرێتن، رستەکەش بەو شێوەیە دیاریم کرد، یەعنی هەم کە ئیشەکەی ئەمڕۆ یاسایەکەش دەڕوات و هەم رێگریش نابێت لەوەی کە چۆنیەتی دیاری بکرێت، دەڵێت مەدالیا، یان نیشانەی تایبەتمەند بە مەرجی دیارو بەپێی پێڕەو دەبەخشرێت، یان ناوی پێشمەرگە نەهاتووە بەخۆی دەبەخشرێت، یەعنی ئێمە دانەکە، یەعنی دانانی میدالیەکە، یان نیشانەکە بە مەرجی دیار کە دوایێ دیاری دەکرێتن و بەپێی پێڕەو دەبەخشرێت، شێوەی بەخشینەکەیان شکل و ئەوەکان خۆمان لێی دەرباز بکەین و تێدا بڕوا دەکەم، دەتوانین یەعنی کۆتایی بەو یاسایە بێنین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نەسرین خان فەرموو.

بەڕێز نسرین محمد صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەرچەندە قسەکەی منیش کرا، من پشتگیری ئەو رەئیەی دەکەم کە شەهیدانیشی تیا بێت، من ناڵێم هەموو شەهیدان، هەندێك لەو شەهیدانەی کە دەوری ئازایەتیان بینوە لە رزگار کردنی کوردستان.

دووەم/ نیشاندان و تایبەتیان پێ بدرێت، بزانین ئەو شتانە چیە بۆمان روون بکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ماددەکەم، بەس بە بیرو رای من پێویستە سەر لەنوێ دابرێژرێتەوە، کوردیەکەی و عەرەبیەکەشی جیاوازن، لە عەرەبیەکەی اوسیمەو مەدالیات و ئەنوات هاتووە، لە کوردیەکەی تەنها مەدالیاو نیشانە هاتووە، یەعنی ئەوسیمە هاتووە، من پێم وایە وشەی نۆت، ئەنوات بەڕاستی لە زمانی کوردی و عەرەبی ئێمەدا حەق نییە قەت بەکاری بێنین، چونکە خەڵکێکی تر بەو ئەنواتانە ئێمەیان دەچەوساندنەوە، ئەو ئەنواتانە نیشانەی زۆر خراپ، یەعنی رەمزی خراپن، حەق وایە ئێمە ئەو وشەیە هەر بەکاری نەهێنین، بەنیسبەت کوردیەکەی، داڕشتنەوەی بە کوردی من دەڵێم بەم شێوەیە ئەگەر بکرێت، یەکەمەکەی/ ئەو پێشمەرگەیەی، یان پێشمەرگانەی بە جەمع بێت، یان بە موفرەد بێت هەردووکی دروستە، ئەو پێشمەرگەیەی شایستەی وەرگرتنی مەدالیاو نیشانەی تایبەتیە، شێوەو پلەو تایبەتمەندیەکانی پێدانی بە یاسا دەست نیشان دەکرێت، چونکە تەکریمەکە لەسەر ئەساسی خۆی دێت، یەعنی ئەوە حەقێکی خۆیەتی، لەبەر ئەوەی شایستەی وەرگرتنیەتی، شایستەی وەرگرتنی مەدالیاو نیشانەی تایبەتییە، شێوەو پلەو تایبەتمەندییەکانی پێدانی بە یاسا دەست نیشان دەکرێت، یان دەکرێن، ئەگەر جەمع بێت دەکرێن، ئەگەر موفرەدیش بێت دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک غەفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت ماددەی چوارەمەوە باوەڕ دەکەم لە جێگای خۆی هاتووە، ئێمە وابزانین بەشێك لە برادەران شتەکان لە لایان تێکەڵ بووە، خۆی ئەوە یاسایەکی تایبەتە بەس بۆ تەکریم کردنی پێشمەرگەیە، رێزلێنان لە پێشمەرگەیە، ئەوەی تر کە باس دەکرێت یاسایەکی تایبەتە بۆ مەدالیاو نیشانەکان بە یاسا دەربچێتن، لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێم لەوێش دیاری کراوە، کە دەبێت ئەوە بە یاسا دەربکەوێت، لێرەش لە جێی خۆی هاتووە کە دەبێت بە یاسا دەربکرێت، دەبێتە دوو یاسا، ئێمە ئێستا حاڵەتەکەمان دیاری کردووە، کێ شایستەی ئەوەیە نیشانەو مەدالیاکانی پێ بدرێت و بە یاسایەکی تر ئەمە خصوصیەتی ئەو مەدالیایانە دیاری دەکەین، هەروەها ئیمتیازاتەکەش دیاری دەکەین، دەکرێت ئێمە ئەمڕۆ ئەم یاسایە دەربکەین و دوای نەخەین، پاشتر بۆ ئەوەی وردەکارییەکان لە یاسایەکەی تر جێی بکەینەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بوزو هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەمان تێبینی کاك ئاریێزم هەبوو، خۆی ماددەی دەستووری بە قانون تەنزیم دەکرێت، ماددەی قانونی بە ئەنزیمەو تەعلیمات و ئەوە تەنزیم دەکرێت، هەرچەندە ئێمە لە یاسایەکانی تریش وامان کردووە، بۆ نموونە لە سوڵتەی قەزائی لە ڕەواتبی دادوەران عەینەن گوتمان (ینظم بقانون) کە تاکو ئێستا دادوەران ڕەخنەمان لێ دەگرن، ئەمە زیاتر پرسیارە بۆ لیژنەی یاسایی.

دوو/ لەسەر تێبینی پەخشان خان، یەعنی ئەگەر ئەو ماددەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە هەموو پێشمەرگەکان لە 1961/9/11 تا 1991/3/5 ئەوە دەبێت ئەوسیمەو ئەنوات وەربگرن، پێشنیار دەکەم پاش وشەی (تحدد) بڵێن (شروط منحها) یان (کیفیة منحها) ئەوجا (درجاتها وامتیازاتها)، ئەمە یەك.

دوو/ لە لای من لە نوسخەی عەرەبی دوو فەقەرەیە، لە کوردیەکەی یەك فەقەرەیە، لە عەرەبیەکەی ئەگەر دوو فەقەرە وەرگیرا بێت فەقەرەی دووەم زیادە، کە دەڵێت (تبوء حاملوا الاوسمة مواقع خاصة في المناسبات العامة) ئەوە زیمنی ئیمتیازات دەبێت لەسەرەوە هاتووە، کە بە قانون تەنزیم دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عبدالرحمن فەرمووو.

بەڕێز عبدالرحمن اسماعیل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەبعەن بۆ پێشمەرگە هەرچی بکرێتن کەمە، بەڵام دەبێت فەرق و جیاوازی هەبێتن لەنێوان ئەوەی کە باشی کردووە، یان شتێکی تایبەتی کردووە دەنگی داوە، دەبێت دیار بێت، ئەمە شتێکی زۆر باشە، لێرە دوو ڕەئی هەیە، یەك/ دەڵێتن بە نیزام، یەك/ دەڵێت بە یاسا، بە قانون، ئایا نیزام، ئەگەر بە نیزام بێت یاسا جێ بەجێ ناکرێت، ئەو پرسیارە دەمەوێتن ئاراستەی لیژنەی یاسایی بکەم، تەنها ئەو مولاحەزەیەم هەبوو، ئەوەی من دەزانم هەر نیزامێك دەبێت قانونێکی لە پشت بێت بەپێی قانون جێ بەجێ بکرێتن ئەو نیزامە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عادل فەرمووو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە ئەگەر لێرە تەنیا مەبەستمان ئەوە بێت قانونێك دابنرێت مەدالیەو نیشانە بۆ ڕێزلێنانی پێشمەرگە دیاری بکات، بەڕاستی ئەوە پێویستە بە قانونێکی تایبەت، بەڵام ئەگەر بە قانونێکی گشتی قانونی مەدالیاو نیشانە دەربکرێت بۆ هەموو بوارەکانی تر مەدالیای زانست هەیە، نیشانەی ئەدەب هەیە، ئەوانە هەیە یەعنی بەڕاستی ئەوە مەوزوعێکە پێویستە ئێمە قانونێکی تایبەتمان هەبێت، ئەو ڕێزلێنانی مەدالیا کێ دەیگرێتەوە، بۆیە ئەگەر تەنیا بمانەوێت لە داهاتوودا یاسایەکی تایبەت بۆ ڕێزلێنانی پێشمەرگە دەربکەین کە مەدالیا و نیشانەیە، پێویستە ئێمە دەتوانین بە نیزام کە ئەو کەسانەی کە دەیگرێتەوە کێن، دوای

دەرکردنی یاسایەکە دەتوانین بە نیزام بە تەفاسیل بینووسین مەرجەکانی چیەو چۆنە؟ دەتوانین بەوە عیلاجی بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەمە خولاصەی هینەکانە، مەنحەکە گوتمان دەسەلاتی سەرۆکی هەرێمە، ئەویتر کە بە قانونە، من صیغەیەکم ئامادە کردووە بۆتان دەخوێنمەوەو مولاحەزاتی برادەرانیشم وەرگرتووە (تحدد اشكال ودرجات وامتيازات واسمة ومداليات وشروط منحها لپێشمرگە المستحقين بقانون)، کاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبداللە حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من روون کردنەوەیەکم هەیە، ئەو قانونە قانونێکی عەسکەری سرفە، بەلام ئێمە نالێین عەسکەری دەلێین پێشمەرگە، لەبەر ئەوەی ئیشکالەکەی ئێمە لێرەدایە ئەوسیمەو ئەنوات چۆن دەدرێن، مەدالیەو نیشان چۆن دەدرێن لە عەسکەری بەو شێوەیە دەدرێت، با بۆتان باس بکەم لە تاریخی جیشی عێراقی لە سالی 1945 کە سەددی دوکان و ئەوانە نەبووە فەیەزانێك بووە لە بەغدا خەڵك نەکراوە جێی بگرن، هەڵستان جەیشیان بردووە، ئەو جەیشەی کە لەوە بەشداری کردووە نیشانەیەکیان داوەتێ، لە سالی 1948 هەرچی قەتعاتێکی داخیلی فەلەستین، داخیلی ئوردون بۆ ئەوەی لە شەڕی فەلەستین بەشدار بێت نیشانەکیان داوەتێ، بەلام ئەوانەی کە ئازا بوونە لەوێ نۆتیان داوەتێ، ویسامیان داوەتێ، لە شەڕی عێراق و ئێران هەروا، لە شەڕەکانی ئێمەش هەرچی داخیلی حەرەکات بوو بێت، مەسەلەن قیادەی فرقە لە هەولێر بووە نیشانەیان داوەتێ و ویسامیان داوەتێ، ئەوەی لە سپیلك شەڕی کردووە، شتێکی تریان داوەتێ، یەعنی ئەوە شروتێکی وا نییە، ئەو شروتانە هەمووی تەقدیر دەکەین لە لای قائیدی عامە، لە لای وەزیرە، لە لای قائید فرقەیە، لە لای ئامر لیوایە، لە لای ئامر فەوجە، لە لای ئامر سریەیە، ئەوانە تەحدیدی دەکەن، کێ ئازایەتی نواندووە، مەسەلەن بۆ نموونە ئێمە دەتوانین شتێکی زۆر گەورە بدەینە ئەو کەسەی قیادەی شەڕی کۆڕێ کردووە، یان قیادەی شەڕی ئەزمەڕی کرد، یان لەناو پێشمەرگە شەڕی زۆر گەورە کراوە، خۆتان دەزانن لە هەندرێن و ئەوانە ئەوە هەر یەکە فەرقی هەیە، بەلام ئەگەر تەماشای دەکەین، ئێمە هەموو پێشمەرگە بووین، شتێکمان داناوە لە قانونی خدمەی پێشمەرگە ئێستا دێینە سەری ئەوانە دەگرێتەوە، دەلێن ئەو خدمەی لە حەرەکات کردوویەتی بە موزاعەف بۆ زیاد دەبێت، ئەوەش ئیمتیازە، یەعنی شروت نییە، بلێی شروتەکەی چۆنە، لەبەر ئەوە کوڕاسەیەکی تایبەتی لە هەموو جەیشی دنیادا هەیە، کوڕاسەیەك هەیە شکلەکەی تەحدید دەکات، مەسەلەن ئێمە نەجمەی دادەنێین، ئەوان مومکینە شتێکی تر دابنێن، ئێمە نەجمەی خوماسی دادەنێین، لە ئیسرائیل نەجمەی سوداسی دادەنێن، بەلام شتەکانیان هەمووی لێك نزیکە، هی ئینگلیزی بێت، ئەمریکی بێت، خۆ عێراق لە کوێی هێناوە، لە ئینگلیزو لە دەوڵەتەکانی تری وەرگرتووە، یەعنی ئەوە خۆی شتێکی عەسکەری صرفە، قائیدی عام، وەزیری دیفاع، ئەو کەسانەی لەناو وەزیری دیفاع هەیئەتەکانی رەئیس ئەرکان ئەو تەحدیدی دەکاتن.

دووەم/ شتێك هەیە لە قانونە كۆنەكان ئەگەر بۆتان بخوێنمەوە، دەڵێت (یمنح البیشمرگە اوسمة خاصة) ئەوە لە پەرلەمانی كۆن تەصدیق كراوە، (وتحدد اشكالها ودرجاتها وامتیازاتها بنظام خاص وفق هذا القانون).

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوەی كە لە قانونی پێشمەرگە هاتووە، ئەوەی كە خیلافێكی بەسیت هەیە، بزانە لێرە چی دەڵێتن (یمنح البیشمرگە اوسمة خاصة وتحدد اشكالها ودرجاتها وامتیازاتها بنظام خاص وفق هذا القانون) قانون بەدەلی نەهاتووە، بەڵام تۆ لێرە لە قانونەكە دەرەجەكەت نیشان نەكردووە، دەبێت ئەشكالەكەو ئیمتیازاتەكە دیاری بكرێت، صەلاحیاتەكە سەرۆكی هەرێمە مەنحی دەكاتن وەكو باسمان كرد، بۆیە هەر ئەوە باشترە (وتحدد درجات وامتیازات والاوسمة ومدالیات التي تمنح للبیشمرگە بقانون)، ئەوە لە هەمووی باشترە، دوایێ مەنحەكە سەرۆكی هەرێم دەیكاتن، ئەگەر جەنابی وەزیر و ئەوانە هیچ مولاحەزەتان نییە لەسەر ئەوەی من گوتم، جارێكی دەخوێنمەوە ماددەی چوارەم (أ) وای لێ دێتن (وتحدد درجات وامتیازات والاوسمة والمدالیات التي تمنح للبیشمرگە بقانون)، شروتەكە سەرۆكایەتی هەرێم دایدەنێتن، یان پێشمەرگە دایدەنێت ئەو بە نیزامە، شروتەكە بە نیزامە، دەتوانن دواتریش بڵێن (وتحدد شروطها بنظام)، بەڵام ئەوە شروتەكەی تەحدید كراوە دراوەتە دەسەڵاتی سەرۆكایەتی هەرێم (منح اوسمة) دراوەتە دەسەڵاتی هەرێم، ئێمە لێرە تەحدید كردنەكەیە ئەشكالی و ئیمتیازاتی، تەخویلەكە لە قانونی سەرۆكایەتی نووسراوە لە زیمنی سەلاحیاتی سەرۆكی هەرێم (منح الاوسمە.........للبیشمرگە)، بەڵام نەوعەكەی، شكلەكەی، ئیمتیازاتەكەی دەبێت بە قانون بێتن، چونكە مەسەلەن رەنگە ئیمتیازاتەكە پارەی تێدا هەیە، تەنفیزی تێدا هەیە، هەر ئەوەندە نییە مەنحەكە تۆ شتێكی دەدەیتێ لە ملی دەكاتن، ئەویتر دەبێت هەمووی بە قانون موئەسەساتی دەوڵەت پێی مولزەم بین، تۆ ئێستا لە فەقەرەیەكی تر دەڵێت جێگای تایبەتی بۆ دیاری بكرێت، ئەگەر بە قانون نەبێتن، كێ ئیلزامی دەكاتن، ئەوە مەنح كرا لە لایەن سەرۆكی هەرێمەوە لە ملی كرد، ئەگەر قانونێك نەبێتن بچێتن پاشی ئەو مەنحەی، بەپێی ئەو قانونەی كە دەرچووە، چووە جێگایەك ئەوەی هەڵگرتووە بە قانون ئەنجومەنی وەزیران تەعمیمی كردووە، ئەگەر یەكێك ئەو هینەی هەبێتن لە فلان شوێن دادەنیشێتن، ئەگەر بە قانون نەبێـتن بۆی نابێت، بۆیە ئەو صیغەیەی من دەڵێم زۆر باشترە (أ)ەكە (وتحدد درجات وامتیازات الاوسمة والمدالیات التي المنوحة للبیشمرگە بقانون)، كاك زەعیم قائید فەیلەقیش بۆی هەیە، كە گوتمان سەرۆكی هەرێم بۆی هەیە، سەرۆكی هەرێم ئەو دەسەڵاتە بداتە قائید فەیلەقەكە برۆ بیكە، سەرۆكی هەرێم بەپێی قانون كە ئێمە دەسەڵاتەكەمان داوەتێ مەنحەكەی دەتوانێت بیداتە وەزیری پێشمەرگە، دەتوانێت بیداتە سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران، دەتوانێت بیداتە قائید فرقەیەك، بەڵام تەحدیدی شكلەكە وەكو عەرزم كردن پارەی تێدایە، رێزلێنانی تێدایە، دەبێت بە قانون بێتن بۆ ئەوەی مولزەم بێت لە هەموو شوێنەكان، بەڵێ كاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە هەمووومان هەوڵمان داوە کە ئەو قانونە لەگەڵ قانونی عێراقی یەك بگرێتەوە، لە عێراق دەڵێت نەوتی شجاعە، کە نەوتی شجاعەی دایێ دیارە، یەعنی ئەوە ئیدی مەنحەکە دەکرێت و پێی دەڵێن ویسامی رافیدەین، ویسامی رافیدەین دوو، سێ دەرەجەی هەیە، ئەو قانونە دانراوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك فرسەتیش رەئیەکی قانونی هینمان بداتێ فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی پێشمەرگە باسی دەکاتن قەوانینی عێراقی پێش دەستووری عێراقی دەرچووە، نەصێکی سەریح لە دەستووری عێراقیدا هەیە تەحدیدی ئەنوات و مەدالیات لازمە بە قانون بێت، لەبەر ئەوە عێراقیش مولزەمە بەو نەصە، ئێمەش مولزەمین بەو نەصە، لە پرۆژەی دەستووری کوردستانیش هاتووە ئەنوات و مەدالیات مەفروزە بە قانون بێت، بەس دوو مەوزوع هەیە تێکەڵاو دەکەن برادەران، دروست کردنی نوت، یان مەدالیاو بەخشینی ئەو مەدالیە، بە رەئی من بەخشین سەڵاحیاتی جەنابی سەرۆکی هەرێمە، چونکە لە قانونی سەرۆکایەتی هەرێم نەصێکی سەریح هاتووە، دروست کردنی نوتەکە، دروست کردنی مەدالیەکە رەنگی چۆن بێت، شکلی چۆن بێت مەغزایەکەو مانایەکەی چی بێت، ئەوە مەفروزە بە قانون بێت، ئەگەر بە قانون نەبێت مانای هەر یەکە دەتوانێت دروستی بکات، وەزیر دەتوانێت دروستی بکات، پەرلەمان دەتوانێت دروستی بکات، لەبەر ئەوە مەفروزە دروست کردنەکە بە قانون بێت، بەخشین و دان مەفروزە بە نیزام بێت و سەڵاحیاتی دانیش لە قانون هاتووە، لە قانونی سەرۆکایەتی نەصێکی سەریح هاتووە، سەرۆکی هەرێم ئەو مەدالیاتانە دەدات، بەس کێ دروست دەکات و چۆن دروست دەکات و چۆن دروست دەکرێت؟ ئەوە مەفروزە قانون تەحدیدی ئەو مەدالیاتە بکات، حەجمی و رەنگی و مانای لە زێڕە، لە زیوە، لە نوحاسە، ئەوە لازمە هەمووی بە قانون بێت، ئیمتیازاتی چیە؟ خاوەنی ئەو مەدالیە چ حقوقی هەیە؟ چ ئیمتیازاتی هەیە؟ لازمە قانون پێی بدات داکو بتوانێت ئەو ئیمتیازاتانە وەربگرێت، داکو بتوانێت ئەو حقوقانە بەکار بێنێت، بە قانون نەبێت ناتوانێت بەکاری بێنێت، کەس جێگای خۆشی پێ ناداتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ کاك فرسەت، وەکو باسمان کرد، هەتا ئەو پرۆژە قانونەش کە دەڵێن غێر حکومەت دەنێرێتن، سەرۆکی هەرێم لەگەڵ وەزارەتی پێشمەرگە حازری دەکاتن دەیداتە حکومەت و دەینێرێت بۆ ئێمە، لێرە دەوڵەمەند دەکرێت و دەردەچێتن، هەمان شتە هەر ئەوان تەحدیدی دەکەن، ئێستا فەقەرەی (أ) وای لێ دێتن (وتحدد درجات وامتيازات الاوسمة والانواط وشروط منحها للپێشمرگە بقانون)، ئەوە (أ)ەکەیە، پێم وایە مولاحەزاتی زۆربەی زۆری ئەندامانیش دەگرێتەوە، ئێستا ماددەی چوارەم بەو شکلەی لێ دێتن:

(اولاً: وتحدد درجات وامتيازات الاوسمة والانواط وشروط منحها للپێشمرگە بقانون.

ثانياً: يتبوء حاملوا الاوسمة مواقع خاصة في المناسبات العامة كل حسب درجته)، منیش پێم وایە زیادە، جارێ پێش هەموو شتێك ئەو (ثانياً) دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە لابچێت زیادە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کەواتە ماددەی چوارەم تەنیا

دەبێتە ئەوە، دەیخوێنمەوە، بۆ ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە، (وتحدد درجات وامتيازات الاوسمة والانواط وشروط منحها للپێشمرگە بقانون)، باشە جارێکی تر دەیخوێنمەوە، چونکە ئیزافە کرا (وتحدد درجات وامتيازات الاوسمة والانواط والمداليات والنياشين والشروط منحها للپێشمرگە بقانون) کێ لەگەڵ ئەوەیە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەی پێنجەم تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی پێنجەم: ئەو ماوەیەی کە پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم) لە ریزەکانی شۆڕشیان بەسەر بردووە بە خەباتی کردەنی دادەنرێت بۆ مەبەستی خزمەت و خانەنشینی.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة: تعتبر الفترة التي قضاها البێشمرگە (حرس الاقليم) في صفوف الثورة نضالاً فعلياً لاغراض الخدمة والتقاعد.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاکە حەمە قسەی لەسەر هەیە فەرموو.

بەڕێز محمد حاجی محمود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو ماوەیەی کە دیاری کراوە کەیە، لە کەیەوە بۆ کوێ، کێ دەگرێتەوە؟ ئەگەر وازیحی بکەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێمە گوتمان ئەوە لە 1961/9/11 تا 1991/3/5 ئەوانە دەگرێتەوە، وابزانم کەس مولاحەزەی لەسەر نییە، کاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو نەصەی کە ئێستا ئاوا هاتووە، هەموو هێزی پێشمەرگە دەگرێتەوە، لەبەر ئەوەی ئیشارەت بەوە نادات ئەو پێشمەرگەیەی کەوا تەکریم کراوە، یاخود دەست نیشان دەکرێت بۆ رێزلێنان بەو شێوەیەی کە تەماشای دەکەیت هەموو هێزی پێشمەرگە دەگرێتەوە، ئەگەر ئەمە بۆ هەموو هێزی پێشمەرگەیە یەعنی ئەوە شتێکی باشە، ئەگەر بۆ هەمووی بێت، بەڵام ئەم یاسایە تایبەتە بە رێزلێنان، ئیتر ئەگەر تەوزیحێك هەبێت بۆ ئەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئارام تۆ تێکەڵت کردووە، تەکریم بە مەدالیە شتێکە، حیسابی خدمەی پێشمەرگایەتی شتێکی ترە، ئەوە ماددەیەکی ترە، پێشتریش هەر هەبووە، ئەوە ماددەیەکی ترە، ئەوە هەموو پێشمەرگەیەك دەگرێتەوە، ئەگەر چوار ساڵ پێشمەرگایەتی کرد بێت، لە 1961/9/11 تا 1991/3/5 چوار ساڵی کرد بێت، پێنج ساڵی کرد بێت بە خدمەی فیعلی بۆی حیساب دەکرێت و دەچێتە تەقاعودو تەرفیعی بۆ حیساب دەکرێت، لە زیمنی رێزلێنانە، کاك ئارێز فەرموو.

بەڕێز ئارێز عبداللە احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە ئێستا لێرە دانیشتین دوو بەشین، بەشێك بە کردەوە بەشداری کردووە لە خەباتی پێشمەرگایەتی و ئەوانە دەزانن چەند سەخت و چەند دژوار بووە، بەشێکی تریش ئەگەر لە دوورەوەش بێت، بێگومان دەزانێت زۆر زۆر سەخت و دژوار بووە، بەڕاستی ساڵێك لە خەباتی پێشمەرگایەتی لەبەر کیمیاوی و ئەنفال و ئەوانە بە دە ساڵ ژیانی ئیعتیادی هەبووە، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەوە هەر ساڵێك بە دوو ساڵ حیساب بکرێت بۆ کاری خزمەتی پێشمەرگایەتی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبداللە حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە ئەو قانونە لەبەر ئەوە ئەفزلیەتمان بۆ دانا، دەنا قانونی رێژەو خانەنشینی پێشمەرگەمان هەیە لە یەکەم رۆژی کە جلی پێشمەرگە دەپۆشن تا ئەو رۆژەی تەقاعود دەبێت، دوای تەقاعودیش حیسابی بۆ کراوە، لەوێ هەموو ئەو شتانە هاتووە، بەڵام ئێمە لەبەر ئەوەی رێزلێنان ئەفزلیەتی هەبوو، کەم ئەندام ئەفزلیەتی هەبوو هێنامانە ئێرە، لەبەر ئەوەی شەهید ئەفزلیەتی هەبوو لە پێش ئەوانە لەگەڵ وەزارەتی شەهیدان باسمان کرد، لەبەر ئەوە ئەگەر پەلەی نەکەن ئەو شتانە هەمووی دێتە پێشەوە بە موزاعەفیش حیسابی بۆ دەکرێت بۆ ئاگاداریتان، لەوێ حیسابی بۆ کراوە هەموو پێشمەرگە دەگرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەوە خۆی بە عەکسەوە ئەو ماددەیە لە هەموو ماددەکانی کە تا ئێستا خوێندمانەوە موهیمترو مەلوسترە، ئەوە تەکریمە، ئەویتر رەبتمان کرد بە قانون، ئەوە تەکریمە، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز کریم مجید شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

داڕشتنەوەکەی بگۆڕێت، بە رەئی من بنووسرێت ماوەی پێشمەرگایەتی زێرەڤانی هەرێم بە خەباتی کردەنی دابنرێت، بۆ مەبەستی خزمەت و خانەنشینی لە ریزەکانی شۆڕشیان بەسەر بردووە لابرێت، چونکە دیارە ماوەی پێشمەرگایەتی و پێشتریش پێناسەی پێشمەرگایەتی کراوە، راستە ئەمە تایبەتە بە

مەدالیەو ئەوانە لە یاسای خانەنشینی باسی خزمەتی پێشمەرگایەتی دەکرێت، بەڵام بەڕاستی منیش تەئکید دەکەم ئەو ساڵە بە دوو ساڵ بکرێت، چونکە پێشتر لە قانونی ئەم پەرلەمانە حاڵەتێکی وا هەبووە کراوە بە قانون کە ساڵێك بە دوو ساڵ پێشمەرگایەتی بکرێت، بۆ ئەو پێشمەرگە دێرینانەی دانەبڕاون، لە یاسای خانەنشینی پێشمەرگە کە کاك شێردڵ باسی کرد بە موزاعەف حیساب نەکراوە، من خوێندوومەتەوەو ڕەئیشمان لەسەر داوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە بە حەقیقەت با قسەی عاتیفی نەکەین، تکاتان لێ دەکەم خۆ هەمووومان لەگەڵ ئەوەینە پێشمەرگە هەرچی بۆ بکرێتن کەمە، با لە ڕێگایەکی ترەوە، بەڵام ئەمە شتێکی ئیدارییە، ئەوەی کاك شێردڵ گوتی باشە فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خدمەی موزاعەفە دەزانی یەعنی چی، ئەو خدمەیەی کە فیعلەن پێشمەرگە بووە بۆ تەعین، بۆ عەلاوە، بۆ تەرفیع، بۆ روتبە حیساب دەکرێت، خدمەیەکی تر بە قەدەر ئەوە ئەوانەی داخیلی حەرەکات ببوون، ئێمەش ئەوەمان حیساب کردووە، ئەوە بەس بۆ تەقاعودی حیساب دەکرێت، ئێستا ئێمە لە خدمەی تەقاعودی ئەوەمان نووسیووە، یەعنی خدمەی تەقاعودی پێشمەرگە ئەوەمان نووسیووە، لەبەر ئەوە من گوتم ئەو ئەفزلیەتانە لە پێشەوە، دەنا خدمەی تەقاعودیمان باس کرد، ئێستا ئەو پرسیارانە نەدەکرا، بۆیە بە موزاعەفمان حیساب کردووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سالم فەرموو.

بەڕێز سالم محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ڕەئی من ئەوەیە ئەو ماددەیە زێدەیە، دویا لە قانونی خدمەدا هاتبوایە، چونکە ئەڤە بەحسێ تەکریمێت دکات ئەوسیمە ئەنوات، قانونا تەقاعود خالەکا دیا هی بەرنامی کارێ، ئەز بێژم لێرە نەمێنێ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر هاتبێتن لێرە مادام باسی تەکریم دەکەین، دەبێت ئیشارەتی پێ بکرێت، ئەگەر لە شوێنێکی تریش هاتبێت تەکریمی پێشمەرگە بە چ دەکرێتن، ئەوەلەن فەترەکەی بۆ حیساب بکەین لە هەمووی گرنگترە، کاك دکتۆر دلێر فەرموو.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاوەیس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بیرو بۆچوونەکەی من کاك ئاریز و کاك جوتیار گوتیان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چرۆ خان فەرموو.

بەڕێز چرۆ علی حمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ئەم ماددەیە وای بە باش دەزانم بخرێتە یاسای راژەو خانەنشینی پێشمەرگە، چونکە پەیوەندی بە خزمەت و خانەنشینیەوە هەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری لەو رەئیە دەکەم، ئەمە پەیوەندی بە راژەو خانەنشینی پێشمەرگەوە هەیە، بچێت بۆ ئەو پرۆژەیە باشە، بۆ قانونی راژەو خانەنشین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك فرسەت فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ناونیشانی ئەو قانونە تەکریمی پێشمەرگەیە، تەکریمی پێشمەرگە قانونەکە کە عینوانەکەی وا بێت، مەفروزە مەکرەمەیەکی تێدا بێت، ئەگەر ئەو نەصەی تێدا نەبێت هیچ نامێنێتن، چونکە بەنیسبەت ئەنوات و مەدالیات بە قانونێکی تر تەنزیم دەکرێت، لەبەر ئەوە ئیحتیماله هەتا حەددێك رەئی برادەران راست بێت، بەس ئەگەر دەربێنی قانونەکە هیچ مەغزای نامێنێت، هیچ شتێکی مەلموسی تێدا نامێنێت بە پێشمەرگەت دابێت، لەبەر ئەوە ئەو نەصە بە رەئی من لێرە بمێنێت داکو تەناقوزێك لەگەڵ نیشان نەبێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو نەصەی کە ئێستا لەو یاسایەدا هاتووە، لە یاسای پێشتر هەبووە، بە هەزاران پێشمەرگە حەقی خۆیان وەرگرتووە بەپێی یاسای پێشوو، بەلاَم مانای ئەوە نییە هەموویان حەقی خۆیان وەرگرتووە، بۆیە دووبارە

کردنەوەی ئەو بەندە لەناو ئەو یاسایە بە زەروری دەزانین، بۆ ئەوەی ئەوەی ئیستیفادەی لێ نەکردووە، با دووبارە ئیستیفادەکە بەردەوام بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو قسانەی کە کاک شێردڵ کردی و ئەو شەرحانەی کە کاک فرسەتیش دای لە زەرورەتی ئەوەی تێدا بێت، تەنیا یەك کەلیمە دەبێت بگۆڕێتن ئەویش (نضال)ەکە دەبێت ببێتە (خدمة) (تعتبر الفترة التي قضاها البێشمرگە (حرس الاقليم) في صفوف الثورة خدمة فعلية لاغراض الخدمة والتقاعد) (نضالاً فعلياً) ئیستیفادەی لێ ناکاتن (خدمة فعلية لاغراض الترفيع والتقاعد) دەیخەمە دەنگدانەوە، بزانێ ئەگەر موعارز بوو ئەو وەختی موقتەرەحەکەی ئێوە دەکەین، ئەو موبەریراتەی کە ئێمە دامان، کاک فرسەت دای،کاك شێردڵ دای، لیژنەکە خۆیان دایان، دەیخەینە دەنگدانەوە، ئەگەر دەنگی نەهێنا، ئەو وەختی موقتەرەحەکانی تر دەخەین، بەڵام ئەوە قانونە، دەبێت تێدا بێتن، چونکە ئەویترمان لەغو کردووە بەندێکی تر، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، ماددەیەکی تر هاتووە موقتەرەحە لە لایەن لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە دەڵێت ئیزافە بکرێتن بۆ شەهیدەکانە، ئەویش دەبێت لێرە جێی ببێتەوە، دەڵێت (يتم تكريم الشهداء الذين قدموا ارواحهم في سبيل الثورة والپێشمرگە المعوقين بعد التاريخ المحدد في المادة الثالثة من هذا القانون بنظام خاص) یەعنی ئەوانەی پاشی 3/5 شەهید بووینە، ئەوانیش بەجۆرێکی تر تەکریم بکرێن بە نیزامێك، یەعنی نیزامی سەرۆکایەتی هەرێمە، ئەنجومەنی وەزیرانە نیزامی بۆ دەرهێنێتن، ئەوانیش تەکریم دەکرێن، ئەگەر کەس مولاحەزەی نییە، ئەوەش شتێکی حەقە، ئەوانیش موستەحەقی ئەوەن دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ ئەو ماددەیە ئیزافە کرا، زۆر سوپاس بۆ ئەو موقتەرەحە باشە، ماددەی شەشەم کە دەبێتە ماددەی حەوتەم تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی حەوتەم:

ئەو ئافرەتانەی کە چونەتە پاڵ شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستان ئەو دەستکەوتەیان دەکەوێت، کە دراونەتە پێشمەرگە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة:

تمنح النساء اللاتي كن قد التحقن بالثورة التحررية الكوردستانية الامتيازات الممنوحة للپێشمرگە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من ئیقتیراح دەکەم کە ئیلغا بکرێت، ئەوە فەرق و جیاوازییە، نابێت ئافرەتان هینی بکەن، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە ئیلغا بکرێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ ئیلغا کرا، ئەوە ئیسائەیە بۆ خەباتی ئافرەتان و ژنان ئەسڵەن، ئەگەر بمابایە، فەرموو.

بەڕێز بارزان محمد قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەسەلەکە بە پەلە نابێتن و ئیلغاش ناکرێت، ئێمە تێبگەین، ئێمە هەر تێ نەگەیشتین، ژنەکان دە ساڵ لەگەڵمان بووینە، بۆ شمولی ناکات، بە سریع هات و بە سریع رۆیی، یەکسەر خستە دەنگدانەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک بارزان دەڵێ تێنەگەیشتین، ئەگەر موناقەشەکە هەمووی ئینتیباهت کرد بوایە، ئیجازەت وەرنەگرتبوایە بۆ دەرەوە، ئەو جوملەیەت نەدەگوت، با عەرزت بکەم، چونکە ئێمە شتێکمان گوت، گوتمان پێشمەرگە یەعنی ژن و پیاو، گوتمان پێشمەرگە ئەو کەسەیە واتا ئەو ژن و ئەو پیاوەیە، بە عەرەبیەکەش کە گوتت (مناضل) (مناضلة)ش دەگرێتەوە، ئەوە قانونە، لەبەر ئەوە ئەو ژنانەی کە پەیوەندیان کردووەو چونەتە ریزی پێشمەرگەوە وەکو پیاوەکە وایە، لێرە بێیت کەمی بکەیتەوە، بە هەر حاڵ ماددەی دواتر تکایە، بزانین نوقتەی نیزامی کاک دلێر دەڵێت ماددەی ئیزافی فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێش ئەوەی بچینە سەر ئەو ماددەیەی ئیتر ماددەیەك هەیە بەڕاستی من پێشنیاری دەکەم بە زەروری دەزانم لەو قانونەدا هەبێت، ئێمە ئەو قانونە لە ئەسڵدا هەمووومان دەزانین بۆ رێزلێنانی پێشمەرگەیە لە ماددەی بڕگە یەك و دوو و چواری لە ماددەی یەك و دوو و سێشی هەر هەمووی تەکریمە بۆ پێشمەرگەو تەعبیرە لە مێژوویەك کە بە پێشمەرگەوە نووسراوەتەوە، کە تا 1991/3/5 دەکات، هەڵبەتە باس لە مەدالیاو رێزلێنانێك دەکرێت کە لە رووداوی پێشمەرگایەتی تووشی بووە، یەعنی لە بتولاتێکی پێشمەرگایەتیە، بێگومان بتولاتی پێشمەرگایەتی و سەردەمی شاخیش سەردەمی شەڕی قەڵەم نەبووە، سەردەمی شەڕی چەك بووە، هەموو مەفرەزەیەکی پێشمەرگە لەو سەردەمە لە رێگەی کوشتن و رووبەڕوو بوونەوەی دوژمندا بتولاتی نواندووە، ئەو دوژمنەش خۆمان دەزانین کێ بووەو لەبەرچاومان رۆنە، ئەو دوژمنەش خەڵکێکی تیا بووە کورد بووە، ئەو کوردانە ئێستا بەداخەوە لە زورقی ئێستای ئەم سەردەمە ئازادی و دیموکراتیە ئیستیغلالی ئەو ئازایەتیە دەکرێت بەوەی کە دەعوای قانونی لەسەر پێشمەرگە تەقدیم بکەن لە مەحاکم داوای حوکمی جەزائی و بەشێك لە پێشمەرگەکان بکەن بە بەڵگەشەوە دەڵێم

ئێستا حالیەن لە مەحاکمی کوردستانی ئەوە هەیە، مەحکەمە هەیە کە شکایەت کراوە دەعوا لەسەردەمی پێشی راپەڕین لەسەر پێشمەرگە بەرز کراوەتەوەو مەحکەمەش بەداخەوە وەریگرتووە، وەریگرتووەو بانگی ئەو پێشمەرگەیەی کردووە، کە لەسەردەمێکە هەموومان دەزانین خەڵك گیراوە، ئەمن بووە، جاش بووە، کوژراوەو مومتەلەکاتی زەرەری پێ گەیشتووە، بە هەر حاڵ من پێشنیاری ماددەیەك دەکەم بەڕاستی موقتەرەحێکم لە لایە بە کوردیەکەی، عەرەبیەکەشی لە لامە دەیخوێنمەوە، داواش دەکەم بەڕاستی ئەندامانی پەرلەمان پشتگیری بکەن، ئەو ماددەیە بکرێتە ماددەی حەوت لەجێی ئێستاکە بە دوو بڕگە، یەکەمیان/ هیچ داوایەکی یاسایی لە دادگا وەرناگیرێت دژ بە پێشمەرگەی بەشدار لە بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان تا 1991/3/5 لە کاتی هەڵستانی بە ئەرکی پێشمەرگایەتی لە لایەن ئەو کەسانەی کە لەبەرەی دژ بە شۆڕش کاریان کردووە، هەتا ئەگەر زیانیشیان لێ کەوتبێت لە ئەنجامی چالاکی شۆڕشگێری.

بڕگەی دوو/ هەموو ئەو داوایانەی کە لە حوکمەکانی بڕگە یەك لەماددەی حەوت دەیانگرێتەوە لە دادگاکان دابخرێن، ئەمە بە کوردیەکەی، ئەگەر دەڵێن بە عەرەبیەکەش دەخوێنمەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێش ئەوەی کەس قسەی بکاتن، ئەگەر ئیجازەم بدەیت، ئەو قانونە قانونێکی زۆر فەوقیە، قەتیش نابێت بخرێتە جێگەی لێرە، چونکە مەحکەمە نابێت دەرگای دابخەیت، یەکێك پێشمەرگە هاتووە پێشمەرگە پێش ئەوەی چووە چوار کەسی کوشتووە بە ناحەق، چۆن دەبێت شتی وا، ئەگەر مەحکەمەش، ئەگەر دەعوایەك هەبێتن ناتوانێت رەدی بکاتەوە، بەڵام چ حوکمێکە، ئەگەر دەعوایەکە رەبتی هەبێتن بە شۆڕش، رەبتی هەبێت بە پێشمەرگایەتی، رەبتی هەبێتن لە لێپرسینەوەی ئەو پێشمەرگەیە لەسەر ئەو کارەی بۆ شۆڕش کردوویەتی، ئەوە بە تەئکید رەت دەکرێتەوە، کاك خورشید فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەئیدەن بۆ ئەو قسەی جەنابت، ئێمە تەجروبەمان هەیە لەو مەوزوعەی، لە ئیتیفاقیە یازدەی ئازار ئەو جۆرە دەعوایانە لە مەحاکم تەسجیل کران، هەندێك کەس هات بوون زەلامی کوشت بوو، حادیسەیەکی عائیلی، شەخصی، زەلام هات بوو بووە پێشمەرگە لەسەر ئەو مەوزوعەی کە شکایەتی لێ دەکرا، هیچ عیلاقەی بە شۆڕشی ئەیلوولی پێشمەرگەوە نەبوو، دەدرا مەحکەمەی، بەڵام هەندێك کەس هەبوو وەکو کاك دلێر فەرمووی وابووە، ئەو کاتی مەحکەمە داوای دەکرد ئایا ئەو کەسەی کە مودەعیە لە ریزی حکومەت بووە، جاشاتی بووە، خیانەت بووە، یان ئەو کارەی کە ئەو پێشمەرگەیە کردوویەتی عەملیەکی پێشمەرگایەتی بووە کردوویەتی، یان نا، ئەو تەزکیەی لە لایەن شۆڕشەوە پێ دەدرا، تۆ ناتوانیت جیای بکەیتەوە، بە دەیان خەڵك هەیە خەڵکی بێ تاوانی کوشتووەو هاتووە لە ریزی پێشمەرگە خۆی حیمایە دەکرد، کە جەریمەشی کردووە، عەداوەی شەخصی هەبووە، ئەوە جیا ناکرێتەوە، بەڵام ئەوەی کە زانیم مەغدورەو پێشمەرگەیە دەتوانێت تەزکیە بێنێت لەسەر حەقی خۆی کە ئەو حادیسە حاڵەتی پێشمەرگایەتی بووەو دیفاعی کردووەو ئەو کابرایە لە سەنگەری دوژمن بووە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

داوا لە لیژنەی یاسایی دەكەم وەڵامم بدەنەوە، هیچ قانونێك ڕێگا لەوە دەگرێت بچی تۆ دەعوا تەسجیل بكەیت؟ ئەگەر قانونیش هەبێتن، كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەو دەعوایانە لە لایەن دادگاوە وەردەگیرێت، چونكە دادگا مەجالی ئەوەی داوە كە ئەو جۆرە دەعوایانە وەربگیرێت، بەتایبەتیش ئەوانە دەعوای جەزائینە، دەعوای جەزائیش خازیعی تەقادوم نییە، واتا لە سەقفێكی زەمەنی موعیەن، ئەگەر دەعوایەكەی جەزائی بوو، یان جینائی بوو، ئەو دەعوایە سوقوت ناكات، بەڵكو دەعوایەكە دەمێنێتن، بەڵام لێرە دەمەوێت ئیشارەت بەوە بدەم، ئەو مەسەلەیە بەڕاستی جێگای ئەم یاسایە نییە، ئەم یاسایە مەسەلەی تەكریمە، ئەو مەسەلەیەی كە كاك دلێر ئیشارەتی پێدا مەسەلەیەكە پەیوەندی بەو یاسایەوە نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تۆ رەئیەكەت گوت كەس پشتگیری نەكردی، وەڵامت درایەوە لە لایەن لیژنەی قانونیەوە.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من بە بەڵگەوە دەڵێم، ئێستا برادەری ئێمەیە حالیەن لە ئەحداسی پێشمەرگایەتیە، چۆتە سەر رەبیە، جاشە كوشتوویەتی، ئێستا حالیەن لە مەحكەمە بانگ دەكرێت، من پێت دەڵێم حاڵیەن بەشێك لە ئەندامانی سەركردایەتی ئەحزاب داوایان لەسەرە، بەس لەبەر ئەوەی نفوزی هەیەو دەسەڵاتی هەیە بۆ ئەو نەڕۆیشتووە، بەس بۆ من داوام لێ دەكات لە مەحاكم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێخ فەرموو.

بەڕێز شێخ جعفر علی/وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پێشمەرگە:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی من نازانم ئەو قانونە لێرە جێی دەبێتەوە، یان نابێتەوە، بەڵام ئەوە موشكیلەی هەموومانە، ئێمە هەموومان دەعوامان لەسەرە لە لای مەحاكیمەوە، بەڵام جیا دەكرێتەوە لە قاتیل و دزو یەكێك شتی شەخصی كردووە لەگەڵ كاری چالاكی پێشمەرگانە، ئەو دەعوایانەش وەكو جەنابیشی فەرمووی غەلق ناكرێت، لەبەر ئەوە دەبێت لە پەرلەمان بە یاسایەكی تر، یان لە شوێنێكی تر، یان لە جێگایەكی تر دەبێت جێگای بكرێتەوە، چونكە ئەوە موشكیلەی هەموو فەرماندەكانی ناو هێزی پێشمەرگەیە، چونكە لە كاتی خۆیدا هەر چالاكیەك لە شوێنێك كرا بێت، كە وتیان فەریق عەلی كردوویەتی یەكسەر دەعوایەكی لەسەر قەید كراوە لە مەحكەمەو ئێستا لە مەحكەمە هەیەو زۆر جاریش بانگ كراون موتەهەم فلان كەس لە

قاعەی مەحکەمە، بەڵام جیا دەکرێتەوە، ئەوەی کە قەتلی کردووەو ئەوەی کە دزی کردووە، ئەوەی کە کارێکی جەریمی کردووە، لەگەڵ ئەوەی کە چالاکی پێشمەرگەی کردووە بەبۆنی شۆڕشەوە، ئەو هینەی لەسەرە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ئەگەر پێویستی بە یاسا بکات لێرە جێگای نییە، وەکو هەمووتان ئاماژەتان پێ کرد، دووەمیش/ دەبێت وەکو کاک شێخ باسی دەکات جیا بکرێتەوە، منیش دەڵێم نازانم ئینسانێك بتواڵت بکات، بچێت شکایەت بکات، دەعوایەك لەسەر پێشمەرگەی هین بکات و تەسجیل بکات لەسەر ئەوەی ئەو لە مەوقیعی قیادە دابووە، پێشمەرگەکە کوشتوویەتی بە ئەمری شۆڕش و ئەوانە، ئەگەر شتی واش هەبێتن خۆ لە مەحکەمە دەتوانێت دیفاع لە خۆی بکاتن، ئەگەر دووبارەش بێتەوە پرۆژەیەك بێتن دەتوانین وەکو یاسا دەریبێنین، بەڵام لێرە جێی نییە، ماددەی حەوت بخوێنەوە تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی حەوتەم:

پێویستە لەسەر وەزیری پێشمەرگە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاری جێ بەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربچوێنێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة:

على وزير البێشمرگە اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، ماددەکەی تر تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی هەشتەم:

یاسای ڕێزلێنانی ژمارە (9)ی ساڵی 1992ی پێشمەرگە هەڵدەوەشێتەوەو ئەم یاسایە جێی دەگرێتەوە.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثامنة:

يلغى قانون تكريم البێشمرگە رقم (9) لسنة 1992 ويحل محله هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیەش وەکو هەموو قانونێك دەبێت تێدا بێتن، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، ماددەکەی تر تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی نۆیەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی، یان بڕیارێك ناکرێت گەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێت.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة التاسعة:

لا يعمل باي نص قانوني او قرار يتعارض مع احكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، ماددەکەی تر تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دەیەم:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة العاشرة:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، ماددەکەی تر تکایە.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یازدەم: